

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2019

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Aneta Szczepaniak-Głębocka

Andrzej Dudziak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 325 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak).....	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Dagmara Nowakowska – Twórczość Włodzimierza Odojewskiego we współczesnych interpretacjach i badaniach literackich	17
Anna Wawrzyniak – 300 lat Bambrów w Poznaniu, czyli „cud poloniza- cyjny”	29
Andrzej Dudziak – Politechnika Poznańska – 100 lat, czyli dzieje pol- skiego szkolnictwa technicznego w Poznaniu	44
Bibliografie osobowe: Amos Oz.....	53
Anna Walentynowicz	58
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Małgorzata Derwich – Krótki „film” o Komedzie, czyli związki Krzysz- tofa Trzcińskiego z Poznaniem	65
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	86
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego ..	94
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	138
V. KRONIKA.....	142

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na III kwartał 2019 roku. Szerszy zestaw dat na III kwartał znajduje się w "Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych" z lat ubiegłych.

L i p i e c

- (75) VII 1944 – Utworzenie Polskiej Agencji Prasowej
- 1 VII – Dzień Spółdzielczości uchwalony przez Sejm RP w 1995 roku
- 1 VII – Światowy Dzień Architektury
- (450) 1 VII 1569 – Unia lubelska – porozumienie pomiędzy stanami Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego zawarte 1 lipca 1569 na sejmie walnym w Lublinie
- (215) 1 VII 1804 – Ur. George Sand (właśc. Amandine-Aurore-Lucile Dupin), pisarka francuska (zm. 8 VI 1876)
- (185) 1 VII 1834 – Ur. Deotyma (właśc. Jadwiga Łuszczewska), poetka i powieściopisarka (zm. 23 IX 1908)
- (85) 1 VII 1934 – Ur. Sydney Pollack, amerykański reżyser, producent, aktor (zm. 26 V 2008)
- (135) 3 VII 1884 – Ur. Jakub Wojciechowski, robotnik, pamiętnikarz, związany z Wielkopolską (zm. 17 IV 1958)
- (85) 4 VII 1934 – Zm. Maria Skłodowska-Curie, fizyczka i chemiczka polska, mieszkająca we Francji, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla – z fizyki wraz z mężem Piotrem Curie w 1903 roku i z chemii w 1911 roku (ur. 7 XI 1867)
- (55) 4 VII 1964 – Zm. Samuel Marszak, poeta i tłumacz rosyjski (ur. 4 XI 1887)
- 5 VII – Dzień Słowiańskich Apostołów, Cyryla i Metodego

- (130) 5 VII 1889 – Ur. Jean Cocteau, poeta, dramaturg i powieściopisarz francuski (zm. 11 X 1963)
- 6 VII – Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości obchodzony od 1922 r. z inicjatywy Międzynarodowego Związku Spółdzielczego
- 6 VII – Dzień Radcy Prawnego ustanowiony przez Krajową Radę Radców Prawnych w październiku 2010 roku
- (10) 6 VII 2009 – Zm. Wasilij Pawłowicz Aksionow, pisarz rosyjski (ur. 20 VIII 1932)
- (165) 7 VII 1854 – Zm. George Simon Ohm, fizyk niemiecki (ur. 16 III 1787)
- (145) 7 VII 1874 – Ur. Władysław Grabski, polityk, ekonomista i historyk, autor reformy walutowej w Polsce (zm. 1 III 1938)
- (135) 7 VII 1884 – Ur. Lion Feuchtwanger, pisarz i dramaturg niemiecki (zm. 21 XII 1958)
- (115) 7 VII 1904 – Ur. Wojciech Natanson, pisarz, krytyk literacki i teatralny, eseista, tłumacz (zm. 2 VIII 1996)
- (90) 9 VII 1929 – Zm. Julian Fałat, malarz, pedagog (ur. 30 VII 1853)
- (50) 10 VII 1969 – Zm. Bogumił Kobiela, aktor komediowy, teatralny i filmowy (ur. 31 V 1931)
- 11 VII – Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II RP
- 11 VII – Światowy Dzień Ludności ogłoszony w 1987 r. przez ONZ jako dzień narodzin pięciomiliardowego mieszkańca Ziemi
- (45) 11 VII 1974 – Zm. Pär Lagerkvist, pisarz szwedzki, laureat Nagrody Nobla w 1951 roku. (ur. 25 V 1891)
- (115) 12 VII 1904 – Ur. Pablo Neruda, poeta chilijski, laureat Nagrody Nobla w 1971 roku (zm. 23 IX 1973)
- (125) 13 VII 1894 – Ur. Izaak Babel, pisarz rosyjski (zm. 17 III 1941)
- (130) 14 VII 1889 – Powstanie III Międzynarodówki

- (10) 14 VII 2009 – Zm. Zbigniew Zapasiewicz, aktor teatralny i filmowy, reżyser, pedagog (ur. 13 IX 1934)
- 15 VII – Światowy Dzień bez Telefonu Komórkowego
- (165) 15 VII 1854 – Ur. Jacek Malczewski, malarz, symbolista (zm. 8 X 1929)
- (115) 15 VII 1904 – Zm. Antoni Czechow, nowelista i dramaturg rosyjski (ur. 29 I 1860)
- (35) 15 VII 1984 – Zm. John Boyntan Priestley, pisarz, dramaturg i eseista angielski (ur. 13 IX 1894)
- (30) 15 VII 1989 – Zm. Maria Kuncewiczowa z domu Szczepańska, pi-sarka (ur. 30 X 1899)
- (30) 15 VII 1989 – Zm. Artur Sandauer, polski krytyk literacki, eseista, tłumacz (ur. 14 XII 1913)
- (30) 16 VII 1989 – Zm. Herbert von Karajan, austriacki dyrygent symfo-niczny i operowy (ur. 5 IV 1908)
- (10) 17 VII 2009 – Zm. Leszek Kołakowski, filozof, historyk filozofii i idei, eseista, publicysta i prozaik (ur. 27 X 1927)
- (645) 19 VII 1374 – Zm. Francesco Petrarca, poeta włoski (ur. 20 VII 1304)
- (185) 19 VII 1834 – Ur. Edgar Degas, francuski malarz i grafik (zm. 27 IX 1917)
- (715) 20 VII 1304 – Ur. Francesco Petrarca, poeta włoski (zm. 19 VII 1374)
- (75) 20 VII 1944 – Powstanie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodo-wego (PKWN)
- (120) 21 VII 1899 – Ur. Ernest Hemingway, pisarz amerykański, laureat Nagrody Nobla w 1954 roku (zm. 2 VII 1961)
- (50) 21 VII 1969 – Lądowanie pierwszych ludzi na Księżycu
- (190) 23 VII 1829 – Zm. Wojciech Bogusławski, dramaturg, aktor związa-ny z Wielkopolską (ur. 9 IV 1757)
- (110) 23 VII 1909 – Zm. Zygmunt Noskowski, kompozytor i pedagog (ur. 2 V 1846)
- 24 VII – Święto Policji

- (155) 24 VII 1864 – Ur. Frank Wedekind, dramaturg i poeta niemiecki, aktor (zm. 9 III 1918)
- (125) 24 VII 1894 – Ur. Aldous Huxley, pisarz angielski (zm. 22 XI 1963)
- (110) 24 VII 1909 – Ur. Jerzy Różycki, matematyk i kryptolog; członek zespołu, który złamał (styczeń 1933) szyfr Enigmy, absolwent Uniwersytetu Poznańskiego (zm. 9 I 1942)
- (40) 24 VII 1979 – Zm. Edward Stachura, poeta, pisarz, pieśniarz, bard (ur. 18 VIII 1937)
- (90) 25 VII 1929 – Ur. Wasilij Szukszyn, rosyjski pisarz, reżyser filmowy, scenarzysta, aktor (zm. 7 X 1974)
- (50) 25 VII 1969 – Zm. Witold Gombrowicz, prozaik, eseista i dramaturg (ur. 4 VIII 1904)
- (125) 26 VII 1894 – Ur. Magdalena Samozwaniec (Magdalena z Kossaków 1 voto Starzewska, 2 voto Niewidowska), pisarka, satyryczka (zm. 20 X 1972)
- (45) 26 VII 1974 – Zm. Jan Żabiński, zootechnik, zoolog, autor książek popularnonaukowych, jeden z założycieli, dyrektor (1929-1950) warszawskiego Ogrodu Zoologicznego (ur. 8 IV 1897)
- (40) 26 VII 1979 – Zm. Wiech (właśc. Stefan Wiechecki), prozaik, satyryk, publicysta i dziennikarz (ur. 10 VIII 1896)
- 28 VII – Światowy Dzień Wirusowego Zapalenia Wątroby
- (215) 28 VII 1804 – Ur. Ludwik Feuerbach, filozof niemiecki (zm. 13 IX 1872)
- (195) 28 VII 1824 – Ur. Alexandre Dumas (syn), dramaturg i powieściopisarz francuski (zm. 27 XI 1895)
- (45) 29 VII 1974 – Zm. Erich Kästner, poeta, prozaik i satyryk niemiecki (ur. 23 II 1899)
- (235) 30 VII 1784 – Zm. Denis Diderot, pisarz i filozof francuski (ur. 5 X 1713)
- (25) 30 VII 1994 – Zm. Ryszard Henryk Riedel, wokalista zespołu bluesowego „Dżem”, autor tekstów piosenek (ur. 7 IX 1956)

- (170) 31 VII 1849 – Zm. Sándor Petőfi, poeta węgierski (ur. 1 I 1823)
(75) 31 VII 1944 – Zm. Antoine de Saint-Exupéry, francuski pisarz, poeta i lotnik (ur. 29 VI 1900)

S i e r p i e ń

- (300) VIII 1719 – Przybycie osadników z Bambergu do Poznania – *na początku sierpnia*
- (110) 1 VIII 1909 – Ur. Henryk Worcell (właśc. Tadeusz Kurtyka), powieściopisarz (zm. 1 VI 1982)
- (105) 1 VIII 1914 – Wybuch I wojny światowej
- (100) 1 VIII 1919 – Ustawa sejmowa o włączeniu Wielkopolski do państwa polskiego
- (75) 1 VIII 1944 – Wybuch powstania warszawskiego
2 VIII – Dzień Pamięci o Zagładzie Romów w rocznicę likwidacji przez Niemców tzw. obozu rodzinnego dla Cyganów w Birkenau (w nocy z 2/3 sierpnia 1944 roku wymordowano prawie 3 tys. osób – dzieci, kobiet i mężczyzn)
- (120) 2 VIII 1899 – Ur. Stanisław Baliński, poeta, nowelista (zm. 12 XI 1985)
- (75) 2 VIII 1944 – Zm. Stefan Rowecki „Grot”, generał, dowódca AK (ur. 25 XII 1895)
3 VIII – Święto Bambińskie obchodzone corocznie w Poznaniu w pierwszą sobotę sierpnia
- (110) 3 VIII 1909 – Ur. Stanisław Piętak, poeta, prozaik, eseista (zm. 22 I 1964)
- (95) 3 VIII 1924 – Zm. Joseph Conrad (właśc. Teodor Józef Konrad Korzeniowski), powieściopisarz angielski polskiego pochodzenia (ur. 3 XII 1857)

- (160) 4 VIII 1859 – Ur. Knut Hamsun (właśc. Knut Pedersen), pisarz norweski, laureat Nagrody Nobla w 1920 r. (zm. 19 II 1952)
- (115) 4 VIII 1904 – Ur. Witold Gombrowicz, prozaik, eseista i dramaturg (zm. 25 VII 1969)
- (75) 4 VIII 1944 – Zm. Krzysztof Kamil Baczyński, poeta, uczestnik powstania warszawskiego (ur. 22 I 1921)
- (155) 5 VIII 1864 – Zm. Romuald Traugutt, generał, dyktator powstania styczniowego (ur. 16 I 1826)
- (115) 5 VIII 1904 – Ur. Janina Broniewska, prozaik, autorka książek dla dzieci i młodzieży (zm. 16 II 1981)
- (75) 5 VIII 1944 – Zm. Janusz Zeyland, lekarz, pionier szczepień przeciwko gruźlicy w Polsce (ur. 22 XI 1897)
- (130) 6 VIII 1889 – Ur. Kazimiera Hłakowiczówna, poetka, prozaik, tłumaczka, od 1947 roku związana z Poznaniem (zm. 16 II 1983)
- (115) 6 VIII 1904 – Ur. Aleksander Bocheński, polski eseista, publicysta i tłumacz, *historyk przemysłu* (zm. 12 I 2001)
- (35) 6 VIII 1984 – Zm. Władimir Tiendriakow, pisarz rosyjski, autor scenariuszy, publicysta (ur. 5 XII 1923)
- (75) 8 VIII 1944 – Zm. Juliusz Kaden-Bandrowski, prozaik, publicysta (ur. 24 II 1885)
- (40) 8 VIII 1979 – Zm. Tadeusz Cyprian, prawnik, profesor UAM, fotografik (ur. 21 II 1898)
- (155) 9 VIII 1864 – Ur. Roman Dmowski, polityk, działacz niepodległościowy i publicysta (zm. 2 I 1939)
- (55) 12 VIII 1964 – Zm. Ian Fleming, pisarz angielski, m.in. autor powieści sensacyjnych z Jamesem Bondem w roli głównej (ur. 28 V 1908)
- (120) 13 VIII 1899 – Ur. Alfred Hitchcock, brytyjski reżyser i producent filmowy (zm. 29 IV 1980)

- (15) 14 VIII 2004 – Zm. Czesław Miłosz, polski oraz litewski poeta, laureat Nagrody Nobla w 1980 roku (ur. 30 VI 1911)
- 15 VIII – Święto Wojska Polskiego w rocznicę zwycięstwa nad Rosją Sowiecką w 1920 roku
- (250) 15 VIII 1769 – Ur. Napoleon Bonaparte (właśc. Napoleon Buona-
parte), cesarz Francuzów (zm. 5 V 1821)
- (90) 15 VIII 1929 – Ur. Anna Walentynowicz, członkini opozycji w PRL,
działaczka Wolnych Związków Zawodowych, współ-
założycielka NSZZ „Solidarność”. (zm. 10 IV 2010)
- (100) 16 VIII 1919 – I powstanie śląskie – walka z Niemcami o przyłączenie
Górnego Śląska do Polski 16/17-24 sierpnia
- (95) 16 VIII 1924 – Ur. Stanisław Różewicz, polski reżyser filmowy i teatralny,
scenarzysta (zm. 9 XI 2008)
- (75) 16 VIII 1944 – Zm. Tadeusz Gajcy, poeta, prozaik, krytyk literacki
(ur. 8 II 1922)
- (70) 16 VIII 1949 – Zm. Margaret Mitchell, pisarka amerykańska (ur. 8 XI
1900)
- (390) 17 VIII 1629 – Ur. Jan III Sobieski, król Polski od 1674 roku (zm. 17
VI 1696)
- (80) 17 VIII 1939 – Zm. Wojciech Korfanty, działacz narodowy i polityczny
na Śląsku (ur. 20 IV 1873)
- (120) 18 VIII 1899 – Ur. Ludwik Sempoliński, aktor, reżyser, tancerz i pe-
dagog, autor wspomnień (zm. 17 IV 1981)
- 19 VIII – Światowy Dzień Fotografii
- (180) 19 VIII 1839 – Wynalezienie fotografii. Zademonstrowanie Akademii
Francuskiej zdjęcia wykonanego przez Francuza
Louisa Jacquesa Daguerre
- (200) 19 VIII 1819 – Zm. James Watt, szkocki inżynier, konstruktor ma-
szyn parowych (ur. 19 I 1736)
- (110) 19 VIII 1909 – Ur. Jerzy Andrzejewski, powieściopisarz, nowelista,
krytyk literacki (zm. 19 IV 1983)

- (45) 19 VIII 1974 – Zm. Aleksander Janta-Polczyński, pisarz, dziennikarz, tłumacz, związany z Wielkopolską (ur. 11 XII 1908)
- (20) 21 VIII 1999 – Zm. Jerzy Harasymowicz, poeta (ur. 24 VII 1933)
- (435) 22 VIII 1584 – Zm. Jan Kochanowski, poeta staropolski (ur. 1530 – *dokładna data urodzin nieznana*)
- (105) 22 VIII 1914 – Ur. Bronisław Zieliński, tłumacz literatury anglosaskiej (zm. 10 III 1985)
- (75) 22 VIII 1944 – Zm. Lucjan Szenwald, poeta (ur. 13 III 1909)
- 23 VIII – Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu ogłoszony przez Parlament Europejski w 2008 roku *znany też jako: Europejski Dzień Pamięci Ofiar Reżimów Totalitarnych; Międzynarodowy Dzień Czarnej Wstążki*
- (275) 25 VIII 1744 – Ur. Johann Gotfried von Herder, filozof i poeta niemiecki (zm. 18 XII 1803)
- (35) 25 VIII 1984 – Zm. Truman Capote (właśc. Truman Streckfus Persons), powieściopisarz amerykański (ur. 30 IX 1924)
- (105) 26 VIII 1914 – Ur. Julio Cortazar (właśc. Julio Denis), pisarz argentyński, tłumacz (zm. 12 II 1984)
- (40) 26 VIII 1979 – Zm. Mika Toimi Waltari, pisarz fiński (ur. 19 IX 1908)
- (30) 26 VIII 1989 – Zm. Irving Stone, pisarz amerykański, autor beletryzowanych biografii (ur. 14 VII 1903)
- (125) 27 VIII 1894 – Ur. Kazimierz Wierzyński, poeta, prozaik, publicysta (zm. 13 II 1969)
- 28 VIII – Święto Lotnictwa Polskiego obchodzone w rocznicę zwycięstwa Franciszka Żwirko i Stanisława Wigury w międzynarodowych zawodach Challenge 1932 w Berlinie
- (270) 28 VIII 1749 – Ur. Johann Wolfgang Goethe, poeta, prozaik, dramaturg niemiecki (zm. 22 III 1832)

- 31 VIII – Święto Wolności i Solidarności ustanowione przez Sejm RP
- (270) 31 VIII 1749 – Ur. Aleksandr Radiszczew, pisarz i filozof rosyjski (zm. 11 IX 1802)
- (100) 31 VIII 1919 – Otwarcie Opery Poznańskiej
- (45) 31 VIII 1974 – Zm. Witold Zegański, pisarz poznański (ur. 27 X 1928)

W r z e s i e ń

- 1 IX – Międzynarodowy Dzień Pokoju w rocznicę wybuchu II wojny światowej
- (100) 1 IX 1919 – Inauguracja działalności Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w Poznaniu (od 1955 roku Politechnika Poznańska)
- (80) 1 IX 1939 – Napaść Niemiec hitlerowskich na Polskę, wybuch II wojny światowej
- (70) 2 IX 1949 – Powołanie Związku Bojowników o Wolność i Demokrację
- (210) 4 IX 1809 – Ur. Juliusz Słowacki, poeta i dramaturg okresu romantyzmu (zm. 3 IV 1849)
- 6 IX – Święto Kawalerii Polskiej
- (70) 6 IX 1949 – Dekret PKWN o reformie rolnej
- (110) 7 IX 1909 – Ur. Elia Kazan (właśc. Elia Kazantzoglous), amerykański pisarz, reżyser teatralny i filmowy, pochodzenia greckiego (zm. 28 IX 2003)
- (80) 7 IX 1939 – Kapitulacja Westerplatte
- 8 IX – Międzynarodowy Dzień Piśmiennictwa uchwalony przez UNESCO w 1965 roku
- 8 IX – Międzynarodowy Dzień Walki z Analfabetyzmem

- (450) 8 IX 1569 – Zm. Mikołaj Rej, poeta, prozaik, dramaturg, polityk (ur. 4 II 1505)
- (80) 8 IX 1939 – Obrona Warszawy
- (80) 9 IX 1939 – Bitwa nad Bzurą – walki armii „Poznań” i „Pomorze” zakończone 18 IX
- (80) 9 IX 1939 – Zm. Józef Czechowicz, poeta (ur. 15 III 1903)
- (45) 10 IX 1974 – Zm. Melchior Wańkowicz, polski pisarz i publicysta (ur. 10 I 1892)
- (495) 11 IX 1524 – Ur. Pierre de Ronsard, poeta francuski (zm. 27 XII 1585)
- (125) 11 IX 1894 – Ur. Maria Kownacka, autorka książek dla dzieci i młodzieży (zm. 27 II 1982)
- 12 IX – Święto Wojsk Lądowych obchodzone w Polsce od 1996 roku na pamiątkę odsieczy wiedeńskiej Jana III Sobieskiego 12 września 1683 roku
- 12 IX – Światowy Dzień Zdrowia Jamy Ustnej ustanowiony przez Światową Organizację Dentystyczną (FDI)
- (205) 12 IX 1814 – Ur. August Cieszkowski, filozof, ekonomista, działacz polityczny i społeczny, związany z Wielkopolską (zm. 12 III 1894)
- (125) 13 IX 1894 – Ur. Julian Tuwim, poeta, satyryk, tłumacz (zm. 27 XII 1953)
- (125) 13 IX 1894 – Ur. John Boyntan Priestley, pisarz, dramaturg i eseista angielski (zm. 15 VII 1984)
- (85) 13 IX 1934 – Ur. Zbigniew Zapasiewicz, aktor teatralny i filmowy, reżyser, pedagog (zm. 14 VII 2009)
- 14 IX – Dzień Solidarności z Osobami Chorymi na Schizofrenię
- (170) 14 IX 1849 – Ur. Iwan Pawłow, fizjolog rosyjski, laureat Nagrody Nobla w 1904 r. (zm. 27 II 1936)

- 15 IX – Dzień Środków Społecznego Przekazu obchodzony przez Kościół katolicki w Polsce w trzecią niedzielę września
- (230) 15 IX 1789 – Ur. James Fenimore Cooper, powieściopisarz amerykański (zm. 14 IX 1851)
- 16 IX – Dzień Polskiego Bluesa
- (145) 16 IX 1874 – Zm. Maksymilian Gierymski, malarz polski (ur. 9 X 1846)
- 17 IX – Międzynarodowy Dzień Pokoju ustanowiony podczas XXVI sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ w 1981 roku (obchodzony w trzeci wtorek września – dzień rozpoczęcia dorocznej sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ)
- 17 IX – Dzień Sybiraka obchodzony w dniu agresji Związku Radzieckiego na Polskę w 1939 r.
- (80) 17 IX 1939 – Wkroczenie wojsk ZSRR (Rosji Sowieckiej) na ziemie polskie
- (80) 18 IX 1939 – Zm. Witkacy (właśc. Stanisław Ignacy Witkiewicz), pisarz, dramaturg (ur. 24 II 1885)
- (55) 18 IX 1964 – Zm. Sean O'Casey (właśc. John Casey), pisarz i dramaturg irlandzki (ur. 30 III 1880)
- (5) 18 IX 2014 – Zm. Jan Berdyszak, polski malarz, grafik, rzeźbiarz i scenograf (ur. 15 VI 1934)
- (80) 20 IX 1939 – Zm. Tadeusz Dołęga-Mostowicz, pisarz (ur. 10 VIII 1898)
- 21 IX – Światowy Dzień Choroby Alzheimerera obchodzony od 1994 roku
- (85) 21 IX 1934 – Ur. Leonard Cohen, kanadyjski piosenkarz, poeta i pisarz (zm. 7 XI 2016)
- 22 IX – Europejski Dzień bez Samochodu
- (35) 22 IX 1984 – Zm. Pierre Emmanuel, poeta francuski, tłumacz poezji polskiej na język francuski (ur. 3 V 1916)

- (105) 23 IX 1914 – Ur. Leonard Turkowski, pisarz związany swoją twórczością z Wielkopolską i Poznaniem (zm. 19 I 1985)
- (80) 23 IX 1939 – Zm. Zygmunt Freud, austriacki neurolog i psychiatra, twórca psychoanalizy (ur. 6 V 1856)
- (25) 23 IX 1994 – Zm. Zbigniew Nienacki, powieściopisarz, autor sztuk scenicznych, dziennikarz (ur. 1 I 1929)
- (105) 24 IX 1914 – Ur. Andrzej Panufnik, kompozytor i dyrygent (zm. 27 X 1991)
- (15) 24 IX 2004 – Zm. Françoise Sagan, pisarka francuska (ur. 21 VI 1935)
- (170) 25 IX 1849 – Zm. Johann (ojciec) Strauss, austriacki kompozytor okresu romantyzmu (ur. 14 III 1804)
- 26 IX – Światowy Dzień Morza obchodzony z inicjatywy Międzynarodowej Organizacji Morskiej w ostatni czwartek września
- (35) 26 IX 1984 – Zm. Aleksander Rymkiewicz, poeta (ur. 13 IV 1913)
- 27 IX – Międzynarodowy Dzień Turystyki obchodzony od 1980 roku na wniosek Światowej Organizacji Turystyki
- 27 IX – Dzień Polskiego Państwa Podziemnego
- (80) 27 IX 1939 – Kapitulacja Warszawy
- (10) 27 IX 2009 – Zm. Jerzy Giżycki, krytyki filmowy, współtwórca pism „Film” i „Kino” (ur. 7 I 1919)
- 29 IX – Światowy Dzień Serca obchodzony w Polsce w ostatnią niedzielę września pod hasłem „Miej serce dla serca”
- (215) 29 IX 1804 – Ur. Sadyk Pasza (właśc. Michał Czajkowski herbu Jastrzębiec), powieściopisarz i poeta, emigracyjny działacz polityczny (zm. 18 I 1886)
- (95) 30 IX 1924 – Ur. Truman Capote (właśc. Truman Streckfus Persons), powieściopisarz amerykański (zm. 25 VIII 1984)
- (90) 30 IX 1929 – Zakończenie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Dagmara Nowakowska

TWÓRCZOŚĆ WŁODZIMIERZA ODOJEWSKIEGO WE WSPÓŁCZESNYCH INTERPRETACJACH I BADANIACH LITERACKICH

Pamięć Kresów, pamięć Katynia

Włodzimierz Odojewski (ur. 14 czerwca 1930 r. w Poznaniu, zm. 20 lipca 2016 r. w Piasecznie) to jedna z najwybitniejszych postaci polskiej kultury powojennej, autor powieści, opowiadań, dramatów, słuchowisk radiowych, krytyk literacki i publicysta, wieloletni pracownik Radia Wolna Europa. Okupacja niemiecka, areszt gestapo, lato spędzone w okolicach Trembowli w czasie walk polsko-ukraińskich, wreszcie emigracja to doświadczenia, które miały wpływ na całe pisarstwo Odojewskiego i jego życiowe wybory. Wyznaczają one także kluczową dla tej twórczości problematykę: losy polskiej ludności na wschodnich kresach Rzeczypospolitej, zbrodnia katyńska, tematyka łagrowa i emigracyjna.

Twórczość Włodzimierza Odojewskiego od lat pozostaje interpretacyjnym wyzwaniem zarówno dla badaczy literatury, jak i czytelników. Po roku 1989, kiedy to bez ingerencji cenzury pojawiła się na polskim rynku wydawniczym, zagadnienia poruszane przez autora *Zasypie wszystko, zawieje* analizowano na kartach cennych rozpraw krytyczno- i historycznoliterackich. Świadectwem nieślabnącego zainteresowania badaczy pisarstwem Odojewskiego są wydane w ostatnim trzydziestoleciu monografie, między innymi Ingi Iwasiów (*Kresy w twórczości Włodzimierza Odojewskiego. Próba feministyczna*, 1994), Andrzeja Fabianowskiego (*Konwicki, Odojewski i romantycy. Projekt interpretacji intertekstualnych*, 1999), Elżbiety Dutki (*Ukraina w twórczości Włodzimierza Odojewskiego i Włodzimierza Paźniewskiego*, 2000), Magdaleny Rabizo-Birek (*Między mitem a historią. Twórczość Włodzimierza Odojewskiego*, 2002), Ewy Szczepkowskiej (*Cykl podolski Włodzimierza Odojewskiego. Postacie. Krajo-brazy. Obszary pamięci*, 2002), Magdaleny Rembowskiej-Płuciennik (*Poetyka i antropologia. Cykl podolski Włodzimierza Odojewskiego*, 2004), Wiesławy Tomaszewskiej (*Metafizyczne i religijne. Problem subtematu w dziele literackim na przykładzie prozy fabularnej Włodzimierza Odojewskiego*, 2011), Grzegorza Czerwińskiego (*Po rozpadzie świata. O przestrzeni artystycznej w prozie Włodzimierza Odojewskiego*, 2011), Anny Skibskiej (*Twórczość Włodzimierza*

Odojewskiego w kręgu powojennych orientacji literackich, 2016). Do tego należy dodać równie ważne, choć mniejszego formatu, teksty zamieszczone w antologii *Odojewski i krytycy* (1999), tomie *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego* (2018), a także liczne, pojedyncze artykuły rozproszone w periodykach i książkach zbiorowych.

Wątki kresowe i katyńskie, choć oczywiście nie wyczerpują bogactwa tematyki utworów Odojewskiego, stały się znakiem rozpoznawczym jego pisarstwa i przedmiotem namysłu literaturoznawców i krytyków literackich. Warto zaznaczyć, że implozja Kresów, której początek wyznaczył konflikt polsko-ukraiński, a także zakłamywana przez lata zbrodnia katyńska to wciąż głębokie rany, zagadnienia do dziś nie do końca wyjaśnione, aktualne, nieprzepracowane, obecne w debacie publicznej i nieustannie będące przyczyną sporów historyków, polityków i publicystów. Pamięć jest niewątpliwie jedną z najczęściej analizowanych kategorii w tekstach poświęconych twórczości Odojewskiego i jednym z wyznaczników jego pisarstwa. Anna Skibska, w najnowszym szkicu poświęconym autorowi *Oksany*, zaryzykowała nawet tezę, że „nie istnieje tekst Odojewskiego wolny od problematyki pamięci”¹, co pozwoliło badaczce mianować pisarza „archontem pamięci”. Skojarzenie z najwyższym urzędnikiem ateńskiego Areopagu, spisującym prawa i nadającym im rangę wykładni, Skibska zawdzięcza *Gorączce archiwów* (*Archive Fever*) Jacquesa Derridy. W tej optyce Odojewski staje się depozytariuszem pamięci Kresów, tworząc jej literackie archiwum. Jego bohaterowie zapadają na mnemolepsję, czyli perseweracyjny natłok myśli usiłujących ocalić przeszłość od zmierzchu kresowego świata. Mit Ukrainy, wielki temat o romantycznej proveniencji, w kontekście prozy Odojewskiego zainicjowany przez Marię Janion (*Ciern i róża Ukrainy*, 1984), doczekał się kontynuacji i rozwinięcia w rozprawie Elżbiety Dutki. Z kolei Ewa Szczepkowska analizuje artystyczny kształt cyklu podolskiego poprzez problematykę deskrypcji. Różne formy opisu zostają zderzone z tradycją literacką, w kontekście której zwykle się czyta prozę Odojewskiego. Status pamięci w twórczości autora *Zmierzchu świata* prowokuje badaczkę do zadania pytania o inspirację Proustem czy Faulknerem. Pamięć staje się źródłem technik opisu i kreowania form narracyjnych – jak przekonuje Szczepkowska – „występuje jako generator zdarzeń układających się w Historię – bardzo zawikłaną, niejasną i pełną niedomówień”. [...] Obrazy przeszłości wydobywane z ‘błotnistej magmy’ tworzą wiedzę postaci tkaną z przeczuć,

¹ A. Skibska, *Odojewski – archont pamięci. Na straży kresowego świata*, w: *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, red. A. Przybyszewska, D. Nowakowska, Poznań 2018, s. 55.

domysłów i intuicji”². Inne ujęcie cyklu podolskiego proponuje Inga Iwasiów w swoim studium postaci kobiecych z perspektywy krytyki feministycznej. Kobięca optyka kresowej historii zaproponowana przez badaczkę odwołuje się do koncepcji rytuałów René Girarda i archeologii cywilizacji. Proponowaną przez Odojewskiego podróż po Kresach w momencie zmiany statusu ich bytu z realnego, historycznego i geograficznego do bytu pamięci, Iwasiów odczytuje jako zmianę miejsca wakacyjnej bez troski w „kraję śmierci”³. Bohaterowie cyklu podolskiego wykonują rytuał ofiarniczy – gwałtu i zbrodni. Ofiarami szczególnego okrucieństwa są kobiety, zamknięte w kodzie archetypowym. Objawia się to zwłaszcza w sytuacji wojny, kiedy śmierć nie jest najgorszym, co może przytrafić się kobiecie. Iwasiów zwróciła też uwagę na wielowariantowość fragmentu w prozie Odojewskiego i ich relacji. Autor cyklu podolskiego manewruje między całością a fragmentem. Częstki cyklu drukowane jako samodzielne opowiadania dopełniają i rozwijają całość. Jest to pewnego rodzaju gra z kompozycją cyklu jako całości. Iwasiów podejmuje próbę dotarcia do „arche-wersji”⁴ tej otwartej opowieści, do której dopisywane są kolejne wersje. Wcześniej o kanoniczność tekstów Odojewskiego pytał Wojciech Tomasiak, formułując opinię o poetyce wielokrotnego mówienia: „strategia pisania wielowariantowego nie pozwala zapomnieć o wybitnie literackiej naturze tego przedsięwzięcia. [...] Każda próba jest w tym samym stopniu utworem literackim, co dokumentem osobistym – świadectwem wysiłków tekstotwórczych pisarza”⁵. Ta powtarzalność ma dla Tomasiaka czysto literacki charakter i jest traktowana jako etiuda do pisarskiej wirtuozerii. Polemikę z tą opinią podjęła Magdalena Rembowska-Pluciennik, konstatując, że wybory estetyczne Odojewskiego „projektują [...] problematykę etyczną z podstawową kwestią artystyczną tego pisarza: jak wyrazić historyczne doświadczenie ludobójstwa dokonanego na Polakach w latach 1943-1944, które przeżył osobiście autor cyklu”⁶.

Równie ważnym tematem prozy Odojewskiego, obok problematyki kresowej, jest sprawa katyńskiego mordu i martyrologii Polaków na Wschodzie. Autor *Miejsc nawiedzonych* jest pierwszym, który odważył się poruszyć tę kwestię w swojej prozie na długo przed emigracją, narażając się cenzorom i władzy.

² E. Szczepkowska, *Cykl podolski Włodzimierza Odojewskiego. Postacie. Krajobrazy. Obszary pamięci*, Warszawa 2002, s. 9-10.

³ I. Iwasiów, *Kresy w twórczości Włodzimierza Odojewskiego. Próba feministyczna*, Szczecin 1984, s. 84.

⁴ Tamże, s. 29.

⁵ W. Tomasiak, *Odojewski: literatura bliska wyczerpania*, w: *Odojewski i krytycy. Antologia tekstów*, red. S. Barć, Lublin 1999, s. 244.

⁶ M. Rembowska-Pluciennik, *Poetyka i antropologia. Cykl podolski Włodzimierza Odojewskiego*, Kraków 2004, s. 8.

Miał zatem powody Stanisław Bereś, by tytułować Odojewskiego adwokatem Katynia⁷. Wątek ten zawiązał się już w *Wyspie ocalenia*, stanowi klamrę łączącą wszystkie części cyklu podolskiego i został rozwinięty w tekstach z tomu *Zabezpieczanie śladów*, zwłaszcza w opowiadaniu *Ku Dunzynańskiemu wzgórzu idzie las*. Osobnym utworem, w całości poświęconym sprawie Katynia jest nowela *Milczący, niepokonani. Opowieść katyńska*, wydana w 2003 roku. Magdalena Rabizo-Birek, analizując przemiany motywów katyńskich, pisze o wyjątkowym znaczeniu literackich świadectw sprawy Katynia, które przez wiele lat zastępowały przekaz historyczny i kształtowały w tym obszarze zbiorową świadomość. Pamiętanie jest więc imperatywem moralnym przełamywania zmywu milczenia. Badaczka odtwarza szeroki kontekst walki polskiej emigracji o prawdę. Przybliżyła relacje Odojewskiego z emigracyjnymi pisarzami – Józefem Mackiewiczem i Józefem Czapskim, których nazywa „strażnikami grobów” i dzięki którym Katyń stał się symbolem polskiej martyrologii. Uświadamia też skalę ryzyka, jakie wiązało się z zawikłaniem w tę sprawę, przywołując przykład Mackiewicza, nieprzejednanego wroga komunizmu, który poniósł wszelkie konsekwencje ujawniania swoich poglądów na zbrodnie sowieckie. Doświadczył wykluczenia ze środowiska emigracyjnego i ostracyzmu nawet ze strony Kościoła katolickiego. Mackiewicz umarł w skrajnej biedzie i osamotnieniu⁸.

Zbigniew Bieńkowski stawiał opowiadania katyńsko-łagrowe zbioru *Zabezpieczanie śladów* obok *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, podkreślając, że są to utwory ocalające człowieczeństwo w obliczu zagłady i terroru. Poczucie misji Odojewskiego, by uzmysłowić światu ogrom zbrodni dokonanej przez Rosjan w Katyniu jest dla Bieńkowskiego zupełnie zrozumiałe, bowiem: „prawda Katynia, dopowiem myśl Odojewskiego, nie nam jest potrzebna. Potrzebna jest mordercy. Pamięć ofiary jest bezpłodna. Pamięć niezbędna jest oprawcy. Lęk, przerażenie, groza dokonanej zbrodni są mu niezbędne do samouświadomienia sobie miejsca w świecie. Oprawca sowiecki broni się przed prawdą Katynia, broni się daremnie, broni się bezcelowo, bo przecież jeśli chce odzyskać człowieczeństwo, musi sam dobrowolnie przybrać imię Kaina”⁹.

Los emigranta

W przypadku Odojewskiego wybór emigracji nie był łatwą decyzją, ale wynikiem nawarstwiających się problemów w kraju. W 1957 roku w Wydawnictwie Poznańskim zatrzymano w druku dwie jego książki – cykl felietonów

⁷ Rozmowa Stanisława Beresia z Włodzimierzem Odojewskim, *Wiadomości Literackie*: <https://www.youtube.com/watch?v=9ELlcW12q-4> [dostęp: 14.05.2019].

⁸ M. Rabizo-Birek, *Między mitem a historią*, s. 222-223.

⁹ Z. Bieńkowski, *Odojewszczyzna*, w: *Odojewski i krytycy*, s. 241.

Bez dogmatów. Eseje, dialogi, pamflety oraz zbiór opowiadań *Po tamtej stronie oceanu/Codzienna ściana płaczu*, będący załącznikiem cyklu podolskiego. Przyczyną zaniechania wydania był rewizjonistyczny charakter zawartych w nich tekstów oraz polemika z panującym wówczas dogmatyzmem socjalizmu. W 1959 roku pisarz został zwolniony z redakcji „Tygodnika Zachodniego”, co było przyczyną wyjazdu do Warszawy¹⁰. Tam objął stanowisko kierownika Studia Współczesnego Teatru Polskiego Radia, które stracił po wypadkach marca 1968 roku. W tym czasie w wydawnictwie „Czytelnik” utknął maszynopis powieści *Zasypie, wszystko zawieje*. Odojewski konsekwentnie odmawiał usunięcia fragmentów o zbrodni w Katyniu i porównania okupacji sowieckiej z niemiecką, co sprawiło, że książka znalazła się na czerwonym indeksie, a pisarz został objęty zakazem druku. To przyspieszyło jego decyzję o wyjeździe na Zachód. Przyjęcie w 1972 roku posady w redakcji Radia Wolna Europa – jak przekonuje Magdalena Rabizo-Birek – wiązało się z zaangażowaniem w wypełnianie powinności wobec sprawy polskiej. Szczególna rola, jaka przypada pisarzom-emigrantom, ustanowiona jeszcze w romantyzmie, nakłada na nich „obowiązek nieustającego pamiętania o Ojczyźnie”¹¹. Po latach Odojewski w gorzkim tonie oceni emigracyjny etap swojego życia jako twórcze „cmentarzysko”¹², mając na myśli poświęcenie własnego pisarstwa na rzecz pracy dziennikarskiej. W tym kontekście wykreowane przez niego postaci emigrantów pisarzy-dziennikarzy odczytuje się jako egzemplifikację losów autora, prowadzącego wewnętrzną walkę z samym sobą, rozważającego słuszność własnych wyborów i analizującego swoją wygnaną egzystencję.

Takim tropem idzie Inga Iwasiów w interpretacji opowiadania *Udany weekend* (1983) z tomu *Zapomniane, nieuśmierzone* (1987). Badaczka proponuje biograficzne odczytanie historii emigracyjnego dziennikarza, nawiązując do sygnalizowanych przed laty przez Anielę Jasińską paralelnych losów i charakterów wykreowanego bohatera i samego autora, rozumianych jako podobieństwo postaw („Tygodnik Polski”, 1974). Dziennikarz z opowiadania mierzy się z faktem, że będąc po drugiej stronie żelaznej kurtyny, jest tylko pozornie wolny. Dojrzewa do etycznie słusznego wyboru, by odrzucić kompromis, podobny to tych, na które godził się w Polsce, i w pisanej recenzji książki niemieckiego sowietologa wskazać błędne opinie na temat sytuacji na Wschodzie. Komentarz Iwasiów jest wymowny: „Odojewski napisał wielogłosową historię emigracji, której bohaterem jest ktoś podobny do niego samego, ktoś wykonujący zawód

¹⁰ A. Przybyszewska, *Poznańskie lata Odojewskiego. Przyczynek do kalendarium życia i twórczości (i edycji książek zaniechanych)*, w: *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, s. 102.

¹¹ M. Rabizo-Birek, *Między mitem a historią. Twórczość Włodzimierza Odojewskiego*, Warszawa 2002, s. 186.

¹² *Dwadzieścia lat jak cmentarzysko. Z Włodzimierzem Odojewskim rozmawia Robert Ostaszewski*, „Dekada Literacka” 2000, nr 6-8, s. 4-5.

pisarza-dziennikarza, niepewny swego wyboru, niepokodzony z życiem, rozczarowany efektami swych decyzji, uwięziony w egzystencji niczym bliźniak postaci z wczesnych jego utworów, pisanych pod prąd doktryny socrealistycznej¹³. Podobny model bohatera analizuje Magdalena Rabizo-Birek w opowiadaniu *Ku Dunzynańskiemu Wzgórzu idzie las* ze zbioru *Zabezpieczanie śladów*. W dziennikarzu tropiącym na Zachodzie ślady zbrodni sowieckiej badaczka dopatruje się rysów autora, obsesyjnie dążącego do ujawnienia prawdy.

W przypadku Odojewskiego możemy mówić o emigracji zarówno jako o temacie literackim, jak i kondycji, co uczyniła przedmiotem refleksji Elżbieta Dutka w szkicu poświęconym opowiadaniom z tomu *...i poniosły konie*. Pojęcie emigracji zostaje przez badaczkę rozszerzone i, oprócz wymiaru historycznego, posiada wymiar egzystencjalny. Doświadczenie poczucia bycia nie u siebie, wyobcowania czy nawet bezdomności staje się źródłem problemów z tożsamością. Dutka dostrzega możliwość wyodrębnienia faz w życiorysach emigracyjnych bohaterów Odojewskiego. Pierwsze stadium wychodźstwa ma wymiar zewnętrzny i wiąże się z emigracją historyczną i polityczną, ma również aspekt wewnętrzny, jakim jest poczucie wykorzenia. Uwidacznia się ono m.in. w opowiadaniach *I za nim szły, ...i poniosły konie*, *Zapis zbrodni* oraz *Miejsce pod słońce*. Faza druga to doświadczenie „obcości ziemi wygnania”¹⁴ z opowiadań *Nie mogąc obudzić się jeszcze*, *Sprawa Agnieszki*, *Zaklinanie Meduzy* i *Krótkie spotkanie w Koryncie*, których bohaterowie egzystują w pozornym poczuciu stabilizacji i bezpieczeństwa. Trzecie stadium wygnania egzemplifikują opowiadania *Był spokojny*, *Jeszcze raz*, *Tracił pamięć*, *Żadnego lęku*. Ich bohaterowie nie są już emigrantami w wymiarze zewnętrznym, paradoksalnie jednak pogłębia to aspekt wewnętrzny.

Ostatnim akordem emigracyjnej prozy Odojewskiego jest powieść *Oksana*, którą przedmiotem refleksji uczyniła Agnieszka Czyżak. Badaczka, analizując zawiłą historię recepcji książki (niechęci krytyki do „romansidła” i wielbicieli wcześniejszej twórczości Odojewskiego), przedstawia historię romansu Oksany i Karola jako „rozpisane na powieściową fabułę, głęboko przeżywane rozczarowanie polityczną transformacją Polski i Europy”¹⁵.

¹³ I. Iwasów, *Sumienie przy biurku*, „Tygodnik Powszechny” 2016, nr 31, s. 74.

¹⁴ E. Dutka, „Ten jego emigracyjny los”. *O tomie opowiadań Włodzimierza Odojewskiego „...i poniosły konie”*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Filologiczna. Historia Literatury” 2011, z. 70, s. 203.

¹⁵ A. Czyżak, *Smutek Oksany*, w: *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, s. 33.

Renesans Odojewskiego – perspektywy i projekty badawcze

W ostatnich latach życia pisarz wydawał coraz mniej, a także mocno ograniczył swoją aktywność publicystyczną, rzadko udzielał wywiadów. Ostatnią publikacją prozy Odojewskiego było opowiadanie *Katarzyna (fragment powieści)*, należące do „cyklu podolskiego” i drukowane na łamach „Wyspy” w 2011 roku¹⁶. Jego obecność w czytelnicznym obiegu stawała się coraz mniej rozpoznawalna, a w świadomości czytelników autor *Kwarantanny* stawał się pisarzem nieobecny.

Od 2008 roku na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu gromadzone i opracowywane jest pisarskie archiwum Włodzimierza Odojewskiego. Wraz z jego otwarciem w 2017 roku, zarówno dla naukowców, jak i szerokiego grona miłośników twórczości autora *Wyspy ocalenia*, pojawiły się nowe możliwości eksplorowania tej cennej spuścizny. Materia archiwalna wyznaczyła kierunek najnowszych badań nad twórczością Odojewskiego, a wiele pomysłów inspirowanych archiwum to szeroko zakrojone, długoterminowe projekty.

Podejmowane przez Archiwum inicjatywy (we współpracy z Biblioteką Raczyńskich) mają nie tylko ponownie zwrócić uwagę badaczy na twórczość Odojewskiego, ale również zachęcić do literackich eksploracji młodych naukowców, a zwłaszcza dotrzeć do jak najszerszego grona czytelników, dlatego konferencjom naukowym („Zabezpieczanie śladów. Symposium pamięci Włodzimierza Odojewskiego”, 14.03.2017; „Zapomniane, nieuśmierzone. Pamięć, zapomnienie, trauma w twórczości Włodzimierza Odojewskiego”, 11-12.04.2018) towarzyszą wydarzenia popularyzujące twórczość i osobę autora również wśród odbiorców spoza kręgów akademickich (panel dyskusyjny „To, co pozostaje. Wspomnienia o Włodzimierzu Odojewskim”, wystawa „Jedźmy, wracajmy. Drogi życia i szlaki twórcze Włodzimierza Odojewskiego”, czytanie prozy Włodzimierza Odojewskiego – opowiadanie *Ku Dunynańskiemu Wzgórzu idzie las* w interpretacji Janusza Andrzejewskiego, aktora Teatru Nowego w Poznaniu, przy akompaniamencie Piotra Orlińskiego)¹⁷.

Dostęp do prywatnego dotąd archiwum pisarskiego ujawnił bogactwo materiałów warsztatowych, wielość wariantów utworów i relacje między poszczególnymi tekstami/fragmentami. Umożliwiło to zainicjowanie badań nad procesem tekstotwórczym, czego przykładem może być studium genetyczne opowiadania *Ku Dunynańskiemu Wzgórzu idzie las* z tomu *Zabezpieczanie śladów*, opracowywane przez zespół Jerzego Borowczyka (Jakub Eichler, Magdalena Wojtas,

¹⁶ W. Odojewski, *Katarzyna (fragment powieści)*, „Wyspa” 2011, nr 1, s. 4-23.

¹⁷ <http://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,23329472,wlodzimierz-odojewski-wraca-do-poznania-znakomita-wystawa-w.html> [dostęp: 20.05.2019].

Krzysztof Zydor). Wykorzystując narzędzia wypracowane przez francuskich krytyków genetycznych, przeanalizowano pozostawione przez pisarza wersje tekstu opowiadania, co pozwoliło odtworzyć kolejne etapy jego powstawania. W ten sposób wyłoniła się materialna historia wytwarzania tekstu od procesu jego planowania, poprzez wprowadzane zmiany („przed-teksty”), do powstania ostatecznej, względnie stabilnej postaci dzieła w formie publikacji („tekst dzieła”). W procesie tym uwzględnia się również fazę, w której do wersji publikowanej wprowadza się zmiany, np. uzupełnienia związane z kolejną edycją („po-teksty”). Ponadto zgromadzona w archiwum dokumentacja (korespondencja, archiwum Radia Wolna Europa, notatki zachowane w prywatnym komputerze pisarza) umożliwiają odtworzenie kontekstu powstawania opowiadania, co pozwala na stworzenie jego genetycznego dossier.

W ten sam nurt badań wpisuje się podjęta przez Magdalenę Rabizo-Birek¹⁸ próba zrekonstruowania ostatniej części pisanego ponad trzydzieści lat „cyklu podolskiego”, zatytułowanej roboczo *Powieść berlińska*, nad którą pisarz pracował do 2008 roku, jednak opublikowane zostały tylko fragmenty (*Odejsć, zapomnieć, żyć, Powieść berlińska, Spotkanie w Dubrowniku, Katarzyna*). Archiwalne bruliony, a nade wszystko teksty zachowane w wersji elektronicznej, pozwalają na odtworzenie powojennych losów Katarzyny Woynowiczowej, Piotra Czerestwińskiego i Pawła Woynowicza, projektowanych jako dwie powieści lub jedna składająca się z dwóch części, których akcja dzieje się w różnych miejscach w Polsce i Europie. Możliwe staje się także rozpoznanie fragmentów, wątków, pomysłów, pierwotnie należących do „cyklu podolskiego”, a ostatecznie wykorzystanych przez Odojewskiego w powieści *Oksana*.

Tego rodzaju praktyki odsłaniają tajniki metody twórczej stosowanej przez autora *Zmierzchu świata*. Stosy teczek maszynopisów, notatki rękopiśmienne, wydrukowane książki z odręcznymi odautorskimi uwagami, skreśleniami, doklejanymi fragmentami tekstu, dają obraz żywiołu pracy pisarza, który nie zaprzestawał udoskonalania swoich dzieł. Umożliwiają również analizę przemian języka jego prozy bez konieczności ograniczenia się do tekstów wydanych, czego przykładem mogą być badania nad idiolektem Odojewskiego zainicjowane przez Krzysztofa Skibskiego.

Archiwum, poddane krytycznej analizie, staje się nieocenionym źródłem wiedzy dla biografów i regionalistów. Dokumenty osobiste Odojewskiego i zgromadzone listy wyjaśniają jego życiowe wybory, ujawniają rozległe kontakty z ludźmi kultury i polityki, a także ukazują pisarza w kręgach rodzinnych. Obrazują również zaangażowanie autora *Zmierzchu świata* w lokalne, poznańskie

¹⁸ M. Rabizo-Birek, *W poszukiwaniu Katarzyny. Ostatnie dwa ogniwa cyklu podolskiego (cz. I)*, w: *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, s. 13-24.

życie literackie, którego był aktywnym uczestnikiem, co jest przedmiotem badań Alicji Przybyszewskiej¹⁹, natomiast korespondencja z okresu monachijskiego stanowi cenny materiał do badań nad historią polskiej powojennej emigracji intelektualnej.

Twórczość Odojewskiego stała się również przedmiotem refleksji filmoznawców. Udany mariaż literatury i filmu, jakim jest film *Wenecja* (2010) w reżyserii Jana Jakuba Kolskiego, zrealizowany na podstawie opowiadań *Sezon w Wenecji*, *Cyrk przyjechał*, *cyrk odjechał* i *Koń pułkownika*, analizuje Jacek Nowakowski²⁰. Natomiast Iwona Grodź swoje eksploracje związków prozy Odojewskiego i filmu rozszerza o filmy dokumentalne, poświęcone osobie i twórczości pisarza – *Włodzimierz Odojewski. Portret emigranta*, w realizacji Pawła Woldana (1993) oraz *Włodzimierz Odojewski*, zrealizowany przez Stanisława Kubiaka (2007), a także adaptacje telewizyjne: *Tu się urodziłem* na podstawie powieści *Zasypie wszystko, zawieje...* (1996); *Bardzo udane lato* (1993); *Patrzmy na siebie* (dwie adaptacje: pierwsza z 1965 Józefa Grudy; druga Marcina Ziębińskiego z 1994 roku) i spektakl *Punkt zwrotny* (1964). W obszarze zainteresowań historyków filmu znalazł się również scenariusz na podstawie powieści *Milczący, niepokonani. Opowieść katyńska*, przygotowany na potrzeby filmu *Katyń* Andrzeja Wajdy oraz dzieje współpracy i konfliktu dwóch wybitnych twórców.

Szczególnie cenne wydaje się zainteresowanie prozą Odojewskiego wśród badaczy i czytelników ukraińskich. Dwie dekady po ukazaniu się książki Oksany Weretiuik²¹, podejmującej temat obrazów Ukrainy w literaturze polskiej i ukraińskiej, gdzie ważne miejsce zajmuje rozdział poświęcony Odojewskiemu, głos zabierają ukraińscy tłumacze – Mirosław Trofymuk i Oksana Tesliuk, którzy pracują nad przekładami opowiadania *Jedźmy, wracajmy* oraz powieści *Oksana*. Efekty ich nie tylko umożliwią ukraińskim czytelnikom lekturę dzieł Odojewskiego w ich ojczystym języku, ale wpiszą się w działania służące budowaniu dobrych relacji polsko-ukraińskich, wzajemnego poznania, zrozumienia i sąsiedzkiej integracji.

¹⁹ A. Przybyszewska, *Poznańskie lata Odojewskiego. Przyczynek do kalendarium życia i twórczości (i edycji książek zaniechanych)*, w: *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, s. 93-104; D. Nowakowska, *Wielkopolska Włodzimierza Odojewskiego*, „Przegląd Wielkopolski” 2014, nr 3, s. 5-14.

²⁰ J. Nowakowski, *Jan Jakub Kolski w świecie Włodzimierza Odojewskiego: przypadek 'Wenecji'*, w: *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, s. 47-54.

²¹ O. Weretiuik, *Wizja Ukrainy we współczesnej powieści polskiej i ukraińskiej* (L. Buczkowski, A. Kuśniewicz, W. Odojewski, U. Samczuk, I. Wilde, R. Andrijaszuk), Warszawa 1998.

Bibliografia

Literatura podmiotu:

1. Odojewski W., *...i poniosły konie*, Warszawa 2006.
2. Odojewski W., *Katarzyna (fragment powieści)*, „Wyspa” 2011, nr 1.
3. Odojewski W., *Jedźmy, wracajmy*, Kraków 1993.
4. Odojewski W., *Oksana*, Warszawa 1999.
5. Odojewski W., *Wyspa ocalenia*, Białystok 1990.
6. Odojewski W., *Zabezpieczanie śladów*, Warszawa 1990.
7. Odojewski W., *Zapomniane, nieuśmierzone*, Warszawa 1991.
8. Odojewski W., *Zasypie wszystko, zawieje*, Warszawa 1990.
9. Odojewski W., *Zmierzch świata*, Warszawa 1995.

Literatura przedmiotu:

Pozycje zwarte:

1. Biaś P.-M. de, *Genetyka tekstów*, przeł. F. Kwiatek, B. Prussak, Warszawa 2015.
2. Czerwiński G., *Po rozpadzie świata. O przestrzeni artystycznej w prozie Włodzimierza Odojewskiego*, Gdańsk 2011.
3. Dutka E., *Ukraina w twórczości Włodzimierza Odojewskiego i Włodzimierza Paźniewskiego*, Katowice 2000.
4. Fabianowski A., *Konwicki, Odojewski i romantycy. Projekt interpretacji intertekstualnych*, Kraków 1999.
5. Hadaczek B., *Kresy w literaturze polskiej XX wieku. Szkice*, Szczecin 1993.
6. Iwasiów I., *Kresy w twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, Szczecin 1994.
7. Krzyżanowski J.R., *Kreowany świat Kresów Włodzimierza Odojewskiego; Motywy religijne w twórczości Włodzimierza Odojewskiego; Czas w powieści Włodzimierza Odojewskiego; Włodzimierz Odojewski a źródła; Podróż z Oksaną; Włodzimierz Odojewski po pięćdziesięciu latach; Dwie Katarzyny*, w: tegoż, *Widziane z Ameryki. Szkice historyczne i literackie*, Lublin 2009.
8. Ładoń M., „Niezagojona rana”: o twórczości Włodzimierza Odojewskiego, w: *Skład osobowy: szkice o prozaikach współczesnych. Cz. 2*, red. A. Nęcka, D. Nowacki, J. Pasterska, Katowice 2016.
9. Ładoń M., *Powietrze i oddech w przestrzeni śmierci. Głos do cyklu podolskiego Włodzimierza Odojewskiego*, w: *Zamieranie. Prozy*, red. M. Ładoń, G. Olszański, Katowice 2012.

10. *Odojewski i krytycy. Antologia tekstów*, red. S. Barć, Lublin 1999.
11. Rabizo-Birek M., *Między mitem a historią. Twórczość Włodzimierza Odojewskiego*, Warszawa 2003.
12. Rabizo-Birek M., *Stroma droga ku śmierci – motywy tanatologiczne i zaświatowe w pisarstwie Włodzimierza Odojewskiego*, w: tejsze, *Romantyczni i nowocześni. Formy obecności romantyzmu w polskiej literaturze współczesnej*, Rzeszów 2012.
13. Rembowska-Płuciennik M., *Poetyka i antropologia. Cykl podolski Włodzimierza Odojewskiego*, Kraków 2004.
14. Skibska A., *Odojewski – archont pamięci*, w: *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, red. A. Przybyszewska, D. Nowakowska, Poznań 2018.
15. Skibska A., *Twórczość Włodzimierza Odojewskiego w kręgu powojennych orientacji literackich*, Poznań 2016.
16. Szczepkowska E., *Cykl podolski Włodzimierza Odojewskiego. Postacie, krajobrazy, obszary pamięci*, Warszawa 2002.
17. Tomaszewska T., *Metafizyczne i religijne. Problem subtematu w dziele literackim na przykładzie prozy kresowej Włodzimierza Odojewskiego*, Warszawa 2011.
18. Weretuk O., *Wizja Ukrainy we współczesnej powieści polskiej i ukraińskiej (Leopold Buczkowski, Andrzej Kuśniewicz, Włodzimierz Odojewski, Ulas Samczuk, Iryna Wilde, Roman Andrijaszuk)*, Warszawa 1998.
19. Werner A., *To piekło nie jest rajem*, w: tegoż, *Krew i atrament*, Warszawa 1997.
20. *Zabezpieczanie śladów. Wokół twórczości Włodzimierza Odojewskiego*, red. A. Przybyszewska, D. Nowakowska, Poznań 2018.

Artykuły:

1. Dutka E., „*Ten jego emigracyjny los*”: o tomie opowiadań Włodzimierza Odojewskiego i ...poniosły konie, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Filologiczna. Historia Literatury” 2011, z. 70.
2. *Dwadzieścia lat jak cmentarzysko. Z Włodzimierzem Odojewskim rozmawia Robert Ostaszewski*, „Dekada Literacka” 2000, nr 6-8.
3. Gosk H., *Wyrazić świat i cały jego mit. (O prozie W. Odojewskiego)*, „Polonistyka” 1991, nr 2.
4. Iwasiów I., *Sumienie przy biurku*, „Tygodnik Powszechny” 2016, nr 3.
5. Ładoń M., *Gwałt w prozie Włodzimierza Odojewskiego*, „Postscriptum Polonistyczne” 2013, nr 1.
6. Madejski J., *Klątwa pamięci*, „Nowe Książki” 2006, nr 11.

7. Nowakowska D., *Wielkopolska Włodzimierza Odojewskiego*, „Przegląd Wielkopolski” 2014, nr 3.
8. Ostaszewski R., *Te i inne powroty: zapiski na marginesach „Oksany” Włodzimierza Odojewskiego*, „Teksty Drugie” 2000, nr 5.
9. Rabizo-Birek M., *Wpływ Saturna*, „Odra” 2007, nr 2.
10. Szolucha A., *Bez klajstrowania zaszczości... – o najnowszej książce Włodzimierza Odojewskiego*, „Podlaskie Zeszyty Pedagogiczne” 2006, nr 13-14.
11. Zubiński T., *Stamtąd*, „Dziś” 2006, nr 12.

Netografia:

Informacje o realizowanych produkcjach o Odojewskim i na podstawie jego twórczości: <http://www.filmpolski.pl/fp/index.php?osoba=1166144>.

Recenzja wystawy „Jedźmy wracajmy. Drogi życia i szlaki twórcze Włodzimierza Odojewskiego:

<http://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,23329472,wlodzimierz-odojewski-wraca-do-poznania-znakomita-wystawa-w.html>.

Rozmowa Stanisława Beresia z Włodzimierzem Odojewskim:

<https://www.youtube.com/watch?v=9ELlcW12q-4>.

Tu się urodziłem. Spektakl telewizyjny na podstawie powieści *Zasypie wszystko, zawieje* Włodzimierza Odojewskiego, reżyseria i scenariusz Jana Maciejowskiego: <http://www.filmpolski.pl/fp/index.php?film=521172>.

Zaworska H., *Jedźmy, wracajmy*. Recenzja:

<http://wyborcza.pl/1,75517,108223.html>.

Dagmara Nowakowska – doktor, dokumentalista, pracuje w Archiwum Włodzimierza Odojewskiego przy Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie od 2011 roku opracowuje spuściznę literacką pisarza. Autorka rozprawy doktorskiej *Indie romantyków. Z recepcji Indii w epoce polskiego romantyzmu*. Interesuje się życiem polskiej powojennej emigracji intelektualnej, historią europejskiej in-dologii, biografistyką i regionalistyką literacką.

Anna Wawrzyniak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

300 LAT BAMBRÓW W POZNANIU, CZYLI „CUD POLONIZACYJNY”

Ta historia wydarzyła się naprawdę, 300 lat temu, a dokładniej 1 sierpnia 1719 r. trzynaście rodzin, w tym jedenaście rodzin z dziećmi – prawie 60 ludzi wraz z całym dobytkiem przybyło z Bambergu do małej podpoznańskiej wioski Luboń i zapoczątkowało wyjątkową opowieść o poznańskich Bambrach, imigrantach, którzy niemal bezkonfliktowo ułożyli sobie życie w nowym otoczeniu, stając się niezwykle kolorowym i twórczym elementem kultury Poznania przy zachowaniu odrębnej tożsamości.

Część badaczy nazywa to zjawisko „cudem polonizacyjnym” i podaje jako przykład unikalnego w sensie społeczno-kulturowym procesu asymilacji, zapuszczania korzeni, budowania wspólnoty z szacunkiem dla siebie i innych, bez bolesnych kosztów jakie często niesie ze sobą decyzja o zmianie miejsca zamieszkania. Kim byli Bambrzy, jak przyjęli ich Wielkopolanie, jakie czynniki wpłynęły na proces harmonijnej adaptacji i integracji Bambrów – to tylko niektóre pytania, które mogą pomóc w zrozumieniu fenomenu poznańskich Bambrów.

Początek XVIII wieku to trudny okres w dziejach Poznania – działania wojenne, epidemie zniszczyły i wyludniły nie tylko miasto ale i okoliczne wsie, które były jednym ze źródeł dochodów Poznania. Aby je zasiedlić i odbudować rajcy miejscy Poznania podjęli decyzję o sprowadzeniu osadników spoza granic Polski, głównie zza zachodniej granicy, którzy już wcześniej osiedlali się małymi grupami w Polsce. Zaproszenie władz skierowano przede wszystkim do Bambergu w południowej Frankonii. Wybór tego regionu został prawdopodobnie podyktowany namową biskupa poznańskiego Krzysztofa Szembeka, który przebywając w Bambergu dostrzegł potencjał jego mieszkańców oraz chęć polepszenia swojej egzystencji (w Bambergu obowiązywał zakaz dzielenia ziemi między dzieci – dziedziczył tylko jeden z synów).

Osadnicy głównie z Bambergu, ale też ze Szwabii, Wirtembergii, Prus Wschodnich i Śląska, przybywali do podpoznańskich wsi (Lubonia, Dębca, Bonina, Rataj, Wildy, Jeżyc, Winiar, Górczyna) kilkoma falami w latach 1719-1753, w sumie ok. 600-700 osób. Nowych przybyszów obdarowano korzystnymi prawami m.in. otrzymali ziarno na zasiew i wypiek chleba, drewno na budowę i opał oraz niewielką ilość pieniędzy i szereg ulg, np. zwolnienie na pewien okres od obowiązkowych opłat, postawiono im jednak jeden warunek – musieli być

wyznania rzymskokatolickiego, co wynikało z zarządzenia króla Augusta II z 1710 roku, dotyczącego ogółu cudzoziemców osiedlających się w tym czasie w Polsce.

Mimo przewagi liczebnej ludności niemieckiej w zniszczonych wsiach oraz nadanych przywilejach, stawiających ich w lepszej sytuacji niż Polaków złamanych przecież wojenną zawieruchą, nie dochodziło do konfliktów. Być może wynikało to z cech osobowości; niemieccy gospodarze byli ludźmi pracowitymi, spokojnymi, oszczędnymi, żyjącymi zgodnie ze zwyczajami i obrzędami rodzinnymi i kościelnymi, podobnie jak ich polscy sąsiedzi. Co ważne, na zajętych ziemiach Bambrzy wprowadzali własne, często nowocześniejsze sposoby uprawy roli, budowy gospodarstw, wyżywienia czy ubioru, wywierając znaczący wpływ na rolników polskich. Pośrednio przyczynili się także do zmiany w stosunkach gospodarczych, tj. stopniowego przejścia z gospodarki pańszczyźnianej na czynszową, co zwiększyło zamożność ludności wiejskiej i przyspieszyło odbudowę zrujnowanych wsi.

Bambrzy tak bardzo chcieli „poczuć się na swoim”, że zdecydowali się na likwidację największej bariery w kontaktach z polskimi sąsiadami i wprowadzili do szkoły język polski jako obowiązkowy dla swoich dzieci. Do zacieśniania się relacji i polonizacji ludności bamberskiej przyczyniły się także Kościół katolicki, szkoła, małżeństwa mieszane, wspólna gospodarka i poznański rynek zbytu.

W latach 1900-1925 podpoznańskie wsie zostały włączone w granice miasta i potomkowie Bambrów stali się integralną częścią Poznania, ciężko pracując dla jego dobra, zakładając różnego rodzaju przedsiębiorstwa, sklepy, ofiarując ziemie pod budowę kościołów. Nie ma dziedziny, w której nie zaznaczyliby swojej obecności, a stare bamberskie nazwiska tj. Dayerling, Muth, Leitgeber, Gesler, Reiss nosili kupcy, rzemieślnicy, prawnicy, lekarze, nauczyciele jednym słowem elita i mieszczaństwo Poznania. O wzorcowym procesie asymilacji może również świadczyć postawa Bambrów w okresie zmian historycznych. Bambrzy tak bardzo chcieli żyć się ze społecznością, że nie wyobrażali sobie by mogli żyć z boku wydarzeń wpływających na teraźniejszość i przyszłość swojej nowej ojczyzny i czymś oczywistym był dla nich udział w polskich oddziałach Powstania Wielkopolskiego. A na pytanie o to kim są, zarówno w okresie rządów Bismarcka w XIX wieku czy podczas II wojny światowej w XX wieku zawsze utożsamiali się z polsnością, ponosząc często tragiczne konsekwencje tej decyzji.

Powojenna polityka władz komunistycznych również nie sprzyjała Bambrów i do roku 1989 skutecznie niszczone wypracowywane przez pokolenia relacje międzyludzkie oraz wszelkie elementy kultury pokazujące ich odrębność, w tym m.in. uroczysty, wzbudzający zachwyt strój Bamberki, który na początku był manifestem przynależności do grupy, a z czasem stał się atrybutem polsko-

ści. Ubiór ten w rzeczywistości nie był przywieziony z Bambergu, ale powstał z przemieszania różnych stylów w podpoznańskich wsiach i noszony był przede wszystkim przez kobiety wywodzące się z Bambrów, stąd utarło się przekonanie, że jest to etniczny strój bamberski. Leon H. Śliwiński tak go opisywał: *„Bamberki nosiły spódnice krótkie o kolorach żywych, jaskrawych i o wielkiej ilości fałd. Spódnice były suto marszczone, staniki przeważnie czarne, aksamitne, zdobione pięknymi koronkami, pończochy białe, buciki wysokie czarne, na wysokich obcasach, sznurowadła przy bucikach białe. Szczytem jednak piękna były wysokie nakrycia głowy, uzupełniające ubranie Bamberki”*, a Maria Paradowska, badaczka kultury Bambrów dodawała: *„Kobiety były bardzo dumne ze swojego stroju i chętnie go zakładały, głównie z okazji świąt kościelnych, niekiedy państwowych, oraz prywatnych, jak śluby i wesela [...]. Z wielką godnością i powagą chodziły w swych pięknych ubiorach. Chodnik miejski dla dwóch bamberek był zawsze za wąski, do kościoła nie szły obok siebie, lecz jedna za drugą.”*

Wkład profesor Marii Paradowskiej w przywracanie pamięci o Bambrach jest zresztą nie do przecenienia. Z jej inicjatywy w 1993 roku powstało Koło Bambrów Poznańskich, utworzone przy Towarzystwie Miłośników Miasta Poznania, a następnie w 1995 roku przekształcone w samodzielne Towarzystwo Bambrów Poznańskich, skupiające obecnie kilkuset członków chcących podtrzymywać wspólne poczucie przynależności i tożsamości, organizując m.in. w pierwszą sobotę sierpnia „Święto bamberskie” czyli całodzienny, barwny festiwal mający swoje zwińczenie przy studzience z Bamberką – symbolu miasta. Dzięki wysiłkom Towarzystwa Bambrów Poznańskich od 2003 roku wszelkie pamiątki, wspomnienia po przodkach, materiały naukowe znalazły swoje miejsce w przestrzeniach Muzeum Bamberskiego, mieszczącego się na ul. Mostowej, będącego jedną z ciekawszych atrakcji na mapie turystycznej Poznania. A słowo Bamber – obecnie przestaje mieć pejoratywne zabarwienie i jak zauważa Witold Przewoźny *„zaczyna być odbierane także jako synonim wytrwałości, pracowitości, patriotyzmu oraz umiejętności poszukiwania tego, co łączy – życia razem!”*.

Poniższe zestawienie bibliograficzne przygotowane z okazji 300-lecia osiedlenia się w Poznaniu i okolicach przybyszów z Bambergu zawiera pozycje zwarte (od 1956 r.), artykuły (od 1972 r.) i netografię odnoszące się do historii przybycia Bambrów do Poznania i podpoznańskich wsi – obecnie dzielnic Poznania, tradycji i elementów kultury oraz zabytków bamberskich, a także działalności Towarzystwa Bambrów Poznańskich i Muzeum Bamberskiego. Z okazji tej wyjątkowej rocznicy Wydawnictwo Miejskie Poznania zapowiedziało wydanie Kroniki Miasta Poznania w całości poświęconej Bambrów, przewodnika po historii i zabytkach bamberskich autorstwa Anny Plenzler oraz powieści historycznej Marty Rausch, które mogą dodatkowo wzbogacić proponowaną bibliografię.

I. Historia Bambrów w Poznaniu i okolicznych wsiach

a. Pozycje zwarte

1. BAMBRZY : mieszkańcy dawnych wsi miasta Poznania / Maria Paradowska. – Wyd. 4. popr. i uzup. – Poznań : Media Rodzina, 2013. – 253 s., tabl. : il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM).
Bibliogr. s. 227-231.
2. BEZ przesądów i lęku : z albumu poznańskiego dyplomaty, malarza i podróżnika / Bolesław Leitgeber. – Poznań : Media Rodzina, 1993. – 407 s.
Saga rodziny Leitgeberów
3. DZIEJE Poznania. T. 1, cz. 1-2, Dzieje Poznania do roku 1793 / red. Jerzy Topolski. – Warszawa ; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1988. – 2 wol. (609; 613-1055 s.) : faks., fot., mapy, wykr.
Bibliogr. s. 947-967.
4. DZIEJE Poznania. T. 2, cz. 1, 1793-1918 / red. Jerzy Topolski, Lech Trzeciakowski. – Poznań ; Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994. – 787 s.: tab., mapy, portr., plany
5. DZIEJE Poznania. T. 2, cz. 2, 1918-1945 / red. Jerzy Topolski, Lech Trzeciakowski. – Poznań ; Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 1998. – 1712 s., tabl. : pl., mapy, tab., portr., wykr.
6. DZIEJE Wielkopolski. T.1, Do roku 1793 / red. Czesław Łuczak, Jerzy Topolski. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1969. – 1082 s., tabl. : portr., tab.
7. DZIEJE Wielkopolski. T.2, Lata 1793-1918 / red. Czesław Łuczak, Witold Jakóbczyk. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1973. – 996 s. : portr., tab., mapy
8. DZIEJE wsi wielkopolskiej / red. Władysław Rusiński. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1959. – 427 s. : il., portr., mapa
9. DZIESIĘĆ wieków Poznania. 1, Dzieje społeczno-gospodarcze / red. Kazimierz Malinowski. – Poznań, Warszawa : Sztuka, 1956. – 344 s. : il., portr.
10. ETOS Wielkopolan : antologia tekstów o społeczeństwie Wielkopolski z drugiej połowy XIX i XX wieku / wyb. i oprac. Witold Molik ; współpr. Agnieszka Baszko. – Poznań : PTPN, 2005. – 304 s.
11. IDEOLOGIE, poglądy, mity w dziejach Polski i Europy XIX i XX wieku : studia historyczne / red. Jerzy Topolski, Witold Molik, Krzysztof Makowski. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1991. – 328 s.
12. OBRAZKI z przeszłości Poznania / Maria z Sławskich Wicherkiewiczowa. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie, 2002. – 61; 62 s. : il., portr.

13. OD idei do czynu : myśli i organizacje niepodległościowe w Poznańskim w latach 1887-1919 / Janusz Karwat. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 2002. – 619 s. – (Wielkopolska : historia, społeczeństwo, kultura ; 14)
Bibliogr. Indeksy.
14. HISTORIA Bambrów inaczej / Maria Paradowska; il. Joanna Sawicka; oprac. graf. Zbigniew Matuszko; Towarzystwo Bambrów Poznańskich. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2003. – 71 s. : il.
15. O POZNANIU : wspomnienia sercem pisane / red. Magdalena Warkoczewska. – Poznań : Rada Miejska, 1992. – 142 s. : il. – (Biblioteka Kroniki Miasta Poznania)
16. POGRANICZE polsko-niemieckie : przeszłość, teraźniejszość, przyszłość / red. Edward Włodarczyk. – Szczecin : Wydaw. Naukowe US, 2001. – 267 s.
17. POLSKA – Niemcy : mniejszość niemiecka w Wielkopolsce : przeszłość i teraźniejszość / red. Andrzej Sakson. – Poznań : Instytut Zachodni, 1994. – 280 s. : tab. – (Studium Niemcoznawcze Instytutu Zachodniego ; nr 67)
18. POZNAŃSKIE wspominki : starzy poznaniacy opowiadają / przedm. Jarosław Maciejewski. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1960. – 269 s. : il.
19. PRZECHADZKI po mieście. T. 1-2. / Marceli Motty ; oprac. Zdzisław Grot. – Wyd. 3. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 1999. – 2 t. (527; 424 s.) : il.
20. RODZINA poznańska w I połowie XIX wieku / Krzysztof Makowski. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe UAM, 1992. – 245 s. : tab. – (Historia / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ; nr 176)
21. TOŻSAMOŚĆ poznańskich rodzin pochodzenia niemieckiego : losy Bajerleinów i Dittrichów XVIII-XX w. / Agnieszka Szczepaniak-Kroll. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2010. – 388 s. : fot., portr. – (Wielkopolska. Historia. Społeczeństwo. Kultura; 32)
Bibliografia s. 283-304, Drzewa genealogiczne. s. 307-315., Archiwalia. s. 316-325
22. W DZIEWIĘTNASTOWIECZNYM Poznaniu / Lech Trzeciakowski, Maria Trzeciakowska. – Wyd. 2. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1987. – 533 s. : il., faks., fot., portr.
23. WIELKIE Księstwo Poznańskie. Cz. 1. / Oskar Kolberg ; red. Gerard Labuda. – Wyd. 2. – Wrocław ; Poznań : Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, 1982. – 319 s. : il. – (Dzieła wszystkie / Oskar Kolberg ; kom. red. Gerard Labuda ; t. 9)
24. WIELKOPOLSKA pod pruskim zaborem w latach 1815-1918 / Jerzy Kozłowski. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 2004. – 331 s. : il., tab.

25. WIELKOPOLSKA poprzez wieki / Jerzy Topolski. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1999. – 471 s. : il.
26. ŻYCIE gospodarczo-społeczne w Poznaniu 1815-1918 / Czesław Łuczak. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1965. – 291 s.

b. Artykuły

1. 300 [TRZYSTA] lat Bambrów w Poznaniu / Agnieszka Szczepaniak-Kroll. W: *Mówią Wieki*. – 2018, nr 9, s. 38-41
2. A BAMBRZY będą w Poznaniu trwali / Anna Plenzler. W: *Głos Wielkop.* – 2002, nr 156 dod. *Głos Poznaniaka*, s. VI-VII
3. BAMBER – to brzmi dumnie / Maria Paradowska; rozm. Jadwiga Knie-Górna. W: *Przewodnik Katolicki*. – 2000, nr 18, s. 40-41
4. BAMBER – to brzmi dumnie / Marek Rezler. W: *Monitor Wielkop.* – 2015, nr 5, s. 10
5. BAMBER to brzmi dumnie: poznańskie losy niemieckich osadników / Anna Plenzler. W: *IKS*. – 2013, nr 8, s. 36-37
6. BAMBERKA czy Szamotulanka? / Barbara Stachowiak. W: *Kronika Miasta Poznania*. – 1990, nr 1, s. 51-62
7. BAMBERSKA rodzina Bajerleinów – jej wkład w historię i kulturę Poznania / Agnieszka Szczepaniak-Kroll. W: *Etnografia Polska*. – 2002, z. 1/2, s. 163-180
8. BAMBERSKA świadomość / Ewa Mroczkowska. W: *Bezpłatny Tyg. Poznański*. – 2004, nr 14, s. 14-17
Historia bamberskiej rodziny Skibińskich z Poznania
9. BAMBERSKI Górczyn ma swój urok / Marek Zaradniak. W: *Głos Wielkop.* – 2016, nr 182, s. 24-25
Historia bamberskiej rodziny Rausch z Poznania
10. BAMBRÓW nie będzie w Luboniu / Przemysław Maćkowiak. W: *Więści Lubońskie*. – 2003, nr 2, s. 19-20
Osadnictwo bamberskie w Luboniu w XVIII i XIX wieku
11. BAMBRZY – niemieccy mieszkańcy poznańskich wsi : (scenariusz lekcji) / Bogdan Araszkievicz, Wiesława Araszkievicz. W: *Wiadomości Historyczne*. – 2008, nr 5, s. 59-64
12. BAMBRZY odcisnęli swe piętno na Jeżycach / B. W: *Polska Głos Wielkop.* – 2008, nr 280, s. 12
13. BAMBRZY poznańscy / Maria Paradowska. W: *Przegląd Zachodni*. – 2004, nr 2, s. 91-104
Dot. m.in. Towarzystwa Bambrów Poznańskich
14. BAMBRZY w Dębcu / Maria Paradowska. W: *Kronika Miasta Poznania*. – 2004, nr 1, s. 61-78

15. BAMBRZY w Jeżycach / Maria Paradowska. W: Kronika Miasta Poznania. – 2000, nr 2, s. 38-54
16. BAMBRZY w Ratajach / Maria Paradowska. W: Kronika Miasta Poznania. – 2001, nr 3, s. 130-148
17. BAMBRZY w Starołęce, Minikowie i Czapurach / Maria Paradowska. W: Kronika Miasta Poznania. – 2009, nr 4, s. 50-61
18. BAMBRZY w Winiarach / Maria Paradowska. W: Kronika Miasta Poznania. – 2008, nr 4, s. 63-75
19. BAMBRZY z korzeniami / Maria Paradowska; rozm. Andrzej Niziołek. W: Gaz. Wielkop. – 1999, nr 183, s. 5
20. CIEKAWA historia jeżyckiego kościoła / Agnieszka Nabzdyk. W: Gaz. Poznańska. – 2001, nr 157 dod. Express Poznański, s. 8
Kościół Najświętszego Serca Jezusa i św. Floriana w Poznaniu
21. DOMOWE pierdołki przy placu z kruszanką : wspomnienia Włodzimierza Kaysera i jego żony Urszuli / spisała Monika Piotrowska. W: Kronika Miasta Poznania. – 2004, nr 1, s. 412-422
Wspomnienia dot. życia bamberskiej rodziny Kayserów na osiedlu Dębiec w Poznaniu w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej
22. DZIADEK Czajka miał maneż na Górczynie / Małgorzata Wyszyńska. W: Kronika Miasta Poznania. – 2002, nr 1, s. 381-388
Dzieje bamberskiej rodziny Antoniego Leitgebera z Poznania
23. GDY na ulicach Poznania, obok polskiego, powszechnie rozbrzmiewał język niemiecki i żydowski. Niemcy i Żydzi w Poznaniu w latach 1815-1848 / Krzysztof A. Makowski. W: Kronika Miasta Poznania. – 1996, nr 3 s.48-65
24. GENEALOGIA rodziny Ceptowskich / Jacek Ceptowski. W: Gens. – 1991, nr 1, s. 3-8
25. GENEALOGIA rodziny Handschuhów / Jacek Ceptowski. W: Gens. – 1992, nr 4, s. 110-129
26. I W BAMBERCE zgubił serce / Daina Kolbuszewska. W: Gaz. Wielkop. – 2000, nr 182, s. 8-9
27. JAK Bambrzy do Poznania przybyli / Anna Plenzler. W: Głos Wielkop. – 2005, nr 182, s. B5
28. KIM jesteście Bambrzy z Poznania? / Witold Przewoźny. W: Gaz. Śremska. – 2013, nr 1/2, s. 25-28
29. „KIEDY Poznań był niemiecki” : życie codzienne w Poznaniu na przełomie XIX i XX w. z perspektywy niemieckiej rodziny Dittrichów / Agnieszka Szczepaniak-Kroll. W: Etnografia Polska. – 2003, z. 1/2, s. 149-169

30. KTO to jest Bamber? / oprac. Ewa Włodarczyk. W: *Lofer*. – 2001, nr 3, s. 7
Sonda
31. MOJE bamberskie Winiary / Katarzyna Hadaś. W: *Kronika Miasta Poznania*. – 2008, nr 4, s. 96-106
Historia rodzin Schneiderów i Leitgeberów, osadników bamberskich w Poznaniu od XVII w. Wspomnienia rodzinne.
32. NA OKRĘCIE śmierci / Beata Machowska-Kaczmarek. W: *Głos Wielkop.* – 2004, nr 184 dod. *Głos Poznaniaka*, s. VI
Hopplowie – rodzina bamberska z Poznania
33. OPIS budynków i zabudowań w gminie Dębiec w latach 1836-91 / Stefan Olejniczak. W: *Kronika Miasta Poznania*. – 2004, nr 1, s. 79-93
34. OSADNICTWO bamberskie w parafii św. Floriana w Wirach / Przemysław Maćkowiak. W: *Nowiny Komornickie*. – 2003, nr 3, s. 23
Dot. m.in. Towarzystwa Bambrów Poznańskich w Poznaniu
35. POBYT naukowy w Bambergu / Agnieszka Szczepaniak. W: *Etnografia Polska*. – 2000, z. 1/2, s. 217-220
Badanie wzajemnych wpływów niemiecko-polskich w XVIII-XX w. oraz emigracji niemieckiej do Poznania.
36. POLITYKA państwa polskiego wobec mniejszości niemieckiej w Wielkopolsce w latach 1919-1939 / Dariusz Matelski. W: *Kronika Wielkop.* – 1995, nr 4, s. 15-37
37. POZNAŃ bamberski / Anna Zatorska. W: *Przewodnik Katolicki*. – 2002, nr 31, s. 34-35
38. POZNAŃ stał się dla nich domem / Małgorzata Jańczak, Jakub Skutecki. W: *Głos Wielkop.* – 2003, nr 81 dod. *Głos Poznaniaka*, s. VI-VII
39. POZNAŃSCY bambrzy / Renata Kos. W: *Poznaniak*. – 1999, nr 46, s. 22-23
40. POZNAŃSCY Bambrzy czyli cud... medialny/ Ewa Kłodzińska. W: *Nasza Wielkop.* – 2004, nr 54, s. 14-17
Historia Bambrów w Poznaniu. Zawiera m.in. rozmowę z Marią Paradowską
41. POZNAŃSKIE Bambrzy. W: *Poznaj Swoj Kraj*. – 1997, nr 3, s. 7
42. PROBLEMY adaptacji Bambrów poznańskich w XVIII wieku, w świetle materiałów archiwalnych / Agnieszka Szczepaniak-Kroll. W: *Lud.* – 2005, t. 89, s. 205-224
43. PRZYBYCIE Bambrów do Poznania. W: *Goniec Ziemi Wrońskiej*. – 2017, nr 12, s. 25

44. SZAMOTULANKA czy Bamberka? / (rz). W: Krajowa Gaz. Wiejska. – 1998, nr 17, s.3
Dzieje poznańskich Bambrów
45. ŚLADAMI Walterów na Łazarzu / Andrzej Niziołek. W: Kronika Miasta Poznania. – 1998, nr 3, s. 176-190
46. TEKLA była „bamberką” / Anna Wagner-Triebsch. W: Kronika Miasta Poznania. – 1992, nr 1-2, s. 135-137
47. U Deierlinga było wszystko / Andrzej Niziołek. W: Kronika Miasta Poznania. – 1994, nr 1-2, s. 37-61
48. WIELOKULTUROWOŚĆ Bambrów poznańskich / Katarzyna Szafer. W: Europa. – 1999, z. 3, s. 24-28
49. WINIARSKA linia Leitgeberów / Zofia Leitgeber. W: Kronika Miasta Poznania. – 2008, nr 4, s. 107-129
Stefan Leitgeber (1892-1983) i jego potomkowie, mieszkańcy osiedla Winiary w Poznaniu. Wspomnienia wnuczki.
50. Z BAMBERGU na Winiary. Historia rodziny Bajerleinów / Agnieszka Szczepaniak-Kroll. W: Kronika Miasta Poznania. – 2008, nr 4, s. 76-95
Historia rodu od XVIII wieku na tle dziejów osiedla w Poznaniu.
Dot. m.in. Antoniego Bajerleina, sołtysa Winiar w latach 1919-1925

II. Tradycje bamberskie

a. Pozycje zwarte

1. KULTURA ludowa Wielkopolski. T. 1-3 / red. Józef Burszta. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1960; 1964; 1967. – 3 t. (743; 808; 616 s.) : il., mapy
2. STROJE ludowe w dawnym i współczesnym Poznaniu / Zofia Grodecka; red. Henryk Kondziela. – Poznań: MN, 1986. – 145 s.: fot. – (Monografie Muzeum Narodowego w Poznaniu; t. 18)
Dot. m.in. stroju bamberskiego
3. POLSKA : stroje ludowe = Poland : folk costumes / Elżbieta Piskorz-Branekova; tłum. Elżbieta Kowalewska. – Warszawa: Sport i Turystyka – Muza, 2008. – 134 s. : il.
Tekst także w jęz. angielskim
Zawiera m.in. opisy stroju bamberskiego
4. POLSKIE stroje ludowe. Cz. 2 / Elżbieta Piskorz-Branekova. – Warszawa: Sport i Turystyka – Muza, 2010. – 239 s. : il.
Zawiera m.in.: opisy stroju bamberskiego s. 46-65

5. POZNAŃSKIE legendy . – Poznań: Urząd Miasta Poznania. Biuro Kształtowania Relacji Społecznych, [b.r.]. – Składanka : il.
Teksty także w jęz. angielskim
6. SŁOWNIK etnologiczny : terminy ogólne / red. Zofia Staszczak. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1987. – 463 s.
7. SŁOWNIK gwary miejskiej Poznania / red. Monika Gruchmanowa, Bogdan Walczak. – Wyd. 2, z suppl. – Warszawa ; Poznań : Wydaw. Naukowe PWN, 1999. – 488 s. : il., 2 mapy
Bibliogr. s. 465-467, wykaz źródeł s. 457-463.
8. STRÓJ bamberski / Joanna Minksztym. – Wrocław : Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, 2015. – 221 s. : il. – (Atlas polskich strojów ludowych. Cz. 2, Wielkopolska; z. 6)
Tekst także w jęz. angielskim, niemieckim i rosyjskim
9. STRÓJ ludowy w Polsce : opisy i wykroje / oprac. Barbara Bazielich; wstęp Stanisław Gawor; oprac. graf. Luiza Berdak. – Warszawa : Fundacja Kultury Wsi, 1996. – 202 s. : rys.
Zawiera m.in.: Strój Bamberki. s. 169-170.
10. STRÓJ ludowy w Polsce / fot. Stanisław Gadomski; tekst Barbara Bazielich, Stanisław Gawor. – Warszawa : Fundacja Kultury Wsi, 1997. – 182 s. : fot.
Zawiera m.in.: Strój Bamberki s. 162-163.
Album
11. Z SZUFLAD i strychów pradziadków : pamiętki rodzinne poznańskich Bambrów : wystawa, Ratusz – Sień Gotycka, październik – listopad 1995 / Maria Paradowska; Muzeum Narodowe w Poznaniu. Oddział Muzeum Historii Miasta Poznania; Koło Bambrów Poznańskich przy Towarzystwie Miłośników Miasta Poznania. – Poznań : MN, 1995. – 18 s.

b. Artykuły

1. BAMBERSKIE zbiory w stolicach Europy : jubileusz Muzeum Etnograficznego / MAZ. W: G a z . P o z n a ń s k a . – 2001, nr 304 dod. Expr. Pozn., s. 3
2. CECHY Bambrów są podobne do tych, które charakteryzują rdzennych poznaniaków / Ryszard Skibiński; rozm. Marek Zaradniak. W: G ł o s W i e l k o p . – 2015, nr 178, s. 2
3. JAK ta pani pięknie rozkwitła... : ubiór bambrów poznańskich / Maria Paradowska. W: K r o n i k a M i a s t a P o z n a n i a . – 2002, nr 4, s. 135-151

4. NIEKTÓRE elementy kultury Bambrów i ich pozostałości w folklorze miejskim Poznania / Maria Paradowska. W: Lud. – 1972, t. 56, s. 103-122
5. NIEKTÓRE elementy kultury bambrów poznańskich / Maria Paradowska. W: Zeszyt Folkloru Wielkop. – 1995, nr 3, s. 13-26
6. TA JEDYNA niezwykła i tajemnicza noc / Jadwiga Knie-Górna. W: Przewodnik Katolicki. – 2000, nr 52/53, s. 12-13
Obyczaje poznańskich Bambrów związane ze świętami Bożego Narodzenia
7. UBIÓR i strój poznańskiej Bambereczki w XIX i XX wieku / Zofia Grodecka. W: Studia Muzealne. – 1992, z. 15, s. 181-191
8. WIELKOPOLSKA jako region kultury / W.J. Burszta. W: Przegląd Wielkop. – 1993, nr 1-2, s. 41-44

III. Zabytki bamberskie

a. Pozycja zwarta

1. POZNAŃ : zabytki bamberskie : przewodnik / Maria Paradowska; fot. Witold Hoppel [i in.]. – Wyd. 2. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2008. – 49 s. : fot.

b. Artykuły

1. ADOPCJA zabytku / Justyna Skrzypek. W: Merkuriusz Mosiński. – 2004, nr 4, s. 16
Dot. zabytkowej kapliczki bamberskiej z 1871 roku
2. DZIEWCZYNA z konwiami / Sylwia Sałwacka. W: Gaz. Wyborcza Poznań. – 2012, nr 180, s. 7
Historia kobiety pozującej rzeźbiarzowi do wykonania studni upamiętniającej przybyłych do Poznania na początku XVII w. osadników z okolic Bambergu
3. BAMBERKA modelką / KRIS. W: Gaz. Poznańska. – 2003, nr 185 dod. Express Poznański, s. 9
4. PRZEDSMAK muzeum / w. W: Głos Wielkop. – 2003, nr 211 dod. Głos Poznaniaka, s. X
„Śladami Bambrów” – wystawa w galerii Wydawnictwa Miejskiego „Posnania” w Poznaniu
5. PRZENIEŚMY się do świata Bambrów/ Lidka Popielas. W: Gaz. Poznańska. – 2000, nr 181, dod. Express Poznański, s. 8-9
Zrekonstruowana Zagroda Bamberska w Poznaniu

6. PRZY Bamberce Goldenringa / KRIS. W: Gaz. Poznańska. – 2001, nr 83, dod. Express Poznański, s. 7
Dzieje poznańskiego pomnika
7. SPACER bamberskim szlakiem / ELKA. W: Gaz. Poznańska. – 2005, nr 177, s. 9
8. WĘDRÓWKI Bamberki / Krzysztof Smura. W: Gaz. Poznańska. – 2003, nr 190, dod. Express Poznański, s. 9

IV. Towarzystwo Bambrów Poznańskich

a. Pozycje zwarte

1. TOWARZYSTWO Bambrów Poznańskich / oprac. Maria Paradowska, Janusz Pajzder. – [Poznań: TBP, 1996]. – Składanka : fot., il.

b. Artykuły

1. BAMBER z Poznania! Dziś to brzmi dumnie / Marek Zaradniak. W: Polska Głos Wielkop. – 2013, nr 181, s. 4
2. BAMBERSCY i poznańscy / (bas). W: Express Poznański. – 1998, nr 264, s. 5
3. BAMBERSKA krew : rozmowa z prof., etnologiem, prezesem Towarzystwa Bambrów Poznańskich / Maria Paradowska; rozm. Marek Zaradniak. W: Gaz. Poznańska. – 1998, nr 184, s. 18
4. BAMBERSKI festyn / MAZ. W: Gaz. Poznańska. – 2000, nr 181, dod. Expr. Pozn., s. 9
5. BAMBERSKIE święto : 2 sierpnia; Bamberskie świętowanie / MAZ. W: Gaz. Poznańska. – 2003, nr 178, dod. Express Poznański, s. I, VII; nr 180, dod. Express Poznański, s. 1
6. BAMBERSKIE święto / MAZ, ELKA. W: Gaz. Poznańska. – 2005, nr 181, s. 27
7. BAMBERSKIE święto / MAZ. W: Gaz. Poznańska. – 2002, nr 179 dod. Express Poznański, s. I, VII
8. BAMBERSKIE świętowanie / Anna Plenzler. W: Głos Wielkop. – 2007, nr 182, s. 32
9. BAMBRZY chcą, by ich muzeum przejęło miasto / Marek Zaradniak. W: Polska Głos Wielkop. – 2010, nr 184, s. 4
10. BAMBRZY do muzeum / Anna Plenzler. W: Głos Wielkop. – 2003, nr 129, dod. Głos Poznaniaka, s. I
11. BAMBRZY na swoim / Przemysław Maćkowiak. W: Wieści Lubońskie. – 2003, nr 12, s. 23

12. BAMBRZY świętowali kolejną rocznicę osiedlenia / Marek Zaradniak. W: *Głos Wielkop.* – 2017, nr 182, s. 6
13. BAMBRZY świętowali. Są w Poznaniu od 296 lat / Marek Zaradniak. W: *Głos Wielkop.* – 2015, nr 179, s. 4
14. BĘDZIE Muzeum Bambińskie / MAZ. W: *Gaz. Poznańska.* – 2002, nr 157, dod. *Express Poznański*, s. 3
15. CO CZWARTY poznanianin ma bambińską krew / Marta Danielewicz. W: *Głos Wielkop.* – 2016, nr 184, s. 4
16. CO Z muzeum? / Anna Plenzler. W: *Głos Wielkop.* – 2006, nr 56, s. 10
17. CZARNE chmury nad Bambrami / MAZ. W: *Gaz. Poznańska.* – 2004, nr 5, dod. *Express Poznański*, s. 4
18. DESZCZOWA dekoracja / Elżbieta Podolska. W: *Gaz. Poznańska.* – 2005, nr 183, s. 8
19. JUŻ jutro w Poznaniu święto bambińskie / Maria Paradowska; rozm. Marek Zaradniak. W: *Gaz. Poznańska.* – 2001, nr 180, s. 4
20. KIM jesteście, bambrzy z Poznania? / Witold Przewoźny. W: *Przeegląd Wielkop.* – 2004, nr 4, s. 9-12
21. KURIER Bambiniński : jednodniówka okolicznościowa wydawana przez Towarzystwo Bambrów Poznańskich. – 2013, nr 3(5), 4 s. – (druk ulotny – czasopismo)
22. LUBIĘ ruskie pierogi / Maria Paradowska; rozm. Marceli Prusak. – (Kwestionariusz Prusaka) W: *Gaz. Wyborcza Poznań.* – 2002, nr 80, s. 13
Wywiad z prezes Towarzystwa Bambrów Poznańskich w Poznaniu
23. ŁOPATY poszły w ruch : powstaje Muzeum Bambrów / ELKA. W: *Gaz. Poznańska.* – 2003, nr 114, dod. *Express Poznański*, s. 5
24. MUSZĄ się dogadać : Bambrzy : miasto spłaci dług, a kto poprowadzi muzeum? / Anna Plenzler, Stefan Drajewski. W: *Głos Wielkop.* – 2005, nr 255 [właśc. 256], s. 26
25. MUZEUM Bambinińskie już otwarte / Monika Duda. W: *Lofer.* – 2003, nr 12, s. 11
26. MUZEUM Bambrów Poznańskich / Maria Paradowska. W: *IKS.* – 2003, nr 12, s. 5
27. PAMIĘTAJĄ o rodowodzie : III Święto Poznańskich Bambrów / (elka). W: *Express Poznański.* – 1998, nr 186, s. 5
28. POKAZALI sztandar i męski strój Bambra / Marek Zaradniak. W: *Polska Głos Wielkop.* – 2012, nr 182, s. 4
29. PO OTWARCIU zamknijcie? / Maria Paradowska; rozm. Zygmunt Rola. W: *Trybuna.* – 2004, nr 7, dod. *Regiony*, s. III

30. POWRÓT Bambrów / AP. W: Polska Głos Wielkop. – 2008, nr 138, s. 10
31. POWSTANIE paramuzeum : przyszłość Bambrów / MAZ. W: Ziemia Kaliska. – 2006, nr 162, s. 6
32. POZNAŃSCY Bambrzy obchodzili swoje święto / Marek Zaradniak. W: Gaz. Poznańska. – 2000, nr 183, dod. Express Poznański, s. 8-9
33. POZNAŃSCY Bambrzy podzielili się oplatkiem / MAZ. W: Gaz. Poznańska. – 1999, nr 303, s. 1
34. POŻEGNALIŚMY panią profesor / WYB, BOJ. W: Gaz. Wyborcza Poznań. – 2011, nr 11, s. 4
Etnolog, profesor Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, prezes Towarzystwa Bambrów Poznańskich (1932-2011)
35. POŻEGNAMY ją na Górczynie / Marek Zaradniak. W: Polska Głos Wielkop. – 2011, nr 7, s. 26
36. PROF. Paradowska nie żyje / Michał Wybieralski. W: Gaz. Wyborcza Poznań. – 2011, nr 6, s. 2
37. PRAWIE 300 lat razem : powstaje Muzeum Bambrów / Maria Paradowska; rozm. Marek Zaradniak. W: Gaz. Poznańska. – 2003, nr 178, s. 10
38. PREZYDENCKIE zwijanie wełny : Bambrzy świętowali pamiątkę przybycia do Poznania / MAZ. W: Gaz. Poznańska. – 2001, nr 182, dod. Express Poznański, s. 3
39. PYRA – Bamber dwa bratanki / Maria Paradowska; rozm. Marek Zaradniak, W: Gaz. Poznańska. – 1997, nr 80, s. 3
40. „V [PIĄTE] ŚWIĘTO Poznańskich Bambrów” / Andrzej Majewski. W: Przegląd Wielkop. – 2000, nr 3/4, s. 133-134
41. RENESANS bambrów / Maria Paradowska. W: Spotkania z Zabytkami. – 1998, nr 6, s. 32-33
42. ROZMOWA z panią prof. Marią Paradowską – prezesem Towarzystwa Bambrów Poznańskich / rozm. Halina Płoszyńska. W: Lofier. – 2001, nr 3, s. 7
43. SKARBY przeszłości; Sercem zbudowane / Beata Machowska-Kaczmarek. W: Głos Wielkop. – 2003, nr 256 dod. Głos Poznania, s. VIII; nr 279, s. 7
44. SZNEKI, gzik i rumpuć : bamberkie świętowanie / Marek Zaradniak. W: Gaz. Poznańska. – 2006, nr 183, s. 9
45. ŚWIADOMI korzeni / Magdalena Sztolberg. W: Głos Wielkop. – 1998, nr 7, dod. Głos Towarzystki nr 390, s. 2
46. ŚWIĘTO Bambrów. W: Krajowa Gaz. Wiejska. – 1998, nr 14, s. 1

47. TOWARZYSTWO Bambrów Poznańskich / Maria Paradowska. W: *Kronika Wielkop.* – 1998, nr 3, s. 61-68
48. W CZTERY oczy / Maria Paradowska; rozm. Marek Zaradniak. W: *Gaz. Poznańska.* – 2002, nr 156, s. 2
Projekt powstania Muzeum Bambińskiego w Poznaniu
49. W JEDNYM stoją domu / Zygmunt Rola. W: *Trybuna.* – 2003, nr 155, dod. *Magazyn Trybuny* nr 27, s. 12
50. W MUZEUM przy Mostowej / Beata Machowska-Kaczmarek. W: *Głos Wielkop.* – 2004, nr 279, dod. *Głos Poznaniaka*, s. VII
51. ZABAWA z rumpuciem i szuńdami / Marek Zaradniak. W: *Gaz. Poznańska.* – 2002, nr 181, dod. *Express Poznański*, s. 1
52. ŻŁOTA Bamberka i rumpuc / Maria Paradowska; rozm. Marek Zaradniak. W: *Gaz. Poznańska.* – 2000, nr 178, dod. *Express Poznański*, s. 4

Netografia

- <http://poznanskiehistorie.blogspot.com/2017/02/bambrzy-w-dziejach-poznania-czesc-1.html>
- <http://poznanskiehistorie.blogspot.com/2017/03/bambrzy-w-dziejach-poznania-czesc-2.html>
- <https://plus.gloswielkopolski.pl/poznan-ostatni-bambrzy-na-piatkowie-od-pokolen-uprawiaja-ziemie-w-centrum-miasta/ar/13631648>
- <https://podroze.onet.pl/polska/wielkopolskie/kim-sa-bambrowie-z-poznania/tdeyh23>
- <https://www.miastopoznaj.pl/blogi/pozostale/5171-bambrzy-w-dziejach-poznania-czesc-2>
- <https://www.tvn24.pl/poznan,43/przybyli-do-poznania-bo-mieszkancow-wziela-cholera,666400.html>
- <http://www.mapakultury.pl/art,pl,szlaki,100752.html>
- <https://folklorysta.pl/bambrzy-dzieje-i-stroj/>
- <https://kultura.gazetaprawna.pl/artykuly/1209858,bambrzy-w-poznaniu-wpisani-na-liste-dziedzictwa.html>
- <http://poznanski.przewodnikliteracki.pl/maria-paradowska-muzeum-bambrow-poznanskich/>
- <https://regionwielkopolska.pl/dzieje-wielkopolski/wazniejsze-wydarzenia/skad-przybyli-bambrzy.html>
- <https://kubagerdotcom.wordpress.com/2014/07/24/swiat-ktorego-juz-nie-ma-bambrzy-na-poznanskich-ratajach/>
- <http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php?l1=opis-dialektow&l2=dialekt-wielkopolski&l3=wielkopolska-srodkowa&l4=wielkopolska-srod-kultura>

<http://www.byledoprzodu-blog.pl/2016/02/pozwiedzane-muzeum-bambrow-poznanskich/>

<http://muzealnictwo.com/2019/02/bamberskie-marzenie/>

<http://www.krajoznawcy.info.pl/nie-taki-bamber-straszny-7406>

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

POLITECHNIKA POZNAŃSKA – 100 LAT,
CZYLI DZIEJE POLSKIEGO SZKOLNICTWA
TECHNICZNEGO W POZNANIU

Początki polskiego szkolnictwa technicznego w Poznaniu, to rok 1919. Jeszcze w czasie Powstania Wielkopolskiego Naczelna Rada Ludowa podjęła decyzję o utworzeniu w Poznaniu uczelni technicznej. Powołano więc Państwową Wyższą Szkołę Budowy Maszyn, w której regularne zajęcia rozpoczęto 1. września 1919 roku. Zanim uczelnię opuścili pierwsi absolwenci zmieniono jej nazwę na Państwową Szkołę Budowy Maszyn. W 1929 roku podniesiono rangę Szkoły. Utworzono Wydział Elektryczny, zmieniono statut i nazwę. Odtąd uczelnia funkcjonowała jako Państwowa Szkoła Budowy Maszyn i Elektrotechniki, a jej mury opuściło 716. absolwentów. Starania o utworzenie w Poznaniu politechniki, zwieńczone przychylnym stanowiskiem ministerstwa, przerwała wojna.

Po zakończeniu II wojny światowej już w 1945 roku reaktywowano szkołę pod nazwą Państwowa Szkoła Inżynierska. Inauguracja roku akademickiego miała miejsce 30. września po nabożeństwie w kościele Maryi Królowej na Rynku Wildeckim. Jako uczelnia trzyletnia, półakademicka z wydziałami Budowy Maszyn, Elektrycznym i Budownictwa oraz Mechanizacji Rolnictwa (od 1953) Szkoła działała do 1955 roku. Kontynuowano jednak starania o utworzenie w Poznaniu pełnoprawnej technicznej uczelni akademickiej. Niestety, brak odpowiedniej kadry i zaplecza laboratoryjnego oraz stan pomieszczeń uniemożliwił realizację planów specjalnie powołanego Komitetu Organizacyjnego Politechniki Poznańskiej.

Przełom nastąpił w roku 1955. Wówczas decyzją Ministra Szkolnictwa Wyższego Szkołę Inżynierską w Poznaniu przekształcono w Politechnikę Po-

znańską. W miarę upływu czasu zmieniała się Politechnika, jej struktura organizacyjna i zaplecze. Przybywało wydziałów, kadry naukowo-dydaktycznej, studentów oraz budynków o różnorodnym przeznaczeniu.

Dzisiejsza Politechnika Poznańska posiada 10 wydziałów i oferuje kształcenie na ponad 30. kierunkach. Około 1200. pracowników naukowych sprawuje pieczę nad 20. tysiącami studentów. Oprócz studiów I i II stopnia uczelnia oferuje również studia doktoranckie (III stopnia – od 2006/2007). Proces nauczania realizowany jest w wielu nowoczesnych i przestronnych budynkach. Rozbudowany jest kampus na Piotrowie. Przekazano do użytkowania nową siedzibę Biblioteki (2010) oraz Centrum Wykładowe (2010). Od 2012 roku społeczność akademicka korzysta z Centrum Mechatroniki, Biomechaniki i Bioinżynierii. Wybudowano również budynek dydaktyczny Wydziału Technologii Chemicznej (2014) i Halę Sportową (2015).

Mimo spełniania przez uczelnię kryteriów uniwersytetu technicznego pozostawiono tradycyjną nazwę, choć w środowisku międzynarodowym funkcjonuje określenie Poznan University of Technology.

Politechnika Poznańska jako pierwsza z polskich uczelni została przyjęta (1995) do grona członków CESAER-a (Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research) – europejskiej organizacji zrzeszającej najlepsze wyższe szkoły techniczne. Należy również do SEFI (Societe Euro peenne pour la Formation des Ingenieurs), EUA (European University Association), ADUEM (Alliance of Universities for Democracy) oraz IAU (International Association of Universities).

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. ARCHITEKTURA wildeckich budynków Politechniki Poznańskiej wczoraj i dziś / Mieczysław Kozaczko. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2008. – 87 s. : il.
Bibliogr. s. 85.
2. INFORMATOR / [Politechnika Poznańska ; oprac. Andrzej Barbacki i in.]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 1985. – 104 s. : il.
3. MISJA, wizja, strategia / Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2011. – 19 s. : il.
4. POLITECHNIKA Poznańska. – Poznań : Wydaw. PP, [1991]. – 44 s. : fot.
5. POLITECHNIKA Poznańska / [oprac. Aleksandra Rakowska, Jolanta Szajbe ; aut. zdj. M. Forecki i in.]. – Wyd. 2. rozsz. i popr. – Poznań : Comprint Agencja Reklamowa, 2009. – 56 s. : il.

6. POLITECHNIKA Poznańska / [oprac. Jolanta Szajbe ; aut. zdjęć M. Forecki i in.]. – Poznań : Comprint Agencja Reklamowa, 2006. – 48 s. : il.
7. POLITECHNIKA Poznańska / [oprac. Milada Misiek ; fot. Władysław Cybulski]. – Poznań : Wydaw. PP, 1985. – 40 s. : fot.
8. POLITECHNIKA Poznańska / [oprac.: zespół pod red. Krystyny Długosz]. – Poznań : Politechnika Poznańska, 2001. – 75 s. : fot.
9. POLITECHNIKA Poznańska / [red. nac. Mariola Zdancewicz]. – Poznań : Politechnika Poznańska, [2014]. – 43 s. : il.
10. POLITECHNIKA Poznańska : 40 [czterdzieści] lat SI [Szkoły Inżynierskiej] – PP / [oprac. Milada Misiek]. – Poznań : Wydaw. PP, 1985. – 40 s. : fot.
11. POLITECHNIKA Poznańska : dzieje polskiego wyższego szkolnictwa technicznego w Poznaniu 1919-2009 / pod red. Haliny Ganińskiej. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2009. – 222 s. : il.
Bibliogr. s. 219-222.
12. POLITECHNIKA Poznańska : <http://www.put.poznan.pl> / [oprac. zespół pod red. Krystyny Długosz]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2003. – 75 s. : il.
13. POLITECHNIKA Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu / pod red. Władysławy Dembeckiej. – [Poznań] : Politechnika Poznańska, 1976. – 480 s. : il., mapy.
Bibliogr. s. 425-437.
14. POLITECHNIKA Poznańska : uczelnia nad Wartą : przestrzenie, architektura, życie = Poznan University of Technology : spaces, architecture, life / red.: Adam Hamrol, Teresa Wielgosz ; tł.: Teresa Jeziorska [!]; Politechnika Poznańska. – Poznań : Politechnika Poznańska, 2012. – 171 s. : il.
15. POLITECHNIKA Poznańska : zmiany bazy lokalowej w ujęciu historycznym / pod redakcją Karola Nadolnego ; [aut. Hanna Grzeszczuk-Brendel, Mieczysław Kozaczko, Karol Nadolny, Wojciech Jasiecki, Józef Jasiczak]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2018. – 148 s. : il., mapy.
Bibliogr. s.51-52, 148.
16. POLITECHNIKA Poznańska... w karykaturze / Marian Krzysztofiak. – Poznań : Wydaw. Politechniki Poznańskiej, 1999. – 58 s. : rys.
17. SZKOŁY inżynierskie w Poznaniu 1945-1955 ; Politechnika Poznańska 1955-1965 / [red. nac. Kazimierz Kapitańczyk]. – Poznań : [b.w.], 1965. – 432 s. : il. – (Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Poznańskiej ; 144)
Bibliogr.
18. WIECZOROWA Szkoła Inżynierska w Poznaniu (1950-1955) i jej pierwsi absolwenci / pod red. Władysławy Dembeckiej ; Politechnika Poznańska.

– Poznań : Wydaw. PP, 1980. – 72 s. : il. – (Materiały Historyczno-Metodyczne / PP ; nr 16)

Wyd. w roku jubileuszowym 60-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Poznaniu, 25-lecia Politechniki Poznańskiej.

Bibliogr. publikacji o WSI s. 66-70.

b. Artykuły

1. ARCHITEKTURA miejsca : Kampus Politechniki Poznańskiej Warta / Marian Fikus. W: Kronika Miasta Poznania. – 2014, [nr] 1, s. 315-337
2. ZACZEŁO się od 28 studentów / Natalia Mazur. W: Gaz. Wyborcza (Poznań, wyd POP). – 2018, nr 202, s. 10

II. Historia poszczególnych wydziałów

a. Pozycje zwarte

1. IV KONFERENCJA Naukowa Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej. T. 1, Historia Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej : 1945-1985 / [oprac. i red. Renata Lubawy]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 1985. – 135 s. : il.
2. IV KONFERENCJA Naukowa Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej. T. 2, Prace Instytutu Technologii i Konstrukcji Budowlanych / [red. odpowiedzialny Bolesław Nowakowski]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 1985. – 360 s. : il.
Bibliogr. przy ref.
3. IV KONFERENCJA Naukowa Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej. T. 3, Prace Instytutu Inżynierii Lądowej / [red. odpowiedzialny Bolesław Nowakowski, Włodzimierz Kuberką]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 1985. – 437 s. : il.
Bibliogr. przy ref.
4. IV KONFERENCJA Naukowa Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej. T. 5, Prace Instytutu Architektury i Planowania Przestrzennego / [red. odpowiedzialny Bolesław Nowakowski]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 1985. – 215 s. : il.
Bibliogr. przy ref.
5. 12 LAT działalności Wydziału Chemicznego Politechniki Poznańskiej / Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydaw. PP, 1980. – 112 s. – (Materiały Historyczno-Metodyczne / PP ; nr 18)
Bibliogr. prac 1968-1979 s. 23-24, 50-81.

6. 25 LAT pracy Wydziału Maszyn Roboczych i Pojazdów Politechniki Poznańskiej na rzecz gospodarki narodowej / Zdzisław Kośmicki, Lech Gasiński. – Poznań : PP, 1978. – 56 s. : tab.
Bibliogr. s. [57].
7. 35 LAT pracy Wydziału Maszyn Roboczych i Pojazdów dla gospodarki Wielkopolski i kraju / pod red. Zdzisława Kośmickiego i Romana Pieprzyka ; Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydaw. PP, 1989. – 102 s. : fot.
Bibliogr. s. [104].
8. 40-LECIE Wydziału Technologii Chemicznej Politechniki Poznańskiej / Krzysztof Alejski [i in.]. – Poznań : Agencja Reklamowa Comprint, 2008. – 159 s. : il.
9. 50-LECIE Wydziału Technologii Chemicznej Politechniki Poznańskiej : 1968-2018 / kom. red. Krzysztof Alejski [i 5 pozostałych]. – Poznań : Politechnika Poznańska. Wydział Technologii Chemicznej, 2018. – 322 s. : il.
Bibliogr. s. 293-295.
10. 70-LECIE Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej : 1945-2015 / [red. Renata Lubawy]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2016. – 224 s. : il. + dysk optyczny (CD-ROM).
11. 70-LECIE Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej : 1945-2015 / [red. Renata Lubawy]. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2016. – 224 s. : fot. + CD-ROM.
Bibliogr. s. 36
12. 95 LAT Wydziału Budowy Maszyn i Zarządzania / [red.: Jan Żurek, Jarosław Jakubowicz, Sylwia Krajewska ; oprac.: Olaf Ciszak, Beata Czerkas, Marcin Pelic, Sylwia Sanocka]. – Poznań : [b.w.], 2014. – 325 s. : il.
13. HISTORIA wydziału oraz główne kierunki kształcenia i działalności naukowej. – Poznań : Wydaw. PP, 2000. – 92 s. : wyk. – (Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej. Maszyny Robocze i Pojazdy; nr 50)
Bibliogr. przy rozdz.
14. INFORMATOR Wydziału Budowy Maszyn i Zarządzania Politechniki Poznańskiej : 1919-2005 / [oprac. Andrzej Modrzyński]. – Poznań : Agencja Reklamowa Comprint, 2005. – 55 s. : fot.
15. INFORMATOR Wydziału Budowy Maszyn i Zarządzania Politechniki Poznańskiej : wydany z okazji jubileuszu 80-lecia / Politechnika Poznańska. Wydział Budowy Maszyn i Zarządzania ; [oprac. Marian Ostwald]. – Poznań : Wydaw. Politechniki Poznańskiej, 1999. – 56 s. : fot.
16. INFORMATOR Wydziału Budowy Maszyn i Zarządzania Politechniki Poznańskiej : 1919-2003 / Politechnika Poznańska. Wydział Budowy Maszyn i Zarządzania ; [oprac. Andrzej Modrzyński]. – Poznań : Piotr Gołębinak : Agencja Reklamowa ComPrint, 2003. – 48 s. : il.

17. INFORMATOR Wydziału Fizyki Technicznej Politechniki Poznańskiej : 1997-2007 / [oprac.: Mirosław Drozdowski, Arkadiusz Ptak]. – Poznań : Agencja Reklamowa Comprint : Piotr Gołębiak, 2007. – 40 s. : il.
18. INSTYTUT Inżynierii Łądowej : „Poznańska Szkoła Inżynierów Budownictwa Komunikacyjnego” / Politechnika Poznańska. – Poznań : [b. w.], 1985. – 130 s.

Wydano z okazji „Zjazdu Drogowców i Mostowców”, absolwentów Politechniki Poznańskiej, zorganizowanego w roku 40-lecia Uczelni.

19. JUBILEUSZOWA księga 50-lecia Wydziału Maszyn Roboczych i Transportu Politechniki Poznańskiej / pod red. Zbigniewa Kłosa ; [oprac. Leon Bogusławski i in.]. – Poznań : Wydaw. Politechniki Poznańskiej, 2003. – 302 s. : il.

Bibliogr.

20. O WYDZIALE Mechanizacji Rolnictwa / Politechnika Poznańska. – Poznań : Politechnika Poznańska, 1960. – 7 s.
21. PRZESZŁOŚĆ i terażniejszość Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej / [informator oprac. Henryk Bylka i in. ; red. Renata Lubawy]. – Poznań : Wydaw. Politechniki Poznańskiej, 2000. – 34 s.
22. POZNAŃSKA szkoła inżynierów budownictwa komunikacyjnego / Politechnika Poznańska. Instytut Inżynierii Łądowej. – Poznań : PP, 1985. – 129 s. : il.
23. WYDZIAŁ Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej : historia i terażniejszość / Władysława Dembecka. – Poznań : Wydaw. PP, 1991. – 274 s. : il. – (Materiały Historyczno-Metodyczne / Politechnika Poznańska, nr 210) Bibliogr. s. 256-262.
24. WYDZIAŁ Budowy Maszyn i Zarządzania : dzieje wyższego szkolnictwa technicznego w Poznaniu 1919-2014 / [red.: Jan Żurek, Jarosław Jakubowicz, Sylwia Krajewska ; opracowanie: Olaf Ciszak, Beata Czerkas, Marcin Pelic, Sylwia Sanocka]. – Poznań : [b.w.], 2014. – 325 s. : il.
25. WYDZIAŁ Elektryczny Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu we wspomnieniach absolwentów / [zespół oprac. Jarosław Gąszczak i in.]. – Poznań : Wydaw. PP, 1987. – 47 s. : il. – (Materiały Historyczno-Metodyczne / Politechnika Poznańska, nr 20) Bibliogr. s. 46-47.
26. WYDZIAŁ Elektryczny Politechniki Poznańskiej : informator / [pod red. Ryszarda Nawrowskiego]. – Poznań : Agencja Reklamowa Comprint, 2003. – 55 s. : il.

1929-2004 Jubileusz 75-lecia Wydziału.

27. WYDZIAŁ Elektryczny Politechniki Poznańskiej : informator / [pod red. Ryszarda Nawrowskiego, Konrada Skowronka]. – Wyd. 3, uaktualnione. – Poznań : Agencja Reklamowa COMPRINT, 2009. – 47 s. : il.
28. WYDZIAŁ Elektryczny Politechniki Poznańskiej : [zbiór prac / przygot. pod red. Aleksandra Kordusa i Zbigniewa Kierzkowskiego] ; Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydaw. PP, 1980. – 141 s. : il. – (Materiały Historyczno-Metodyczne / PP ; nr 17)
Bibliografia s. 54-59, 140 oraz przy rozdz.
Bibliogr. publikacji pracowników Wydziału Elektrycznego.
29. WYDZIAŁ Elektryczny Politechniki Poznańskiej / [oprac. pod red. Ryszarda Nawrowskiego i Krystyny Balińskiej]. – Poznań : Wydaw. IEP, 2003. – 110 s.
U dołu s. tyt. i na okł.: 1929-2004 Jubileusz 75-lecia Wydziału.
30. ZESZYT jubileuszowy Wydziału Maszyn Roboczych i Pojazdów / [oprac. red. Piotr Maluśkiewicz] ; Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydaw. ABOS, 1995. – 170 s. : il.
Wydany z okazji 75-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Poznaniu oraz 40-lecia istnienia Wydziału Maszyn Roboczych i Pojazdów.

b. Artykuły

1. DZIAŁALNOŚĆ profesora Zbigniewa Zielińskiego : przyczynek do historii Oddziału Architektury (1945-1950) Szkoły Inżynierskiej w Poznaniu / Bogdan Celichowski, Grażyna Kodym-Kozaczko ; Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego. Wydział Architektury. Politechnika Poznańska. W: Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej. Architektura i Urbanistyka. – 2012, z. 28, s. 5-22
Bibliogr.
2. JUBILEUSZ 40-lecia Wydziału Technologii Chemicznej Politechniki Poznańskiej / Zenon Łukaszewski. W: Wiadomości Chemiczne. – 2008, nr 1/2, s. 143-152
3. POZNAŃSKA szkoła architektury : wstęp do historii / Grażyna Kodym-Kozaczko. W: Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej. Architektura i Urbanistyka. – 2009, z. 19, s. 45-51
Bibliogr.

III. Inne

a. Pozycje zwarte

1. 35 LAT działalności Zakładu Graficznego Politechniki Poznańskiej : [1950-1985 / tekst i oprac. graf. Mieczysław Rybacki]. – Poznań : ZGPP, 1985. – 31 s. : fot., wykr.

2. ABSOLWENCI Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu : 1919-1945 / Władysława Dembecka. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 1986. – 147 s. : il. – (Materiały Historyczno-Metodyczne / Politechnika Poznańska, Nr 19)
Bibliogr. przy rozdz.
3. ABSOLWENCI Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu : 1919-1945 / Władysława Dembecka. – Wyd. 2 uzup. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2018. – 152 s. : il.
Wydano z okazji jubileuszu 100-lecia Politechniki Poznańskiej.
Bibliogr. s. 144-152.
4. BIBLIOTEKA Politechniki Poznańskiej : informator / [Halina Ganińska, Elżbieta Jasiewicz, Zofia Kaczmarczyk]. – Poznań : Wydaw. PP, 1998. – 45 s. : fot.
5. CENTRUM Języków i Komunikacji Politechniki Poznańskiej 1953-2013 : rok 2013 – jubileusz 60-lecia CJK PP / [tekst: Aneta Marciniak, Irena Waśkowiak]. – Poznań : Centrum Języków i Komunikacji. Politechnika Poznańska, [2013]. – 37 s. : il.
Bibliogr. s. 35.
6. CENTRUM wykładowe, biblioteka / Politechnika Poznańska ; [tekst oprac. Halina Ganińska]. – Poznań : PP, 2000. – [12] s. : il.
7. DOROBEK naukowy Gospodarstw Pomocniczych Politechniki Poznańskiej w latach 1955-1965 / Ryszard Grabowski. – Poznań : Politechnika Poznańska, 1968. – 82 s.
8. EKSPORT myśli technicznej w Politechnice Poznańskiej / Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydaw. PP, 1975. – 19 s.
9. ERA inżyniera : rozbudowa potencjału rozwojowego Politechniki Poznańskiej : raport końcowy / pod red. Tomasza Łodygowskiego. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2012. – 199 s. : il.
Bibliogr. przy niektórych ref.
10. INFORMACJE o Bibliotece Głównej Politechniki Poznańskiej / oprac. Antonina Rogala ; Politechnika Poznańska. Biblioteka Główna. – Wyd. 6. – Poznań : Wydaw. PP, 1977. – 24 s. : il.
11. INFORMATOR dla przemysłu / [przewodn. kom. red. Edmund Tuliszka] ; Politechnika Poznańska. – Poznań : Politechnika Poznańska, 1969. – 159 s. : il. – (Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Poznańskiej ; 311)
12. INFORMATOR : Politechnika Poznańska gospodarce narodowej. – Poznań : Politechnika Poznańska, 1974. – 152 s. : il.
13. INFORMATOR : Politechnika Poznańska gospodarce narodowej / oprac. red. Zbigniew Głowacki, Edward Głuszyński, Ryszard Golczak, Wiesław

- S. Jaśkiewicz, Andrzej Kistowski, Jerzy W. Knach, Jerzy Schmidt. – Poznań : Politechnika Poznańska, 1976. – 157 s. : il.
14. KULTUROTWÓRCZA rola Politechniki Poznańskiej : [zbiór referatów wygłoszonych na VI Konferencji kierownictwa Politechniki Poznańskiej w dniach od 29 marca do 3 kwietnia 1980 r.] / Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydaw. PP, 1980. – 67 s.
Bibliogr. przy ref.
 15. NAUKOWA biblioteka techniczna na początku XXI wieku = Technical scientific library at the beginning of the XX1st century : vademecum / Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej. – Poznań : Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej, 2001. – 42 s. : il. – (Zapiski Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej ; 10)
 16. PODNOSZENIE efektywności badań naukowych / oprac. red. tekstu: E. Głuszyński, W. Jaśkiewicz, L. Marzec ; Politechnika Poznańska. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 1978. – 120 s. : il.
 17. POLITECHNIKA Poznańska w Turnieju Młodych Mistrzów Techniki 1969-1980 / Uczelniana Komisja Organizacyjna Turnieju Młodych Mistrzów Techniki w Politechnice Poznańskiej. – Poznań : Wydaw. PP, 1981. – 30 s. : il.
 18. POWSZECHNY Zjazd Absolwentów Politechniki Poznańskiej pod patronatem JM Rektora prof. dr. hab. Jerzego Dembczyńskiego : 15-16 września 2000 / Politechnika Poznańska ; [red. Krystyna Długosz]. – Poznań : Wydaw. Politechniki Poznańskiej, 2000. – 83 s. : il.
 19. STUDIUM Języków Obcych Politechniki Poznańskiej / [tekst Liliana Szczuka-Dorna, Urszula Mińska-Marciniak z zespołem ; oprac. graf. Piotr Gołębiak]. – Poznań : Studium Języków Obcych – Politechnika Poznańska, 2008. – 48 s. : il.
 20. WIEDZA dla gospodarki : raport podsumowujący realizację projektu pod red. Stefana Trzcielińskiego. – Poznań : Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, 2013. – 142 s. : il.
 21. ZWIĄZKI firmy H. Cegielski z Wydziałami Mechanicznymi Poznańskich Uczelni Technicznych : materiały z konferencji naukowo-technicznej w HCP / [kom. red.: Andrzej Dziubek i in.]. – Poznań : H. Cegielski-Poznań S.A., 1997. – 63 s. : il.

b. Artykuły

1. JUBILEUSZ 45-lecia istnienia Studium Języków Obcych Politechniki Poznańskiej / Marek Szalek. W: *Języki Obce w Szkole*. – 1999, nr 2, s. 187-189

2. MOJA Politechnika : wspomnienia dyplomanta pierwszego studium magisterskiego na Politechnice Poznańskiej (lata 1951-1955/56) / Czesław Nawrocki. W: *Kronika Wielkop.* – 2014, nr 1, s. 85-99

Netografia

<https://www.put.poznan.pl/pl/uczelnia/o-uczelni>
<https://www.put.poznan.pl/pl/o-uczelni/historia-politechniki-poznanskiej>
<https://www.put.poznan.pl/pl/o-uczelni/doktorzy-honoris-causa>
<https://www.put.poznan.pl/pl/o-uczelni/poczet-rektorow>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Politechnika_Pozna%C5%84ska
<https://www.otouczelnie.pl/uczelnia/43/Politechnika-Poznanska>
<https://www.put.poznan.pl/pl/studia-i-oraz-ii-stopnia/oferta-edukacyjna-kierunki-studiow>

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Amos Oz
(1939-2018)

Amos Oz (właśc. Amos Klausner) – ur. 4.05.1939 r., zm. 28.12.2018 r. – izraelski pisarz, eseista i publicysta piszący w języku hebrajskim. Urodził się w Jerozolimie, dokąd przywędrowali jego rodzice. Ojciec pisarza był literaturoznawcą, a matka poetką, osobą wrażliwą, skłonną do depresji. Stracił ją w wieku 12 lat – popełniła samobójstwo. Jako zbuntowany nastolatek przeniósł się do kibucu Hulda. Tam pracował i uczył się; skończył szkołę średnią i odbył (1957-1960) obowiązkową służbę wojskową. Na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie studiował literaturę i filozofię. Kształcił się także na Uniwersytecie Oxfordzkim. Powrócił jednak do kibucu, gdzie spędził ponad dwadzieścia lat. Wykonywał tam pracę rolnika, później nauczyciela. Brał udział w wojnach arabsko-izraelskich: sześciodniowej (1967) na półwyspie Synaj i na Wzgórzach Golan (1973 – Jom Kipur). W 1986 roku przeniósł się wraz z rodziną do miasta Arad nad Morzem Martwym. W ostatnich latach mieszkał w Tel Awiwie.

Pisarz debiutował w 1965 roku tomikiem opowiadań „Tam, gdzie wyją szakale”. Napisał ponad 20 książek. W prozie potrafił podważać własne sądy i konfrontować różne punkty widzenia. W powieściach stworzył bogaty obraz

współczesnego Izraela. Opisywał życie w wielkich miastach i wiejskich kibucach. Poruszał problem starości, opowiadał o trudnościach Żydów z diaspory w przystosowaniu się do egzystencji w Izraelu, a także o zwykłych sprawach: tęsknocie, miłości, pożądaniu. Poetyckie powieści Oza ukazują napięcia i rozłamy w izraelskim społeczeństwie. Często przedstawiają ironiczny obraz rzeczywistości, w której społeczność poddawana jest bezlitosnej analizie. Amosa Oza uważano za artystę języka hebrajskiego, „wiecznego” kandydata do literackiej Nagrody Nobla. Otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia krajowe i międzynarodowe, m.in. doktorat honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego.

Był autorytetem moralnym dla wielu Izraelczyków, mentorem cenionym przez przywódców Izraela, zwolennikiem porozumienia z Palestyńczykami, wśród których wzrastał. Należał do współzałożycieli organizacji „Pokój Teraz” (Szalom Achszaw).

Na jego twórczość składają się m.in.: „Tam, gdzie wyją szakale” (1965), „Mój Michał” (1968), „Na ziemi Izraela” (1982), „Czarna skrzynka” (1987), „Fima” (1991), „Nie mów noc” (1994), „Pantera w piwnicy” (1995), „Opowieści o miłości i mroku” (2002 – autobiograficzna), „Sceny z życia wiejskiego” (2009), „Judasz” (2014).

a. Pozycje zwarte

1. AMOS Oz doktor honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego. – Łódź : Centrum Dialogu im. Marka Edelmana : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2013. – 62, 62 s. : il.
Liczbowanie stron w przeciwnych kierunkach.
2. CMONO : rozmowy z pisarzami / Grzegorz Jankowicz ; [rozmówcy] Alameddine, Ashbery, Bärfuss, Keret, Manguel, Müller, Oz, Pamuk, Satrapi, Simic, Škvorecký, Spiró, Ugrešić. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie ; Kraków : Tygodnik Powszechny, 2013. – 146 s. : fot.
3. NOTA autobiograficzna / Amos Oz. – Częstochowa : Zespół Szkół Plastycznych im. Jacka Malczewskiego, 2005. – [32] s. : il. – (Z Inspiracji Kulturą Żydowską)
4. OPOWIEŚĆ o miłości i mroku / Amos Oz. – Wyd. 2 popr. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2016. – 653 s., :il.

b. Artykuły

1. ALE klawo, teraz to my mamy kij / Amos Oz ; rozm. Wlodek Goldkorn. W: G a z . W y b o r c z a (Wyd. zasadnicze). – 2017, nr 157, s. 30
2. AMOS Oz : biogr. / Danuta Sękańska. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2000, nr 9, s. 4 okł.

3. AMOS Oz pyta o istotę literatury / Bartosz Marzec. W: Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze). – 2008, nr 68, s. A19
Zawiera rec. książki: Rymy życia i śmierci / Amos Oz.
4. AMOS Oz na kozetce u Antoniego Czechowa / Małgorzata I. Niemczyńska. W: Gaz. Wyborcza (Kraków). – 2010, nr 247, s. 8
Dot. spotkania autorskiego w Krakowie.
5. AMOS Oz znów wyrusza w podróż do czasów swojej młodości / Sylwia Arlak. W: Polska (Metropolia Warszawska, wyd. zasadnicze). – 2013, nr 23, dod. Kocham czytać, s. 3
6. BŁĄD Desdemony / Amos Oz ; rozm. Wojciech Orliński. W: Gaz. Wyborcza (Wyd. zasadnicze). – 2001, nr 233, s. 16
O konflikcie izraelsko-palestyńskim.
7. BÓG nie jest religijny / Amos Oz ; rozm. Marta Sawicka. W: Wprost. – 2008, nr 10, s. 104-105
8. CIĘ autor : rozmowa z tłumaczem „Judasza” i kilku innych powieści Amosa Oza – Leszkiem Kwiatkowskim / rozm. Grażyna Banaszekiewicz. W: Wyspa. – 2015, nr 4, s. 24-31
9. CISZA zaryglowanego miasta : o pejzażu dźwiękowym Jerozolimy w prozie Amosa Oza / Beata Tarnowska. W: Przegląd Orientalistyczny. – 2018, nr 1/2, s. 127-139
10. CZAROWNIK nieznanego plemienia / Przemysław Czaplinski. W: Gaz. Wyborcza (Wyd. zasadnicze). – 2013, nr 64, s. 24
11. CZŁOWIEK, który jest powieścią : portret pisarza / Bartosz Marzec. W: Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze). – 2005, nr 95, s. A11
12. CZYTANIE Amosa Oza / Justyna Guze. W: Zeszyty Literackie (Warszawa). – 2016, nr 1, s. 229-234
13. DAR od Hitlera i Stalina już nie działa / Amos Oz ; rozm. Karolina Pasternak. W: Newsweek Polska. – 2016, nr 14, s. 80-83
14. DEKALOG Boaza, czyli Amosa Oza o tolerancji słów kilka / Joanna Wysocka. W: Dekada Literacka. – 1998, nr 4, s. 15
15. DO ZOBACZENIA w Jerozolimie / Amos Oz, Jean Daniel ; rozm. Gilles Anquetil, François Armanet. W: Gaz. Wyborcza (Wyd. zasadnicze). – 2010, nr 61, s. 24
16. DOWIEDZMY się, jak myśli wróg : Amos Oz, 4 maja 1939 – 28 grudnia 2018 / Paweł Smoleński. – W: Gaz. Wyborcza (Wyd. zasadnicze). – 2018, nr 302, s. 11
17. KAŻDY wybór to zdrada / Amos Oz ; rozm. Sławomir Sierakowski. W: Polityka. – 2015, nr 41, s. 88-90
18. KIBUC, mój dom / Sebastian Lupak. W: Newsweek Polska. – 2013, nr 11, s. 96-99

19. KIEDY wypłaczesz wszystkie łzy / Amos Oz ; rozm. Miłada Jędrzyk. W: *Gaz. Wyborcza* (Wyd. zasadnicze). – 2005, nr 122, s. 17-18
20. KOGO kocha Amos Oz? : portret izraelskiego prozaika / Grzegorz Jan-kowicz. W: *Tyg. Powszechny*. – 2011, nr 2, s. 34-36
21. LEKCJA niemieckiego według Amosa Oza : uwagi na marginesie pięć-dziesiątej rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Izraelem i Republiką Federalną Niemiec. Cz. 1 / Małgorzata Grzywacz ; Instytut Kulturoznawstwa UAM. W: *Miasteczko Poznań*. – 2015, nr 1/2, s. 194-200
22. MAŁO prawdopodobna iskra : czym jest miłość / Amos Oz ; rozm. Pauli-na Reiter. W: *Wysokie Obcasy*. – 2017, nr 50, s. 16-22
23. MOJE tworzywo / Amos Oz ; rozm. Danuta Sękalska. W: *Nowe Książki*. – 2000, nr 9, s. 9-11
24. MOJE szpiegowskie spojrzenie / Amos Oz ; rozm. Katarzyna Szeloch. W: *Przeгляд*. – 2010, nr 44, s. 34-36
25. MOŻE gdzie indziej : Festiwal Conrada 2010 : dzień pierwszy : Amoz Oz / Leszek Kwiatkowski. W: *Tyg. Powszechny*. – 2010, nr 22, dod. s. 4-6
26. NA RAZIE się boję : będzie zabawnie / Amos Oz ; rozm. Paweł Smoleń-ski. W: *Gaz. Wyborcza* (Wyd. zasadnicze). – 2010, nr 265, s. 16-17
27. NAIWNY sen o kibucu / Amos Oz ; rozm. Marcin Kube. W: *Rzeczpospolita* (Wyd. zasadnicze). – 2013, nr 72, s. A14
28. NIE da się klaskać jedną ręką / Amos Oz ; rozm. Ewa Likowska. W: *Przeгляд*. – 2005, nr 13, s. 38-39
29. NIE jestem prorokiem / Amos Oz ; rozm. Rafał Kostrzyński, Tadeusz Nyczek. W: *Przekrój*. – 2010, nr 40, s. 48-49
30. NIE jestem tragarzem / Amos Oz ; rozm. Zbigniew Pakuła. W: *Miasteczko Poznań*. – 2013, nr 1/2, s. 22-25
31. NIE wiem, jak pisać o wojnie / Amos Oz ; rozm. Bartosz Marzec. W: *Rzeczpospolita* (Wyd. zasadnicze). – 2010, nr 251, s. A20
32. NIEMCY nie chcą oglądać Auschwitz / Amos Oz ; rozm. Karolina Kowal-ska. W: *Polska* (Metropolia Warszawska, wyd. zasadnicze). – 2010, nr 223, s. 10
33. OZ ZNACZY silny / Amos Oz ; rozm. Ewa Likowska. W: *Przeгляд*. – 2000, nr 32, s. 15
34. PISARZ nie jest prorokiem / Amos Oz ; rozm. Malwina Wapińska, Cezary Polak. W: *Dziennik : Polska, Europa, świat*. – 2008, nr 58, s. 25

35. PŁYWAC z kamieniem u nogi / Amos Oz ; rozm. Wiesław Kot. W: *Wprost*. – 1997, nr 17, s. 92,94
36. RYCERZ Zakonu Łyżeczki / Amos Oz ; rozm. Krzysztof Masłoń. W: *Rzeczpospolita* (Wyd. zasadnicze). – 2005, nr 118, s. A8-A9
37. RYMY życia i śmierci : o twórczości Amosa Oza / Anna Kuligowska-Korzeniewska. W: *Tygiel Kultury*. – 2013, nr 7/12, s. 49-55
38. SYN i ojciec Judasza / Amos Oz ; rozm. Karolina Przewrocka. W: *Tyg. Powszechny*. – 2015, nr 32, s. 10-14
Dot. książki „Judasza” Amosa Oz, 2015.
39. TRUMP nie ma pojęcia / Amos Oz ; rozm. Nicola Abe, Britta Sandberg. W: *Forum*. – 2017, nr 6, s. 66-69
40. UWIEDZENI kibucem : hipnotyczna książka Amosa Oza / Zbigniew Pa-
kuła. W: *Miasteczko Poznań*. – 2013, nr 1/2, s. 26-27
41. WIERZBY nad Jordanem / Amos Oz ; rozm. Sylwia Żołnacz. W: *Wprost*. – 2000, nr 28, s. 106
42. WOJNA śmierdzi / Amos Oz ; rozm. Stanisław Bereś. W: *Gaz. Wy-
borcza* (Wyd. zasadnicze). – 1997, nr 60, dod. s. 2-3
43. WOLĘ życie raczej w stylu Czechowa niż Szekspira / Amos Oz ; rozm.
Ewa Likowska. W: *Wiadomości Kulturalne*. – 1997, nr 17,
s. 23
44. WYKRYWAM dym na sali / Amos Oz ; rozm. Krzysztof Masłoń. W: *Rzeczpospolita* (Wyd. zasadnicze). – 2000, nr 149, s. A11
45. ZJADACZE gadżetów / Amos Oz ; rozm. Michał Cichy. W: *Gaz. Wy-
borcza* (Wyd. zasadnicze). – 2000, nr 152, s. 10-11
46. ZNOSOROŻCZEC doszczętnie / Amos Oz ; rozm. Wojciech Orliński. W: *Wysokie Obcasy*. – 2011, nr 2, s. 44-46

c. Netografia

https://pl.wikipedia.org/wiki/Amos_Oz

<https://eszkola.pl/jezyk-polski/amos-oz-2885.html>

<https://www.newsweek.pl/amos-oz-o-zyciu-w-izraelu/wp8wshk>

<https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/zmarl-izraelski-pisarz-amos-oz>

<https://culture.pl/pl/artukul/o-ksiazce-amosa-oza-opowiesc-o-milosci-i-mroku-tworczosc-marzec-2006>

Anna Walentynowicz
(90. rocznica urodzin)

Anna Walentynowicz (z domu Lubczyk) – ur. 15.08.1929 r., zm. 10.04.2010 r. – działaczka społeczna, opozycjonistka w PRL, współzałożycielka Wolnych Związków Zawodowych i Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” (NSZZ „Solidarność”), odznaczona Orderem Orła Białego. Urodziła się we wsi Senne (nieдалеко Równego) na Wołyniu na ziemiach II Rzeczypospolitej w chłopskiej, wielodzietnej rodzinie ukraińskiej Lubczyków. W 1937 roku zmarła jej matka, a ojciec powtórnie się ożenił.

Anna ukończyła tylko cztery klasy szkoły podstawowej. Z powodu biedy od 12. roku życia zaczęła pracować u polskich zarządców pobliskiego majątku Pustomyty. Wraz z pracodawcami wyjechała do Malcowizny (obecnie Rudniki) koło Warszawy, a później przeniosiła się w okolice Gdańska. Tutaj podjęła pracę w gospodarstwie rolnym, potem w piekarni i fabryce margaryny. W listopadzie 1950. roku po ukończeniu kursu spawacza trafiła do Stoczni Gdańskiej. Szybko stała się wyróżniającym pracownikiem – przodownicą pracy z wynikiem 270% normy! Jako członkini Związku Młodzieży Polskiej (ZMP) brała udział (1951) w zjeździe młodzieży w Berlinie. W reakcji na zakłamanie oddała legitymację tej organizacji i zapisała się do Ligi Kobiet Polskich. Jako działaczka zaczęła zabiegać o prawa pracowników, co spowodowało jej kłopoty z Urzędem Bezpieczeństwa Publicznego. Z uwagi na stan zdrowia zrezygnowała z pracy spawacza i przekwalifikowała się na operatora suwnicy (przyłgnęło do niej określenie suwnicowa). W 1968 roku podjęto pierwszą próbę zwolnienia jej z pracy. Przyczyną było żądanie wyjaśnienia defraudacji pieniędzy z funduszu zapomogowego. Ponieważ w obronie koleżanki stanęła załoga wydziału W-3 przeniesiono ją na W-2. Po proteście robotniczym w grudniu 1970 roku z woli załogi, znalazła się wśród delegatów na spotkanie (styczeń 1971) z Edwardem Gierkiem, I Sekretarzem PZPR. Kilka lat później (1978) powstały Wolne Związki Zawodowe, a jednym z założycieli była Anna Walentynowicz. Spowodowało to szykanowanie ze strony Służby Bezpieczeństwa (SB), organu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (MSW). Ostatecznie zwolniono ją z pracy (8 sierpnia 1980), pięć miesięcy przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Drastyczna decyzja dyrekcji wywołała strajk brzemienny w skutki gospodarcze i polityczne. Dla wygaszenia protestów przywrócono Walentynowicz (był to pierwszy z 21 postulatów strajkujących) do pracy a władze musiały zaakceptować powstanie NSZZ „Solidarność”. Zawsze była przeciwnikiem Lecha Wałęsy, którego uważała za współpracownika SB. Funkcjonariusze SB próbowali ją otruć podczas spotkania z robotnikami w Radomiu (1981).

W stanie wojennym (od 13 grudnia 1981) była internowana, a za próbę organizowania strajku w grudniu 1981 została skazana na 1,5 roku więzienia w zawieszaniu. Inicjowała strajk głodowy po zabójstwie ks. Jerzego Popiełuszki (1984). Była przeciwniczką polityki prowadzącej do umowy Okrągłego Stołu z jej konsekwencjami. W 1993 roku ubiegała się bez powodzenia o mandat posła z ugrupowania „Poza Układem”. W 2000 roku odmówiła przyjęcia tytułu honorowego obywatela Gdańska. Nie zgodziła się również na emeryturę specjalną przyznaną przez premiera Marka Belkę (związanego z Sojuszem Lewicy Demokratycznej).

Zginęła w katastrofie polskiego samolotu TU-154M w Smoleńsku (10 kwietnia 2010), jak cała delegacja polska z prezydentem Lechem Kaczyńskim, w drodze na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej.

O roli jaką odegrała na drodze przemian społecznych, gospodarczych i politycznych w Polsce najlepiej świadczy ilość funkcjonariuszy i tajnych współpracowników SB zatrudnionych do inwigilacji Anny Walentynowicz. Według gdańskiego oddziału Instytutu Pamięi Narodowej (lipiec 2006) było ich ponad stu. To jej zdecydowana postawa spowodowała kontynuowanie strajku w sierpniu 1980 roku i zwycięstwo robotniczego protestu. Stąd przylgnęło do niej określenie Matki „Solidarności”.

a. Pozycje zwarte

1. ANNA Solidarność : życie i działalność Anny Walentynowicz na tle epoki (1929-2010) / Sławomir Cenckiewicz. – Poznań : Zysk i S-ka Wydawnictwo, 2010. – 758 s., [128] s. tabl. : il. + 1 płyta audio (CD).
Bibliogr. s. 711-733.
2. ANNA Walentynowicz 1929-2010 / Sławomir Cenckiewicz, Adam Chmielecki. – Warszawa : Instytut Pamięi Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2017. – 306 s. : il.
3. FILARY niepodległości. [2] / Wiesław Chrzanowski, Andrzej Duda, Marek Jędraszewski, Jarosław Kaczyński, Lech Kaczyński, Antoni Macierewicz, Mateusz Morawiecki, Jan Olszewski, Jarosław M. Rymkiewicz, Anna Walentynowicz ; rozmawia Andrzej Nowak. – Kraków : Biały Kruk, 2018. – 383 s. : il.
4. CIEŃ przyszłości / Anna Walentynowicz, Anna Baszanowska. – Kraków : Arcana, 2005. – 231 s. : il.
5. CIEŃ przyszłości / Anna Walentynowicz, dobór materiałów i adaptacja literacka Anna Baszanowska. – Gdańsk : „Albatros”, 1993. – 164, [40] s. : il.
6. MOJA Solidarność / Anna Walentynowicz. – Wrocław : Wydawnictwo Michael, 2007. – 110 s. – (Świadectwa ; t. 1)

7. ŻYCIE Anny Walentynowicz / Tomasz Jastrun. – Warszawa : Agencja Artystyczna MTJ, 2011. – 1 płyta audio (CD) : zapis cyfrowy, stereo. – (Klub Czytanej Książki)
8. ŻYCIE Anny Walentynowicz / Tomasz Jastrun. – Wyd. 2. – Warszawa : Agencja Artystyczna MTJ, 2011. – 170 s.

b. Artykuły

1. ANNA Solidarność / Adam Chmielecki. W: Tyg. Solidarność. – 2018, nr 35, s. 16-17
2. ANNA Solidarność / Krzysztof Wyszowski. W: Gaz. Polska. – 2009, nr 33, s. 22
3. ANNA Solidarność / Adam Chmielecki. – (35 Artykułów na 35-lecie „Tygodnika Solidarność”) W: Tyg. Solidarność. – 2016, nr 31, s. 20-21
4. ANNA Solidarność / Sławomir Cenckiewicz. W: Do Rzeczy. – 2015, nr 33, s. 66-68
5. ANNA Walentynowicz (1929-2010) : matka „Solidarności” na marginesie życia politycznego / Piotr Adamowicz. W: Przegląd Powszechny. – 2010, nr 7/8, s. 37-48
6. ANNA Walentynowicz, legendarna suwnicowa, stanęła na pomniku / Piotr Celej. W: Gaz. Wyborcza (Gdańsk). – 2015, nr 190, s. 3.
7. ANNA Walentynowicz – matka „Solidarności” / Sławomir Cenckiewicz. W: Gaz. Polska. – 2010, nr 34, s. 18-20
8. ANNA Walentynowicz – „matka Solidarności” : liczy się tylko prawda / Piotr Szubarczyk. W: Nasz Dziennik (Wyd. 3). – 2009, nr 202, s. 19
9. ANNA Walentynowicz – od niej wszystko się zaczęło / Iza Kozłowska. W: Tyg. Solidarność. – 2015, nr 35, s. 8-9
10. ANNA Walentynowicz – to od niej zaczął się Sierpień / Piotr Bączek. W: Gaz. Polska. – 2006, nr 19, s. 14
11. ANNA Ukraina : nieznaną historią ikony „Solidarności” / Dorota Karaś. W: Gaz. Wyborcza (Gdańsk). – 2017, nr 82, s. 4-5
12. BĘDZIEMY działać do upadłego / Piotr Walentynowicz ; rozm. Waldemar Żyszkiewicz. W: Tyg. Solidarność. – 2012, nr 35, s. 20-21
13. BYŁA wierna zasadom / Andrzej Gwiazda ; rozm. Piotr Czartoryski-Sziler. W: Nasz Dziennik (Wyd. zasadnicze). – 2010, nr 89, s. 17
14. BOHATERKA naszych czasów : albumy IPN / Anna Kołakowska. W: Nasz Dziennik (Wyd. zasadnicze). – 2019, nr 53, s. 13

- O książce: Anna Walentynowicz (1929-2010) / Sławomir Cenckiewicz, Adam Chmielecki. – Warszawa, 2017.
15. CHCIELI otruć Annę Solidarność / Marcin Koziestański. W: Tyg. Solidarność. – 2018, nr 23, s. 22-23
 16. DAMA Orderu „Orła Białego”/ Teresa Wójcik. W: Gaz. Polska. – 2010, nr 15, s. 12
 17. DROBNA kobieta od wielkich spraw : refleksje o Annie Walentynowicz (1929-2010) / Sławomir Cenckiewicz. W: Arcana. – 2010, nr 4, s. 20-26
 18. DROGI wspólne, drogi osobne : Lech Kaczyński i „Gwiazdozbiór” / Krzysztof Wołodźko. W: w Sieci. – 2013, nr 37, s. 81-83
 19. DWA wzory: Karski i Walentynowicz / Michael Szporer. W: Tyg. Solidarność. – 2014, nr 38, s. 30-31
 20. FILM na gruzach prawdy / K.W. W: Głos. – 2006, nr 35/38, s. 5
Ocena filmu V. Schlöndorffa „Strajk – bohaterka z Gdańska” przez Annę Walentynowicz.
 21. HISTORIA przez Niemców sfalszowana : Anna Walentynowicz i polscy producenci filmowi przeciw manipulowaniu dziejami Polski i losami Sierpnia 1980 roku / Marcin Gugulski. W: Głos. – 2005, nr 45/46, s. 9
 22. INKA i Anka : najstraszniejsza opowieść o III RP / Piotr Lisiewicz. W: Gaz. Polska. – 2015, nr 11, s. 12-13
 23. JAK samotny kamień / Volker Schlöndorff ; rozm. przepr. Barbara Hollender. W: Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze). – 2005, nr 264, s. A11
Realizacja filmu o Annie Walentynowicz „Zapomniana bohaterka”.
 24. KŁOPOTLIWA ikona / Sławomir Cenckiewicz. W: Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze). – 2015, nr 255, s. 7-9
 25. KOBIETY Sierpnia / Jowita Kiwnik. W: Gaz. Wyborcza (Gdańsk). – 2010, nr 200, dod. Śledź Te Strony, s. 8-10
 26. KONTROWERSYJNY „Strajk” w gdańskim kinie Neptun / Mirosław Baran. W: Gaz. Wyborcza (Gdańsk). 2007, nr 44, s. 6
 27. LEKCJA polskiej historii dla Niemców / Volker Schlöndorff ; rozm. Piotr Jendroszczyk. W: Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze). – 2007, nr 41, s. A13
 28. LUDZIE może i nie są źli... / Hanna Krall. W: Wysokie Obcasy. – 2010, nr 16, s. 12-17
 29. LUDZIE może i nie są źli... / Hanna Krall. W: Polityka. – 2017, nr 8, s. 76-79
 30. MATKA „Solidarności” / Sławomir Cenckiewicz. W: Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze). – 2009, nr 189, s. A11-A12

31. MEDAL Wolności Trumana-Reagana dla Anny Walentynowicz i „Solidarności”. W: Głos. – 2006, nr 1/2, s. 20
32. MIELI otruć Walentynowicz : byli funkcjonariusze bezpieki odpowiedzą przed sądem za zbrodnię komunistyczną / Grzegorz Rzeczkowski, Daniel Walczak. W: Dziennik : Polska, Europa, świat. – 2009, nr 129, s. 9
33. NAJCZĘŚCIEJ odchodzą najlepsi / Katarzyna Włodkowska. W: Gaz. Wyborcza (Gdańsk). – 2010, nr 89, s. 3
34. NIEZMIERNIE długie ramię Moskwy / Sławomir Cenckiewicz ; rozm. Jaromir Kwiatkowski. W: Uważam Rze. – 2012, nr 2, s. 16-17
35. NIGDY jej nie doścignę / Janusz Walentynowicz ; rozm. Piotr Czartoryski-Sziler. W: Nasz Dziennik (Wyd. 3). – 2010, nr 118, s. 18
36. NIGDY nie oczekiwałaś zaszczytów / Marek Wąs. W: Gaz. Wyborcza (Gdańsk). – 2010, nr 94, s. 2
37. O TYCH, którzy odeszli / Barbara Doraczyńska. W: Tyg. Solidarność. – 2010, nr 45, s. 22-23
38. O WAŁĘSIE mówili „Ponton” / Maciej Walaszczyk. W: Nasz Dziennik (Wyd. zasadnicze). – 2012, nr 48, s. 4-5
39. OD „ANNY Solidarność” upada kłamstwo smoleńskie / Stefan Hamburga ; rozm. Anna Ambroziak. W: Nasz Dziennik (Wyd. zasadnicze). – 2012, nr 223, s. 5
40. OFIARNE życie Anny Solidarność / Sławomir Cenckiewicz. W: Gaz. Polska. – 2012, nr 41, s. 28-29
41. OSTATNIE pożegnanie Anny Solidarność / kp, pł. W: Gaz. Polska. – 2012, nr 40, s. 25
42. PAMIĘTAJMY o Annie Walentynowicz / Bronisław Wildstein. W: Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze). – 2009, nr 177, s. A12
43. PAMIĘTAJMY o „matce »Solidarności«,” / Piotr Szubarczyk. W: Nasza Polska. – 2010, nr 16, s. 16-17
44. PAMIĘTAJMY o patronach / Krzysztof Trzciański. W: Głos Nauczycielski. – 2019, nr 1/2, s. 5.
45. PANI Ania nie pasuje / Piotr Semka. W: Uważam Rze. – 2012, nr 41, s. 56-58
46. PANI Aniu, dziękujemy za Pani życie... / Sławomir Cenckiewicz. W: Nasz Dziennik (Wyd. zasadnicze). – 2010, nr 203, s. 12-13
47. PANI, która mówiła cicho : z Volkerem Schlöndorffem o filmie „Strajk” inspirowanym biografią Anny Walentynowicz rozmawia Katarzyna Bielas. W: Duży Format. – 2007, nr 7, s. 12-15
48. „PANI nigdy nie będzie w encyklopedii” : stenogram z rozmowy przeprowadzonej z Anną Walentynowicz w Zakładzie Karnym w Lublińcu 19

- stycznia 1984 r. przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa / oprac. Sławomir Cenckiewicz, Piotr Gontarczyk. W: *Arcana*. – 2008, nr 5, s. 34-55
49. POMNIK Matki Solidarności / Artur Górski. W: *Tyg. Solidarność*. – 2015, nr 35, s. 6-7
50. POZOSTAŁA skromna na zawsze / Sławomir Cenckiewicz. W: *Wprost*. – 2010, nr 17, s. 14-15
51. PRZYGOTOWANIA to nie próba : Sąd Okręgowy w Radomiu uniewinnił we wtorek trzech byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa, oskarżonych o wzięcie udziału w kombinacji operacyjnej, której celem było otrucie Anny Walentynowicz w 1981 r. / Magdalena Ciepielak. W: *Gaz. Wyborcza (Wyd. zasadnicze)*. – 2017, nr 160, dod. *Gazeta Stołeczna*, s. 11
52. SKROMNA, niepokorna Anna *Solidarność* / Cezary Gmyz. W: *Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze)*. – 2010, nr 88, s. A17
53. SOLIDARNOŚĆ była tak wielka... / Anna Walentynowicz ; rozm. Andrzej Woźnicki. W: *Wiadomości i Solidarność*. – 2010, nr 1, s. 64-67
54. ŚMIERĆ Anny Walentynowicz i narodziny „Heni Solidarność” czyli historia w służbie polityki / Sławomir Cenckiewicz. W: *Arcana*. – 2011, nr 4, s. 284-293
55. ŚWIADECTWA grudniowe / Anna Walentynowicz, Henryk Jagielski, „Edward”, Henryk Pieturko, Edward Nowicki. W: *Wiadomości i Solidarność*. – 2010, nr 1, s. 180-197
Fragm. książki „Grudzień 1970”.
56. TERAZ nie będziemy już milczeć / Małgorzata Subotić. W: *Rzeczpospolita (Wyd. zasadnicze)*. – 2008, nr 221, s. A18-A19
57. TO OD niej zaczął się Sierpień. W: *Głos*. – 2005, nr 34/35, s. 5
58. UJAWNIJMY esbeków / Anna Walentynowicz ; rozm. Teresa Wójcik. W: *Gaz. Polska*. – 2006, nr 32, s. 8
59. W OBRONIE pani Ani / Justyna Błażejowska. – (Karnawał Solidarności 1980-1981) W: *Tyg. Solidarność*. – 2010, nr 8, s. 24-25
60. W POSZUKIWANIU Polski szlachetnej / Janusz Kotański. W: *Nasz Dziennik (Wyd. zasadnicze)*. – 2011, nr 202, s. 11
61. WOJNA legend : zaduma nad życiem Anny Walentynowicz / Janina Jankowska, Magda Skawińska. W: *Tyg. Powszechny*. – 2006, nr 16, s. 10,15
Zapis audycji dokumentalnej Studia Reportażu i Dokumentu Polskiego Radia.
62. WZÓR na trudne czasy / Maciej Walaszczyk. W: *Nasz Dziennik (Wyd. 3)*. – 2012, nr 204, s. 6

- Wystawa „Anna Walentynowicz. Legenda „Solidarności” 1929-2010”.
63. ZA SZYBKO skończyła się klisza / Piotr Walentynowicz ; rozm. Marta Ziarnik. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. zasadnicze). – 2012, nr 221, s. 4
 64. ZAWSZE służyła prawdzie / Ryszard Umański ; rozm. Maria Fortuna-Sudor. W: *Niedziela* (Wyd. zasadnicze). – 2015, nr 16, s. 24
 65. ZBEZCZESZCZONE ciało Anny Walentynowicz / Elżbieta Morawiec. W: *Tyg. Solidarność*. – 2014, nr 2, s. 43
 66. ZMAGANIE z niesprawiedliwością : na podstawie rozmów z Anną Walentynowicz / Małgorzata Puternicka. W: *Zeszyty Karmelitańskie*. – 2009, nr 3, s. 18-21
- Netogr.
67. ZWAŹ ją „Anna Solidarność” / Robert Wąsik. W: *Tyg. Solidarność*. – 2019, nr 16, s. 58-59
 68. ŻYCIE jak przypowieść / Tomasz Łysiak. W: *Gaz. Polska*. – 2018, nr 50, s. 72-74
 69. JAK Lech Wałęsa usuwał Annę Walentynowicz z „Solidarności” / Sławomir Cenckiewicz. W: *Gaz. Polska*. – 2009, nr 34, s. 18

c. Netografia

- https://pl.wikipedia.org/wiki/Anna_Walentynowicz
<https://dzieje.pl/postacie/anna-walentynowicz>
https://historiaposzukaj.pl/wiedza,osoby,489,osoba_anna_walentynowicz.html
<https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/797866,Anna-Walentynowicz-nieustraszona-bohaterka-Sierpnia-%e2%80%9980>
<https://www.polskieradio.pl/8/3869/Artykul/861172,To-ja-zatrzymalam-Walese-Wspomnienia-Anny-Walentynowicz>
<https://zyciorysy.info/anna-walentynowicz/>
<http://teatrnm.pl/leksykon/artykuly/anna-walentynowicz-19292010/>
<https://wiadomosci.wp.pl/tag/anna%20walentynowicz>
<https://nowahistoria.interia.pl/historia-na-fotografii/suwnicowa-anna-walentynowicz-zdjecie,ild,1543290,iAId,123642>
https://www.rodaknet.com/rp_art_4866_czytelnia_cenckiewicz_anna_solidarnosc.htm
<https://www.polskieradio24.pl/130/5813/Artykul/1846251,Anna-Walentynowicz-byla-iskra-od-ktorej-wszystko-sie-zaczelo>
http://www.encysol.pl/wiki/Anna_Walentynowicz
<http://www.aan.gov.pl/art,671,anna-walentynowicz-w-zasobie-aan>

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Małgorzata Derwich

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

*Pamięci Dany – Stefanii Danieli Cholewczyńskiej-Derwich (1929-2016)**

KRÓTKI „FILM” O KOMEDZIE, CZYLI ZWIĄZKI KRZYSZTOFA TRZCIŃSKIEGO Z POZNANIEM Scenariusz

Pamięć o Krzysztofie Komedzie Trzczańskim (1931-1969) ożywa najczęściej w kwietniu, w okolicach okrągłych rocznic śmierci (23 kwietnia) czy urodzin (27 kwietnia) znanego w świecie polskiego kompozytora, twórcy niezapomnianych standardów jazzowych i muzyki filmowej oraz pianisty jazzowego, a także pioniera jazzu nowoczesnego w Polsce. Jednak tym razem wspominamy i celebруем genialnego artystę rodem z Poznania przez cały rok, gdyż UNESCO ogłosiło 2019 Rokiem Komedy.

Poznań był nie tylko miejscem urodzenia Krzysztofa Trzczańskiego; tutaj spędził szczęśliwe dzieciństwo, uczył się grać na pianinie, studiował i tworzył. To do Poznania wracał i pisał listy, nawet zza oceanu, zatytułowane „*Kochany Domu*”. Tymczasem dziś ów światowej rangi muzyk bardziej kojarzony jest z Warszawą, Krakowem czy nawet z Ostrowem Wielkopolskim (to miasto ma kino KOMEDA i festiwal filmowy Jego imienia – [w tym roku odbyła się już ósma edycja Grand Prix Komeda](#)), niż z rodzinnym Poznaniem. Stolica Wielkopolski uchodzi bowiem za zbyt mało romantyczną, za mało szaloną i twórczą, by mogła być „małą ojczyzną” artysty tej miary, co Komeda. Tymczasem Poznań też miał swoją cyganerię artystyczną, czyli bohemę, szczególnie aktywną w latach 50. XX wieku, na fali tak zwanej „odwilży” (po śmierci Stalina i Bieruta), naznaczonej krwawymi „wypadkami poznańskimi” Czerwca'56 oraz polskim Październikiem tegoż roku. Dlatego naszym scenariuszem chcemy (tak jak prof. Marek Hendrykowski swoją książką „Komeda” w 2009 roku) PRZYWRÓCIĆ KOMEDĘ POZNANIOWI. Wiedzę o zagadnieniu poszerzaliśmy także w rozmowie z Dionizym Piątkowskim, promotorem jazzu i twórcą cyklu Era Jazzu.

Ponieważ Krzysztof Komeda najbardziej znany jest ze swojej muzyki filmowej, nasz „Krótki film o Komedzie” przyjął formę scenariusza filmowego.

Cele:

- uczczenie 50. rocznicy śmierci i Roku Krzysztofa Komedy
- upamiętnienie jego związków z Poznaniem
- popularyzacja wiedzy o filmie, kulturze i sztuce, szczególnie lat 50./60. XX w.
- propagowanie czytelnictwa jako źródła wiedzy

Adresaci: uczennice i uczniowie ostatnich klas szkoły powszechnej oraz szkół średnich

Czas: ok. 1 h 30 min.

Metodyka:

- stworzenie quasi salki kinowej – krzesła ustawione w rzędach, ekran, na którym będą wyświetlane fragmenty filmów, zaciemnienie
- sprzęt audio i wideo, do odtwarzania fragmentów muzyki K. Komedy i filmów z jego udziałem – **wykorzystanie z poszanowaniem praw autorskich, ze źródeł dostępnych dla szkół lub oficjalnych platform internetowych (np. Ninateka)**
- dekoracje i kostiumy z lat 50., 60. XX wieku (np. op-art.)
- sceny oddzielane klapssem filmowym przez „Inspicjentkę”

Objaśnienia:

- *czarna kursywa* – cytaty
- *kolorem niebieskim zaznaczone są didaskalia*
- *off* – dźwięk zza kadru, **100% (setka)** – dźwięk i obraz (osoby) jednocześnie

Osoby: Chłopcy (Narrator, Krzyś-Krzysztof, Wojtek, Kaziu, Andrzej) i Dziewczęta (Muzy, Okularnica, Irka, Dana, Zośka, Agnieszka), „Starzy” (dorośli): Kujawski, Zenobia, Inspicjentka

**Nasz scenariusz powstał dzięki bogatemu prywatnemu archiwum artystki Stefanii Daniela Cholewczyńskiej-Derwich. W zbiorach są m.in. afisze i plakaty ze wspólnych występów z polskimi jazzmenami (w tym z Komeda), zdjęcia, wycinki prasowe oraz książki.*

Krótki „Film o Komедzie”...

Chłopcy i dziewczęta ubrani w stylu lat 50/60. XX wieku: np. chłopcy jak w filmie Andrzeja Wajdy (z udziałem Krzysztofa Komedy: <https://www.youtube.com/watch?v=Y9SmuYXzP5w> „Niewinni czarodzieje” lub zwiastun – Rekonstrukcja Kino RP) albo w czarne golfy i czarne, zwężające się ku dołowi spodnie,

a dziewczęta – np. z włosami upiętymi w koński ogon, w golfach i krótkich trapezowych spódniczkach.

Domowe wnętrze. Wśród mebli stoi stary wózek lub łóżeczko dla dziecka. Rozbrzmiewa kołysanka z „Dziecka Rosemary” – „Sleep Safe and Warm” Krzysztofa Komedy.

Inspicjentka (krzyczy)

SCENA I – DZIECIŃSTWO (klaps)

Chłopiec-narrator

mówi z offu:

W kamienicy przy ul. Rzeczypospolitej 4 (obecnie Nowowiejskiego, niedaleko placu Wolności) w Poznaniu rodzi się Krzysztof, syn Zenobii i Mieczysława Trzcińskich. Jest pochmurny poniedziałek 27 kwietnia 1931 roku.

Dziewczyna-Okularnica

wyglasza tekst 100%

Mieczysław Trzciński jest urzędnikiem w Banku Polskim w Poznaniu (przy Alei Marcinkowskiego 12). Gdy awansuje, rodzina przeniesie się do wynajętej modernistycznej willi przy ul. Lubeckiego, w elitarniej części (tak zwana Abisynia) dzielnicy Grunwald. Urzędnik bankowy wysokiego szczebla ma także mieszkanie służbowe przy ul. Działowej.

Zenobia Trzcińska, z domu Natęcz-Gembicka, pochodzi z Częstochowy. Jest muzycznie uzdolniona (jej rodzeństwo – dwie siostry i dwaj bracia – również): czyta nuty, gra na pianinie, najchętniej piosenki wodewilowe.

Dziewczyna-Muza

mówi mniej formalnie...

To ona uczy niespełna czteroletniego syna grać na fortepianie marki Blüthner, który stoi w ich domu. I zauważa, że syn z chęcią siada przy instrumencie.

Zenobia

...melancholijnie:

– „Pamiętam z jakim mozolem i ukradkiem ćwiczył *Sto lat*, by zagrać mi to na imieniny. To było ujmujące, ale i szokujące”

Chłopiec-narrator

– powie po latach matka o synu. A on sam o sobie:...

Chłopiec-Krzyś
Nieśmiało, z lekkim uśmiechem

...– W swoich pierwszych marzeniach widziałem się w roli sławnego wirtuoza.

Muza
Egzaltowanie

– Miał słuch absolutny! Zdał egzamin do Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu w wieku 8 lat. Byłby najmłodszym studentem! Niestety...
Kołysanka („Dziecko Rosemary”) milknie

Chłopiec-Narrator

...Podczas wakacji nad morzem, w Chałupach, pod koniec sierpnia 1939 roku, Krzyś dostaje wysokiej gorączki. Traci władzę w prawej nodze, nie może chodzić samodzielnie. Matka chce wrócić z chorym synem i jego młodszą siostrą do Poznania, ale ... Wybuchła wojna.

utwór „Nim wstanie dzień” z filmu „Prawo i pięść” – jako podkład, wersja instrumentalna lub żeby tekst nie był czytelny

Pierwszego września, kiedy pani Trzcńska z dziećmi jest w trakcie podróży powrotnej, na ich poznański dom – kamienicę przy ulicy Działowej – spada bomba...

Muza

...i niszczy między innymi fortepian Blütnera! Z gruzów mieszkania udaje się ocalić jedynie albumy rodzinne.

Mówi patetycznie: *Inter arma silent Musae* – ta łacińska sentencja znaczy: *wśród oręża milczą muzy czy inaczej – pośród szczęku broni milczą muzy*. Zatem ja... zamilknę.

Dziewczyna-Okularnica
Zasadniczo

Trzcnińscy i tak nie mogą zostać w Poznaniu – pracownicy banku i ich rodziny muszą się ewakuować... A Krzysztof jest chory... Lekarze diagnozują u niego chorobę Heinego-Medina, zwaną polio.

Irka, siostra Krzysztofa
Ze współczuciem

– Był tak chory, że gdy ewakuowano nas z Poznania, ojciec na rękach wniósł go do pociągu.

Chłopiec-Narrator

Wkrótce Poznań zamienił się w Posen. Trzecińscy nie mają do czego wracać. Postanawiają przenieść się do Częstochowy i tam, z bliższą i dalszą rodziną, przeczekać trudny czas.

Inspicjentka: **SCENA II – KOMĘDA** (klaps)

Dziewczyna-Okularnica

W Tschenschau (**Częstochowa po niemiecku**) Krzyś uczy się od jednego ze współlokatorów języka niemieckiego, uczęszcza na tajne komplety prowadzone przez wspólnotę zakonną i...

Chłopiec-Krzyś

...„pracuję w charakterze chłopca do posyłek”.

Irka

Wojna trochę mniej dotyczyła dzieci. Można się było nawet bawić. Choć Krzyś miał kłopoty z bieganiem (po chorobie jedną nóżkę miał chudsza, krótsza; utykał), ale dzieci się z nim liczyły, więc był przeważnie kimś najważniejszym, na przykład komendantem...

Wyciszenie muzyki („Nim wstanie dzień”)

Dziewczyna Okularnica

Podczas jednej z takich zabaw powstał późniejszy pseudonim Trzecińskiego...

Irka

Otóż, Krzyś urządza swoją kwaterę i kredą pisze...

Okularnica

... błędnie!

Irka

...słowo „KOMĘDA”...

Okularnica

– przez „ę”, zamiast „en”!

Irka

...Ogonka przy „ę” prawie nie widać – tak powstaje „KOMEDA”. Dzieci śmiały się z Krzysia i zaczęły go tak przezywać...

Muza

„Komeda” bardziej kojarzy mi się ze słowem „kometa” (czyli taka gwiazdka w otoczce gazowej). **Mówi z emfazą:** Wszak Komeda swym talentem sięgnął gwiazd!

Okularnica
Zasadniczo

To raczej trudno stwierdzić, chociaż... Podobno lunatykował, to znaczy mówił i chodził we śnie, nawet grał, a później wcale tego nie pamiętał.

Muza

...Księżycowy chłopiec...

Dziewczyna Okularnica

Tak zatytułowana została jedna z biografii Krzysztofa Komedy. Koledzy nazywali też – zawsze trochę nieobecnego rówieśnika – Nietoperzem. Ale zejdźmy na ziemię...

Inspicjentka: SCENA III – OSTRÓW Wlkp. (klaps)

Muza

...Ha! Zatem... Wracamy do Poznania?

Dziewczyna Okularnica

Że niby to takie pragmatyczne, przyziemne miasto, tak? Ty, Muzo, powinnaś wiedzieć, że i Poznań miał swoją cyganerię artystyczną. Ale o tym za chwilę. Na razie Trzecińscy wędrowali jak cyganie...

Chłopiec-Narrator
z offu

Najpierw trafili na tak zwane Ziemie Odzyskane – do Żar, potem krótko mieszkali w Wałbrzychu. Później przeprowadzili się do Ostrowa.

Muza

A co z muzyką? Krzyś przecież gra...

Podkład muzyczny – audio lub video *Memory of Bach*, np.

<https://www.youtube.com/watch?v=pFOOSwesVHE> od 10. sekundy

Irka

Tak, gra, nawet podczas wojny, w Częstochowie i nie tylko z mamą. Doskonali swoje umiejętności na lekcjach u starszej nauczycielki z konserwatorium...

Dziewczyna Okularnica

A w Ostrowie staje się nie tylko uczniem Gimnazjum i Liceum Męskiego, ale także uczęszcza na lekcje fortepianu do Niższej Szkoły Muzycznej. Z dyplomowanym nauczycielem konserwatorium ćwiczy utwory Bacha i Chopina.

Muza

To właśnie w Ostrowie Krzysztof zainteresował się muzyką rozrywkową, jazzową...

Irka

– Nocami łapie w radiu zagraniczne stacje i czasami udaje mu się natrafić na jakiś jazzowy utwór. Próbuje grać ze słuchu np. *In the Mood* Glena Millera. (można – nie trzeba – zilustrować fragmentem ww. utworu)

Muza

Pewnego razu słyży go zawodowy muzyk, Kujawski. Na prośbę Krzysztofa pokazuje, jak poprawnie improwizować, jak grać akordy. Młody Trzciniński tworzy swój pierwszy zespół – Carioca (notabene – gra tam częściej na akordeonie, a nie na fortepianie) W repertuarze mają m.in. *In the Mood*...

Chłopak – Narrator

...a właściwie „Murzyńską pieśń ludową”, jak ją nazwali. „Imperialistyczna” muzyka amerykańska była po 1948 roku źle widziana...

Irka

...Przez tę „imperialistyczną muzykę” Krzyś miał kłopoty w szkole. Za pierwszym razem nie dopuszczono go do matury. Zdawał z następnym rocznikiem – z polskiego, niemieckiego oraz nauki o Polsce i świecie współczesnym. Na szczęście udaje mu się zaliczyć egzamin dojrzałości...

Dziewczyna Okularnica

Po maturze akcja naszego „filmu” o Komedzie wraca do Poznania. „Trzcieński Krzysztof” pisze Podanie...

Inspicjentka: **SCENA IV – STUDIA** (klaps)

Krzysztof **obojętnie**

„Poznań, 15 lipca 1950 roku. Proszę o przyjęcie mnie na I rok studiów Akademii Lekarskiej wydział Medyczny”.

Wojtek

– Krzychu wcale nie chce być lekarzem. Nam, swoim kolegom, mówi, że wolałby zdawać do konserwatorium. To jego matka wysyła go na medycynę.

Na egzaminy do Poznania pojedziemy razem: Krzychu, Kazio i ja. Nocujemy u wujka (brata matki) Krzysztofa, Rolanda Gembickiego, na Sołacz. My z Kaziem zdajemy na polonistykę...

Okularnica

Trzcieński na medycynę zdaje: naukę o Polsce i świecie, biologię oraz przedmiot „kierunkowy”. Chociaż zalicza te przedmioty (na trójkę i dwie czwórki), nie zostaje przyjęty z powodu braku miejsc...

Kaziu

– No, i wtedy znów wkracza do akcji pani Zenobia. Jedzie do Poznania. A Krzychu, przy winie owocowym, zwierza mi się: „Tak bym chciał, by matka mi tego nie załatwiła”...

Okularnica

Ale... załatwiła!...

Kaziu

– Oczywiście! Słyszemy – otwierają się drzwi. Wchodzi pani Trzcieńska i oznajmia:

Zenobia

– Krzysiu, jesteś studentem medycyny!

Okularnica

– A Krzysztof na to...

Kaziu

– Co miał robić? Wstaje, kłania się i całuje matkę w rękę.

Inspicjentka: **SCENA V – KRAKÓW** (klaps)

Podkład muzyczny – z filmu „Niewinni czarodzieje”, np.

<https://www.youtube.com/watch?v=Y9SmuYXzP5w>

Muza

Ale jest też jazz: tuż po maturze Trzcińskiego spotyka „nauczyciel od akordów i improwizacji”, Witold Kujawski i mówi:

Kujawski

– Słuchaj, Krzysiu, my tam w Krakowie gramy jazz. Czy jak cię zaproszę, to przyjedziesz?

Krzysztof

– Z ochotą dałem się po maturze w 1950 roku porwać Witkowi do Krakowa.

Kujawski

– Przyszedł Krzysiu Trzciński i zaczął grać. My wszyscy patrzymy i mówimy: „Oooo, syneczku...”.

Andrzej (Trzaskowski)

– Piegowaty rudzielec grał – w moim odczuciu – fenomenalnie!

Inspicjentka: **SCENA VI – ESKULAP* I MUZY** (klaps)

*Lekarz, rzymski bóg, opiekun sztuki lekarskiej, rzymski bóg z laską, Asklepios; żartobliwie o lekarzu

Narrator

Z offu

Trzciński musi wracać na studia do Poznania (Wydział Lekarski Uniwersytetu Poznańskiego staje się w 1950 roku Akademią Medyczną). Nuży go – obo-

wiązkowy wówczas – przedmiot „Podstawy marksizmu i leninizmu” (zdaje dopiero przy drugim podejściu); z zaliczeniem przedmiotów medycznych nie ma żadnych problemów, a nawet zdobywa wysokie oceny...

Irka

Najpierw Krzysiek chciał studiować ortopedię. Jednak później wybrał laryngologię ze względu na foniatrię...

Okularnica

Jak wiadomo foniatria to „nauka o wydawaniu dźwięków do środowiska przez człowieka, tzw. fonacji, jej zaburzeniach i leczeniu”. Wyciszenie tematu z „Niewinnych czarodziejów”

Muza

Przyszły Eskulap tęskni pewnie za muzyką...

Okularnica

Owszem, więc... chodzi na poranki do poznańskiej filharmonii. W końcu postanawia założyć na uczelni zespół wokально-instrumentalny. Ośmioro przyszłych lekarzy spotyka się wieczorami w Sali Collegium Anatomicum i... grają: na gitarze, perkusji, fortepianie lub śpiewają; ćwiczą utwory opracowane przez Krzysztofa Trzcńskiego. Zespół zdobywa nawet nagrody...

Muza

...Wtedy, w Poznaniu, nie tylko ja byłam jego muzą...
Podkład muzyczny – temat z filmu „Nóż w wodzie” <https://www.cda.pl/video/185330082>, *Ballada dla Bernta* (wersja na trąbkę).

Okularnica

...Nad wiek (zaledwie dwudziestoletni) poważny Krzysztof spotyka się z – nieznaną nawet z imienia – studentką historii sztuki...

Muza NN

– Lubimy chodzić do sklepów z instrumentami. Pamiętam jeden raz, w sklepie na ulicy 27 Grudnia, wchodzimy i udajemy pracowników szkoły. Krzysztof siada przy kolejnych instrumentach, gra na nich i wydaje opinię, czy „się nada” dla nas czy nie...

Okularnica

Ten sklep znajdował się na rogu ulicy Kantaka, gdzie zbiera się poznańska bohema; bo Poznań też miał swoją cyganerię artystyczną!

Dana

– Spotykamy się w Klubie Pracowników Kultury przy Kantaka, w restauracji Franciszka Dybizbańskiego...

My, powojenne roczniki, lubimy się bawić! Nie ma podziałów, bawimy się razem – artyści plastycy (z mężem kończyliśmy Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Poznaniu; wibrafonista Jerzy Milian też studiował w tej uczelni, zanim został jazzmanem), muzycy, aktorzy, literaci, dziennikarze, lekarze...

W Klubie działa Kabaret Literacki Poznańskie Koziołki, organizuje z wielkim powodzeniem Wieczory Humoru i Satyry. Pierwsza premiera – luty 1955 rok. Jako plastycy odpowiadamy z mężem za scenografię. Mam afisz z drugiego programu Kabaretu – z 21 listopada 1955. Figurujemy na nim obok autorów tekstów, wykonawców oraz m.in. Jerzego Grzewińskiego i... Krzysztofa Trzcieskiego; muzycy akompaniują kabareciarzom na dwa fortepiany, ilustrując dźwiękiem „wesoly galop koziołków”...

Z jazzmanami spotkamy się także podczas inauguracji poznańskiego oddziału telewizji (1 V 1957) oraz pokazu amerykańskiej telewizji w kolorze; prezentacja ma miejsce na Międzynarodowych Targach Poznańskich (czerwiec 1958).

Inspicjentka: SCENA VII – SYNKOPA (klaps)

Muza

Jednak Trzcieski, by grać prawdziwy jazz, jedzie do Krakowa, Zakopanego, Ustronia...

Okularnica

W Poznaniu też jest jazz! Profesor Hendrykowski, autor jednej z biografii Komedy, pisze: *Trzeba wreszcie skończyć z krzywdzącym stereotypem miasta nad Wartą jako kulturalnej pustyni. Dotyczy to również domeny jazzu. (...) nie ma najmniejszej wątpliwości, że okres poznański ukształtował Komedię jako jazzmana i stanowił pierwszorzędnie ważny etap rozwoju jego twórczości.*

Narrator z offu

Koleżanka jest jak synkopa...

Okularnica

To znaczy?...

Muza

Mówiąc w uproszczeniu: synkopa to przesunięcie akcentu z mocnej na słabą część taktu...

Narrator

...A koleżanka akcentuje ten Poznań, który dla historii jazzu nie ma znaczenia...

Okularnica

– Ooo, nie! To nieprawda! Muzo?...

Muza

– Nie wiem, o co tyle hałasu – przecież synkopa to synonim jazzu.

To rodzaj zaburzenia metro-rytmicznego polegającego na przedłużeniu wartości rytmicznej ze słabej części taktu o następną część taktu. Synkopie towarzyszy powstanie dodatkowego akcentu tzw. akcentu rytmicznego na przedłużonej części taktu.

A Poznań, cóż... To tutaj powstał w 1998 roku ogólnopolski cykl koncertowy Era Jazzu...

Okularnica

...który w tym roku, z okazji jubileuszu, został w całości poświęcony Krzysztofowi Komedzie...

Muza

Właśnie, bo Era Jazzu nawiązuje m.in. do poznańskich tradycji jazzowych. Z ciemnego tła wychodzi kolejna Muza, Era i mówi

Era

...„Studenci z poznańskich uczelni, skromny laryngolog – pianista Krzysztof Trzciniński nieoczekiwanie (także i dla siebie) zawładnęli nowoczesną synkopą i nadali artystycznym poszukiwaniom powiew tej nieskrępowanej, osobistej oraz niezwykle impresyjnej muzyki. To był triumf jazzu w Poznaniu”...

Okularnica **triumfalnie**

– Słyszycie? Nie tylko ja podkreślam rolę Poznania!

Era

...i czas, od którego poczęto przymierzać wszystkie inne sukcesy naszych muzyków. Przełom lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych stał się zmiennym etapem dla muzyki oraz poznańskiego środowiska artystycznego. Czas Krzysztofa Komedy, Jerzego Miliana, Jerzego Grzewińskiego, Jana Wróblewskiego okazał się tak znaczący, iż odtąd wszelkie działania jazzowe w mieście nad Wartą miały odniesienie do jazzowych lat pięćdziesiątych. Poznań, obok innych miast, stał się ważnym centrum jazzowym oraz zaczął odgrywać wiodącą rolę w kreacji polskiej szkoły jazzu. Dokumentem tamtych lat są nie tylko sukcesy, jakie poznańscy muzycy odnieśli na estradach całego świata, wspaniała kariera Krzysztofa Komedy Trzczińskiego, ale przede wszystkim muzyka, która stała się strażnikiem tego fenomenalnego zjawiska określanego zgrabnie „czasem Komedy”.

Okularnica

Uwielbiam! „Czas Komedy”, Era Jazzu – Era Komedy!

Muza (**śmieje się**)

Cha, cha, cha! A ty powinnaś zwać się Era-to – jak moja siostra, Muza poezji miłosnej...

Inspicjentka: **SCENA VIII – POETYCKA** (klaps)

Okularnica-Erato

Erato? Dlaczego nie? Lepsze to niż Okularnica!

Muza

Okularnica... też może być bardzo „poetycka”. Agnieszka Osiecka napisała w 1963 roku „Piosenkę o okularnikach”, która stała się manifestem pokolenia. *...snują się okularnicy ze skryptami./ z książkami./ z notatkami./ z papierami, kompleksami./ itp., itd...*

Okularnica-Erato

– Znam tę piosenkę. Aktualna chyba dla każdego pokolenia. Przewisko też...

Muza

Nie przejmuj się – Krzysztof ze swojego przezwiska z dzieciństwa stworzył pseudonim, który dzisiaj zna cały świat! Polscy jazzmani lubili nadawać sobie różne ksywy, pseudonimy. Zatem Trzciński był Komedą, Jan Wróblewski najpierw Ptakiem, a następnie Ptaszynem, Zylber – Marganiją ([popularny wówczas piłkarz radziecki](#)). Tylko dla Miliana nie mogli znaleźć żadnego przezwiska... ([jeden z kolegów podsunął ksywę Ulkus, ale dr Trzciński uświadomił Milianowi, że po łacinie to słowo znaczy „wrzód”...](#))

Okularnica-Erato

A kto napisał muzykę do „Okularników”? Komedą?

Muza

Nie, nie on jest autorem muzyki do tej piosenki, ale stworzyli z Agnieszką inne „przeboje”: westernową balladę *Nim wstanie dzień* do filmu *„Prawo i pięść”*, śpiewaną przez Edmunda Fettinga ([słyszeliśmy ją na początku naszego „filmu” o Komedzie](#)) czy słynną (również za sprawą interpretacji Kaliny Jędrusik) piosenkę *Ja nie chcę spać* do przedstawienia *Śniadanie u Tiffaniego...*

[Fragment „Ja nie chcę spać” w interpretacji Kaliny Jędrusik](#)

Agnieszka i Krzysztof byli zaprzyjaźnieni, o czym może świadczyć fakt, że Komedą był świadkiem na ślubie Osieckiej z Wojciechem Frykowskim. I chyba nikt tak ładnie nie mówił o Komedzie, jak Agnieszka...

Agnieszka

– Obraz Polańskiego ([Nóż w wodzie](#)) byłby martwy i płaski, gdyby nie muzyka. (...) Jest w tej muzyce coś, co można nazwać sumą nadziei i rozczarowań, sumą uniesień i upadków naszego pokolenia...

Muza

Pisała też o „zaczadzonych muzyką”, „niedokochanych dziewczynach”, które tuliły się do pianina Komedy, „zwisaly” zeń „wiernopoddańczo, jak palta nie-dbale porzucone na krzesłach” i... „patrzyły na ręce Komedy. Dobrze było patrzeć na jego ręce. Nie gnały w oszalałających pochodach, gdzieś daleko, hen, w dół czy w górę klawiatury: to były ręce opowiadające małe, kameralne historie o niebie dla dwojga osób”.

Okularnica-Erato

– Piękne!...

Muza

Osiecka pisze jeszcze o sposobie grania Komedy: „Pamiętam jego ruchy. On jak gdyby nie ogarniał całej klawiatury. Nie szalał po niej jak panowie, którzy grają na konkursach chopinowskich, tylko przeciwnie – jakby zgarniał do środka małe kurczaczki”.

Narrator z *offu*

Wszystko pięknie, ale przez tę poezję chronologia nam się posypała. A przecież wiosną 1956 Trzciniński-Komeda, Jan Ptaszyn Wróblewski, Jan Zylber (Marganija), Jerzy Milian oraz Stanisław Pludra – saksofon altowy i Józef Stolarz – kontrabas występują już jako zespół „Sekstet Komedy”...

Podkład muzyczny – *Memory of Bach* z Kroniki Filmowej 1956

<https://www.youtube.com/watch?v=pFOOSwesVHE>

Z *offu* – Krzysztof Komeda, Krzysztof Trzciniński

Komeda zapala papierosa i gra... – resztę podkładu jako audio

Okularnica-Erato

...w Poznaniu?

Muza

Tak, w Poznaniu. Sekstet ćwiczy w mieszkaniu rodziców Krzysztofa (al. Marcinkowskiego), a później w salce nad restauracją Arkadia (przy placu Wolności). W sierpniu '56 zespół Komedy robi furorę na festiwalu w Sopocie – nie tylko modern jazzem, ale również oryginalnym wyglądem ...

Zośka

– To ja wymyśliłam wizerunek sceniczny Sekstetu Komedy! – egzystencjalizm w stylu Juliette Greco. Ubrałam chłopaków w czarne bluzy i czarne spodnie – żaden polski jazzman jeszcze tak nie wyglądał.

Okularnica-Erato

– Kto to?

Muza

Kolejna Muza Krzysztofa. Poznają się w Krakowie. Zofia staje się menedżerką Sekstetu, a później... Można powiedzieć, że zajmuje w życiu Trzcinińskiego miejsce matki Zenobii (od 1958 jako jego żona). Apodyktyczna. Nie lubi Poznania...

Okularnica-Erato

– Chyba też jej nie lubię...

Muza

W każdym razie – występem w Sopocie zespół Komedy zainaugurował modę i fascynację nowoczesnym jazzem. Tym tropem poszli inni kreatorzy polskiego jazzu, by z czasem stworzyć rozległy nurt budujący przez wiele, wiele dekad tzw. Polish Jazz...

Inspicjentka: **SCENA IX – KOMEDA i X Muza** (klaps)

Muza c.d.

Ale Krzysztof Komeda najpełniej odnalazł się jako kompozytor muzyki ilustracyjnej. Mam na myśli wspaniałe etiudy baletowe czy też muzykę filmową do kilkunastu filmów najwybitniejszych reżyserów...

Hmm... Chyba powinnam od teraz nazywać siebie Dziesiątą Muzą...

Okularnica-Erato

To nawiązanie do mitologii greckiej, w której było dziewięć muz, opiekunek sztuk pięknych i nauki. Gdy powstał film i kino, stworzono dziesiątą muzę, identyfikowaną ze „sztuką filmową, kinematografią”.

X Muza z uśmiechem

Brawo, Erato! Przygoda Komedy z filmem zaczęła się w 1957 roku, kiedy to Roman Polański zaproponował mu współpracę przy swojej debiutanckiej etiudzie „Dwaj ludzie z szafą” (1958).

Podkład muzyczny – „Dwaj ludzie z szafą” <https://www.youtube.com/watch?v=AN4DhaVTnXg> – najpierw zobaczyć całą czołówkę filmu (w napisach początkowych pojawi się Sekstet Komedy), a następnie, około 33 sekundy, pojawi się muzyka – odczekać przynajmniej do 1'35”.

Współpraca Krzysztofa Komedy – kompozytora z reżyserem Polańskim trwała kilkanaście lat. Zwieńczył ją kultowy film „Dziecko Rosemary” („Rosemary’s Baby”, 1968).

Przypomnieć fragment <https://www.youtube.com/watch?v=7wRNX94fU94>

Przez dekadę (1958-1968) Komeda zdążył napisać muzykę do 65. filmów...

Narrator z *offu*

Ale wtedy nie mieszkał już w Poznaniu...

Okularnica-Erato

– Jak to? Dlaczego?

Narrator z *offu*

A tak to. Krzysztof Trzciński kończy studia medyczne w Poznaniu (piątka z laryngologii została wpisana do indeksu 10 lutego 1956), a nawet w marcu podejmuje pracę – w szpitalu przy ul. Przybyszewskiego, w klinice u profesora Zakrzewskiego, otolaryngologa...

Krzysztof

– Miałem chyba realną perspektywę asystentury, doktoratu, pracy naukowej...

Muza

Ale przecież jest jeszcze jazz... I jego entuzjastka – Zofia; to ona miała namówić Krzysztofa do porzucenia medycyny i... Poznania.

Narrator z *offu*

To przełomowy moment w życiu Krzysztofa Komedy – ostatecznie, wbrew rodzinie, porzucił medycynę i postanowił zostać profesjonalnym muzykiem i kompozytorem.

X Muza

Jego kariera nabiera tempa. Często wyjeżdża za granicę, gra koncerty jazzowe, pisze muzykę nie tylko do filmów polskich reżyserów (Polański, Morgenstern, Wajda, Skolimowski, Kondratiuk i inni), ale także zagranicznych – niezwykle owocna okazuje się współpraca z duńskim reżyserem, Henningiem Carlsenem. Jest rozchwytywany, komponuje, gra koncerty w Europie, udziela wywiadów – po niemiecku – np. Joachimowi Ernstowi Berendtowi...

<https://ninateka.pl/film/jazz-in-poland-janusz-majewski>

Okularnica

...To temu dziennikarzowi mówi, że urodził się w Poznaniu...

X Muza

...Rzadko opowiada o swojej muzyce. Dlatego warto przypomnieć te nieliczne cytaty... Na przykład dziennikarce Polskiego Radia na pytanie: Dlaczego panu tak film odpowiada? – odpowie, jak to on, z lekkim wahaniem:

Krzysztof

– No, nie wiem. Jest to praca bardzo interesująca. Poza tym wydaje mi się, że mam predyspozycje. Po prostu czuję obraz i jakoś sprawdza się to, co robię”.

X Muza

Jego słowa potwierdza Witold Sobociński ([najpierw jazzman w warszawskiej grupie „Melomani” a później znany na świecie operator filmowy](#)): „Komeda (...) słuchał obrazu, potrafił zrobić z ciszy utwór muzyczny”. Komeda mówi jeszcze o jazzie:

Krzysztof

...„jazz daje najwięcej możliwości muzyce filmowej.”

Narrator [z offu](#)

Krzysztof Komeda zaczyna też robić karierę w Stanach Zjednoczonych Ameryki (do USA zaprasza go Roman Polański)...

Muza

Ma nową Muzę – Elanę...

Narrator [z offu](#)

I nagle wszystko się kończy... Komeda nieszczęśliwie upada w październiku 1968 roku...

Muza

...jakiś wkład w ten upadek ([wersji jest kilka](#)) ma pisarz Marek Hłasko...

Narrator [z offu](#)

Polski kompozytor pisze jeszcze muzykę do filmu *Riot*, ale ma coraz większe kłopoty ze zdrowiem, aż w końcu '68 roku zapada w śpiączkę, z której już się właściwie nie obudzi...

Okularnica

...Już nigdy nie przyjedzie do Poznania, nie napisze listu ani kartki do poznańskiej rodziny zatytułowanego *Kochany domu*...

Narrator z offu

...umiera w Warszawie, 23 kwietnia 1969 roku, nie odzyskawszy przytomności po przewiezieniu go ze Stanów do Polski...

Muza

...Przywiozła go tutaj żona, Zofia... Ktoś powiedział: W Polsce umiera się za darmo...

Podkład muzyczny: *Ja nie chcę spać, ja nie chcę umierać*...

<https://www.youtube.com/watch?v=2n22NzEbdQE>

Era-Elegia

– Tragiczna śmierć – stworzyła legendę Komedy...

„Gdyby żył miałby zapewne setki nagród na swoim koncie. Najprawdopodobniej tworzyłby w Ameryce muzykę do filmów – tam zaczęła się przecież jego światowa kariera. Kiedy Komeda nagrywał „Astigmatic”, nie istniała jeszcze wytwórnia ECM, **ale ten album mógłby być ważniejszy niż nagrania Keitha Jarretta, Jana Garbarka czy Charlesa Lloyd’a.**

Postać i twórczość Krzysztofa Komedy urosła w polskim środowisku jazzowym do rangi symbolu i legendy. Żaden inny polski jazzman nie wywarł równie ogromnego wpływu na nowoczesną muzykę jazzową, jak artysta z Poznania”.

(Dionizy Piątkowski, biograf artysty i autor książki „Czas Komedy”)

Bibliografia:

Pozycje zwarte:

1. CZAS Komedy / Dionizy Piątkowski, Marek A. Karewicz (zdjęcia). – Poznań : Era Jazzu, 2019. – 57 s.
2. KOMEDA / Marek Hendrykowski. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie, 2009. – 285 s.
3. KOMEDA : Księżycowy chłopiec / Emilia Batura. – Poznań : Dom Wydawniczy REBIS, 2010. – 250 s.
4. KOMEDA : Osobiste życie jazzu / Magdalena Grzebałkowska. – Kraków : Wydawnictwo Znak, 2018. – 510.

5. KOMEDA w Filharmonii – program do koncertów w Auli UAM / Marek Hendrykowski. – Poznań : Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szeli-gowskiego, 2009.
6. REWOLUCJA międzypaździernikowa. Polska 1956-1957 / Jerzy Kocha-nowski. – Kraków : Znak Horyzont, 2017. – 448 s.

Artykuły:

1. ERA Jazzu z Krzysztofem Komedą / Marta Kaźmierska. W: G a z . W y - b o r c z a (Poznań). – 2019, nr 86, s. 5
2. JEST książka o Krzysztofie Komedzie, będą tablica i archiwum / Patryk Pi-łasiecz ; rozmawiał Marek Zaradniak. W: G ł o s W i e l k o p o l s k i . – 2010 [22.03.2010]
3. KOMEDA obok Chopina / Jerzy S. Majewski. W: G a z . W y b o r c z a . – 2011 [7 VII 2011]
4. KOMEDA zainspirował młodzież i gwiazdy / Marek Zaradniak. W: G ł o s W i e l k o p o l s k i . – 2019, nr 89, s. 18
5. KRZYSZTOF Komeda – świetny jazzman, ale też wirtuoz... lancetu / Da-nuta Pawlicka. W: G ł o s W i e l k o p o l s k i . – 2010, nr 234, s. 2
6. NIE TYLKO obraz : Festiwal Filmowy im. Krzysztofa Komedy Grand Prix Komeda / Kajetan Kurkiewicz. W: G a z . W y b o r c z a (Poznań). – 2019, nr 126, dod. Co Jest Grane?, s. 14
7. OD CZASU Komedy po „Polkę” Mazolewskiego / Marek Zaradniak. W: G ł o s W i e l k o p o l s k i . – 2019, nr 87, dod. Pasaż Poznański, s. 1
8. POSTAĆ Krzysztofa Komedy urosła do symbolu i legendy / Dionizy Piąt-kowski ; rozm. Marek Zaradniak. W: G ł o s W i e l k o p o l s k i . – 2019, nr 98, s. 16-17
9. W HOŁDZIE Krzysztofowi Trzczińskiemu-Komedzie / Marek Zaradniak. W: G ł o s W i e l k o p o l s k i . – 2019, nr 93, dod. Pasaż Poznański, s. 36
10. ZMARŁA Zofia Komedowa / Donata Subbotko. W: G a z . W y b o r c z a . – 2009 [22.08.2009]

Netografia (także w tekście scenariusza):

- <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/1788498,1,rozmowa-z-magdalena-grzebalkowska-o-zyciu-i-jazzie-krzysztofa-komedy.read>
<https://www.jazzarium.pl/aktualnosci/jest-nowy-dokument-o-krzysztofie-komedzie>
<https://www.wirtualnemedi.pl/artykul/film-o-krzysztofie-komedzie-rezyseruje-leszek-dawid>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Niewinni_czarodziej
<https://www.cda.pl/video/147153682> (film „Komeda, Komeda”)

<https://ninateka.pl/film/komeda-muzyczne-sciezki-zycia-claudia-buthenhoff-duffy>

<https://natemat.pl/270401,kim-byl-krzysztof-komeda-50-rocznica-smierci-genialnego-muzyka>

<https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/50-lat-temu-zmarl-krzysztof-komeda-legendarny-kompozytor-i-pianista-jazzowy>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Krzysztof_Komeda

https://pl.wikipedia.org/wiki/Pomnik_Krzysztofa_Komedy-Trzci%C5%84skiego_w_Poznaniu

https://pl.wikipedia.org/wiki/Krzysztof_Komeda#/media/File:Krzysztof_Komeda_Pozna%C5%84.jpg

<https://freshmag.pl/wydarzenia/czas.komedy19>

<https://www.youtube.com/watch?v=pFOOSwesVHE>

<https://ninateka.pl/film/jazz-in-poland-janusz-majewski>

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

16 PUŁK Ułanów Wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera : 1918-1939 / Krzysztof Drozdowski, Piotr Jerzykowski. – Warszawa : Agencja Wydawnicza CB, 2018. – 472 s. : fot., portr., tab.

Bibliografia s. [440]-450

20/10 : spotkania z arcydziełem w Bibliotece Raczyńskich [w Poznaniu] / pod red. Agnieszki Baszko. – Poznań : Biblioteka Raczyńskich, 2018. – 156 s. : fot., portr.

Dot. zbiorów specjalnych biblioteki prezentowanych podczas cyklu spotkań w latach 2006-2016

BITWA nad Bzurą w dokumentach i wspomnieniach. T. 1, 14 Wielkopolska Dywizja Piechoty / oprac. Andrzej Wesołowski. – Warszawa : Wydawnictwo Teatron ; Sochaczew : Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą, 2019. – 798 s. : fot., pl. + mapa

BRUDZEW – dobra ziemskie, miasto, gmina / Mariusz Kaszyński. – Turek : Miejska Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka ; [Częstochowa] : Wydawnictwo Precjoza, 2018. – 588 s. : fot., portr., tab.

Bibliografia s. 514-524

CZAS pamięci : powstańcy wielkopolscy ziemi wronieckiej : kultywowanie pamięci Powstania Wielkopolskiego / Marian Śliwa, Wiesław Michalak, Krystyna Tomczak. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Wronki : Towarzystwo Miłośników Ziemi Wronieckiej, 2018. – 305 s., [22] s. tabl. : fot., mapa, portr.

Bibliografia s. 153-159 i s. 305

CZERNICE : 195-lecie wsi / Elżbieta Czarnotta. – Piła : Studio Projektu Graficznego Art-Wena, 2018. – 59 s. : fot., portr.

CZY jestem... : w słowie i obiektywie : strofy lednickie 2017-2018 / red., oprac., wybór wierszy i wprov. Stanisława Łowińska. – Poznań : Fundacja Literacka w Poznaniu, 2018. – 55 s. : fot., portr.

Dot. XXII Lednickiej Wiosny Poetyckiej – konkursu literackiego odbywającego się na terenie gminy Łubowo. Zawiera także wybrane wiersze laureatów

DŁUGA opowieść Mistrzów / oprac. Halina Bogusz, Szczepan Cofta i Agata Michalak. – Poznań : Wydawnictwo Kontekst, 2018. – 179 s. : portr.

Zbiór wywiadów udzielonych przez lekarzy związanych ze Szpitalem Klinicznym Przemienienia Pańskiego Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

DUCHOWIEŃSTWO katolickie w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919 na obszarze Regencji Poznańskiej : portret zbiorowy / Marian Langner. – Leszno : Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka, 2019. – 168 s. : fot., mapy, portr.

DZIEJE Kępna : od początku istnienia do 2015 r. / Stanisław Kowalski. – Kępno : Gmina Kępno, 2018. – 386 s. : fot., portr., tab.

GOSTTOWN : zbiór miniatur komiksowych / Laura Fornalik [i in.]. – Gostyń : Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, 2019. – [88] s. : il.

Komiksy o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości Gostynia

GOSTYNIACY i ich sposób na życie / Honorata Jankowiak. – Gostyń : Gostyńskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet „Jestem”, 2018. – 111 s. : fot., portr.

Sylwetki mężczyzn pochodzących z Gostynia

HISTORIA Ciświcy XIII-XX w. / Wojciech Talaga. – Wyd. 3 popr. i uzup. – Jarocin : Stowarzyszenie Opiekunów Zabytków Ziemi Jarocińskiej, 2018. – 275, [4] s. : fot., mapy, tab.

Bibliografia s. 261-274

HONOR Iontrusa / Maciej Przybylski. – Łódź : Wydawnictwo Literatura, 2018. – 399 s. – (A To Historia!)

Akcja powieści toczy się w Gnieźnie i okolicach, dot. m.in. Powstania Wielkopolskiego

HOTEL / Bartłomiej Marcinkowski. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2018. – 253 s.

Akcja powieści toczy się w Poznaniu podczas Powstania Wielkopolskiego

JAKOŚĆ życia mieszkańców Poznania w świetle wyników badań z lat 2002-2013 / Ryszard Cichoński, Piotr Jabkowski. – Poznań : Wydawnictwo Nau-

kowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2018. – 153 s. : wykr. – (Studia nad Jakością Życia)

KOLORY Deszcza : kuglarze / Krzysztof Deszczyński; oprac. Błażej Kuszelski. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2018. – 426, [6] s. : fot., portr.

Aktor lalkarz, reżyser kabaretowy z Poznania. Dot. m.in. Bohdana Smoleń, artyści kabaretowego z Poznania

KROBSKIE nazwiska / Marek Jakubowski. – Szczecin : Wydawnictwo Paweł Jakubowski, 2018. – 138 s.

KU PAMIĘCI w 100 lecie [!] Powstania Wielkopolskiego w Stęszewie : [album] / Muzeum Regionalne w Stęszewie. – [B.m. : b.w., b.r.]. – [44] s. : fot., portr. Dot. gminy

LUBONIANIE w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919 : z biogramami / pod red. Piotra Pawła Ruszkowskiego, Janusza Karwata. – Wyd. 2 popr., uzup., rozsz. – Luboń : Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Forum Lubońskie”, 2018. – 688 s. : fot., portr.

MANRU – Paderewski / tekst Marcin Fedisz [i in.]. – Poznań : Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki, 2018. – 207, [13] s. : fot., portr.

Tekst także w jęz. angielskim

Program teatralny z librettem opery Ignacego Paderewskiego wystawionej w reżyserii Marka Weissa w Teatrze Wielkim w Poznaniu

MIESZKANIE w mieście : Poznań w kontekście europejskich reform mieszkaniowo-urbanistycznych / Hanna Grzeszczuk-Brendel. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2018. – 294 s. : fot., pl.

Bibliografia s. 254-285

Od 2 poł. XIX wieku do 1945 roku

NIE pozwolisz żyć czarownicy / Tomasz Kowalski. – Warszawa : MG, 2018. – 160 s.

Powieść nt. procesów o czary w XVIII wieku w okolicach Doruchowa

NIM całkowicie znikną : cmentarze ewangelickie w powiecie poznańskim / pod red. Jerzego Kołackiego. – Poznań : Instytut Historii UAM, 2018. – 186 s. : fot., mapa, tab. – (Publikacje Instytutu Historii UAM; 168)

„O SZKOŁĘ i mowę polską” : 125 lat Szkoły Podstawowej im. Marii Kopnickiej w Wągrowcu / Danuta Chosińska, Sebastian Chosiński. – Wągrowiec : Wągrowieckie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne im. Stanisława Przybyszewskiego, 2018. – 71, [5] s. : fot., portr.

OBRAZKI z moich lat chłopięcych / Ludwig Kalisch; wstęp, oprac. i tł. Marcin Błaszowski. – Warszawa : PWN : Muzeum Historii Żydów Polskich Polin ; Wrocław : Uniwersytet Wrocławski. Katedra Judaistyki im. T. Traubego, 2018. – XLVII, 110 s. : fot. + 1 płyta CD. – (Żydzi. Polska. Autobiografia; t. 1)

Autobiografia ukazująca życie gminy żydowskiej w Lesznie w XIX wieku

OSTRZESZÓW : opowieść gęsim piórem spisana / Wiesław Drabik; il. Marek Szal. – Wieliczka : Wers, [b.r.]. – 12 s. : il.

Publikacja dla dzieci

PARAFIA Rzymskokatolicka pw. św. Józefa w Środzie Wlkp. : historia parafii od początku do poświęcenia kościoła 20 września 2018 r. / tekst Jacek Stępczak. – Środa Wlkp. : Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa, 2018. – 39 s. : fot., portr., tab.

PIĘĆSET lat reformacji na ziemi kaliskiej / red. Krzysztof Walczak. – Kalisz : Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2018. – 337 s. : fot. – (Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk; nr 18)

„POD znakiem Orła Białego...” : Wielkopolska, Śląsk, Pomorze – drogi do niepodległości 1918-2018 : [katalog wystawy] / Jarosław Łuczak. – Poznań : Muzeum Narodowe, 2018. – 39 s. : fot.

Wystawa w Wielkopolskim Muzeum Wojskowym w Poznaniu dotycząca źródeł i materiałów upamiętniających udział Wielkopolan w działaniach na rzecz odzyskania niepodległości przez Polskę, do 1919 roku

POMNIK Niepodległości w Trzciance : trzcianeckie obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości / red. Edwin Klessa, Andrzej Poniatowski, Mieczysław Ślesicki. – Trzcianka : Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Trzcianeckiej, 2018. – 90 s. : fot.

POTYCZKI księdza Aleksandra Woźnego z komunizmem / Wojciech Mueller; współpr. Anna Łagodzińska. – Poznań : Wydawnictwo Kontekst, 2018. – 668, [4] s. : fot., portr.

T. 3 monografii ks. A. Woźnego obejmujący lata 1945-1965

Proboszcz parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu w latach 1945-1983

POWIAT grodziski wczoraj i dziś : suplement 2014-2018 / Dariusz Matuszewski. – Grodzisk Wielkopolski : [b.w.], 2019. – 72 s., [32] s. tabl. : fot., portr., tab. – (Grodziska Biblioteczka Regionalisty; 12)

POWIAT kępiński za czasów Grenzschutzu 1918-1920 / Mieczysław Depczyński. – Kępno : Muzeum Ziemi Kępińskiej im. T. P. Potworowskiego, 2018. – 80 s.

Zabytkowy most kolejowy nad Wartą w Stobnicy oraz most kolejowy nad Wełną w Obornikach

POWIATOWE Miasto Oborniki 1925 / fot. M. Tykociński. – Oborniki : Wydawnictwo Labor, 2018. – [5], 88 s. : fot.

Wydanie w formie drukowanej tomu wykonanego ręcznie w okresie międzywojennym na zlecenie ówczesnego magistratu

POWSTANIE wielkopolskie 1918-1919 na ziemi grodziskiej : 1918-2018 / Dariusz Matuszewski. – Grodzisk Wielkopolski : [b.w.], 2018. – 20, [12] s. : fot., portr.

POWSTANIE wielkopolskie 1918-1919 na ziemi rawickiej : historia i tradycja / Henryk Pawłowski. – Rawicz : Muzeum Ziemi Rawickiej ; Sieradz : Prof-Art, 2018. – 151, [5] s. : fot., portr.

POWSTAŃCY Wielkopolscy Ziemi Jutrosińskiej 1918 – 1919 / Adam Grzelak. – Jutrosin : Towarzystwo Miłośników Ziemi Jutrosińskiej, 2018. – 199 s. : fot., portr. – (Zeszyty Historyczne / Towarzystwo Miłośników Ziemi Jutrosińskiej; cz. 2)

POZNANIACY na igrzyskach olimpijskich 1924-2018 / Ryszard Wryk. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2018. – 367 s. : fot., portr., tab.

PREZENT : prezentacje : 1979-1980-1984-1986-1990-1992-1994-1996-1998-2000-2002-2004-2006-2008-2010-2012-2014-2016-2018. – Leszno : Miejskie Biuro Wystaw Artystycznych, [2018]. – 42 s. : fot., portr.

Prezentacje Leszczyńskiego Środowiska Plastycznego – wystawy o charakterze konkursowym organizowane przez Miejskie Biuro Wystaw Artystycznych w Lesznie

PROTOKOŁY rewizyjne dóbr trzcianeckich z 1793 r. / oprac. i tł. Łukasz Nowak. – Trzcianka : Biblioteka Parafialna, 2018. – 255 s. – (Źródła do Dziejów Ziemi Trzcianeckiej; t. 3)

Tekst także w jęz. niemieckim

PRZEŻYJMY to jeszcze raz : refleksje po latach – 1962-1968 : jubileusz 50-lecia uzyskania dyplomu lekarza Akademii Medycznej w Poznaniu i Jubileusz 51-lecia uzyskania dyplomu lekarza stomatologa Akademii Medycznej w Poznaniu / red. Alicja Krzyżaniak. – Poznań : Wydawnictwo Kontekst, 2018. – 123 s. : fot., portr.

RYCHTAŁSCY organmistrzowie / Kazimierz Cieplik. – Lubin ; Kępno : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kępińskiej, 2018. – 223 s. : fot., portr., tab.

SKOKI w dziedzictwo : wokół kulturowej spuścizny Ziemi Skockiej / red. Anna Wyrwa. – Poznań ; Cielimowo : Fundacja Hereditas Culturalis, 2018. – 86 s. : fot., rys.

SŁUGA Boży nie próżnuje i pamięta o swoich! : ks. Woźny do kapłanów / Wojciech Mueller. – Poznań : Wydawnictwo Kontekst, 2018. – 295 s. : fot., portr.

Zawiera także kazania i konferencje A. Woźnego

Proboszcz parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu w latach 1945-1983

SNUTKA, czyli Haft ludowy południowej Wielkopolski / Magdalena Wieczorek. – Kępno : Samorządowa Biblioteka Publiczna im. Marii z Fredrów hr. Szembekowej, 2018. – 32 s., [1] k. tabl. złoż. luz. : fot., portr.

STARY Browar [w Poznaniu] : od idei do ideału = From idea to ideal / teksty Wojciech Delikta [i in.]. – Warszawa : Kustrza Group, [b.r.]. – 205 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

Historia powstania Starego Browaru, biznesowy i artystyczny wymiar obiektu w kontekście kulturalnym i społecznym. Także dokonania poznańskiej bohemy artystycznej z lat 70. i 80. XX wieku

SULECHOWSKI słownik biograficzny powstańców wielkopolskich 1918-1919 / Jan Mielżyński. – Sulechów : Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919, 2018. – 48 s. : fot., mapa, portr.

SZKOŁA dziedzictwa : działaj...! / red. Monika Herkt, Anna Mieszala. – Poznań : Centrum Turystyki Kulturowej Trakt, 2018. – 89 s. : fot., tab. – (Biblioteka CTK TRAKT)

Publikacja towarzysząca programowi edukacyjnemu „Szkoła dziedzictwa. Działaj!”. Dot. m.in. pracy organicznej w Wielkopolsce od XIX wieku

TOBIE, Polsko, na śmierć i na życie! : mogiły powstańców wielkopolskich poległych i zmarłych w latach 1918-1920 / pod red. Adama Pleskaczyńskiego. – Poznań : Wojewoda Wielkopolski ; Warszawa : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2018. – 407 s. : fot., mapy, portr., tab.

U ŻRÓDEŁ Rowu Polskiego : fotograficzne spotkania z ptakami powiatu gostyńskiego : [album] / Adam Stankowski. – Kobylin : Netbox PL, 2018. – 343 s. : fot.

UCZESTNICY Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 związani z ziemią swarzędzką / pod red. Aurelii Bartoszek [i in.]. – Wyd. 2 poszerz. i uzup. – Swarzędz : Urząd Miasta i Gminy, 2019. – 243 s., [12] s. tabl. : fot., portr.

UDZIAŁ ziemian Wielkopolski południowo-wschodniej w powstaniu 1918-1919 roku / pod red. Marka Jaegera, Katarzyny Podczaskiej. – Dobrzyca : Muzeum Ziemiaństwa Zespół Pałacowo-Parkowy, 2018. – 329, [7] s. : fot., mapy, portr. – (Studia i Materiały Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy; t. 4)

W DRODZE do niepodległości... : wybór artykułów wydrukowanych na łamach „Przeglądu Powiatu Nowotomyskiego” w latach 2013-2018 / Zdzisław Kościański. – Nowy Tomyśl : Drukarnia Beyga, 2018. – 127 s. : fot., portr.

WALCZYLI o niepodległą Polskę : żołnierze wojny polsko-bolszewickiej 1919-1920 r., I wojny światowej i pierwszych lat niepodległej Polski związani z gminą Opatówek / Jadwiga Miluška-Stasiak. – Opatówek : Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gillerów, 2018. – 118 s. : fot., portr.

WIELKOPOLANIE ku Niepodległej : w stulecie zwycięskiego powstania 1918-1919 roku : listopad 2018 – lipiec 2019 : Poznań, Warszawa, Kraków, Świętochłowice, Wrocław, Zielona Góra, Gdańsk, Bydgoszcz, Toruń, Białystok, Szreniawa : [katalog wystawy] / red. Olaf Bergmann; Wielkopolskie Muzeum Niepodległości w Poznaniu. – Poznań : Wielkopolskie Muzeum Niepodległości : Instytut Pamięci Narodowej. Oddział w Poznaniu, 2018. – 240 s. : fot., portr.

WIELKOPOLSKA i... nie tylko / pod red. Konrada Białeckiego [i in.]. – Poznań : Instytut Historii UAM, 2018. – 398 s. : mapy, portr., tab., wykr. – (Publikacje Instytutu Historii; 160)

Bibliografia publikacji S. Jankowiaka s. 11-18

Dot. lat 1914-1987

WIELKOPOLSKIE drogi do niepodległości : powstanie wielkopolskie 1918-1919 : historie lokalne / red. Olaf Bergmann, Elżbieta Wojcieszek; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Poznaniu. – Warszawa ; Poznań : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział, 2018. – 200 s. : fot., mapy, portr. – (Studia i Materiały Poznańskiego IPN; 46)

WIELKOPOLSKIE znaki zwycięstwa : w stulecie Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 : [katalog wystawy] / Jarosław Łuczak. – Poznań : Muzeum Narodowe, 2018. – 47 s. : fot.

Wystawa w Wielkopolskim Muzeum Wojskowym w Poznaniu dotycząca znaków nadawanych za udział w Powstaniu Wielkopolskim

WIERNI powstańczym tradycjom : XXV lat Lubuskiego Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 w Zielonej Górze / Jan Mielżyński. – Wyd. 2 popr. – Zielona Góra : Oddział Lubuski TPPW 1918-1919, 2018. – 279 s. : fot., mapy, portr.

WILDA [w Poznaniu] w czterech odsłonach 1235-1945 / Magdalena Mrułowska-Banaszak. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2018. – 607 s. : fot., pl., portr.

Bibliografia s. 573-585

WOLSZTYŃSKI słownik powstańców wielkopolskich / Jacek Piętka. – Wolsztyn : Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wolsztyn im. Stanisława Plate-ry, 2019. – 661 s. : fot., portr.

XII Krajowy Zjazd Delegatów Klubu Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej PZŁ : 22-24 czerwca 2018 r. Łęczeczki / Klub Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej PZŁ – Oddział w Poznaniu. – Poznań : Polski Związek Łowiecki – Zarząd Okręgowy, [b.r.]. – 137 s. : fot., portr.

Zawiera m.in.: Historia Poznańskiego Oddziału Klubu Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej w zarysie / Krzysztof Kadlec. s. 7-12. – Władysław Janta-Pończyński wobec zagadnień kultury / Tomasz Sobalak. s. 13-26. – Zespół Mu-

zyki Myśliwskiej „Babrzysko” przy Zarządzie Okręgowym PZŁ w Poznaniu / Michał Mańkowski. s. 27-36. – Szamotulski „Salon Hubertowski” / Wojciech Matysiak. s. 49-57. – Feliks Nowowiejski – twórca sygnałów myśliwskich / Krzysztof Kadlec. s. 59-69

XXV lat Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 1993-2018 : wydanie jubileuszowe / red. Agnieszka Cybal-Michalska [i in.]; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2018. – 294 s. : fot., portr.

Z KART historii Koła Łowieckiego nr 60 „Sokół” w Kiszkwie / Bartosz Krąkowski. – [B.m.] : Bartosz Krąkowski, 2018. – 176 s. : fot., portr., tab.

ZNAKI pamięci / Jerzy Czesław Przybecki, Tadeusz Kaźmierczak. – Zielona Góra : Oddział Lubuski TPPW 1918-1919, 2018. – 36 s. : fot.

Miejsca pamięci dotyczące Powstania Wielkopolskiego na Ziemi Lubuskiej powstałe po 2001 roku

ZORGANIZOWANY Amatorski Ruch Muzyczno-Śpiewaczy na ziemi czempirskiej 2018 / red. Stanisław Wiśniewski. – Luboń : Wydawnictwo i Drukarnia Uni-Druk, 2018. – 156 s. : fot., portr., tab.

ŻYCIA jest wciąż tak dużo : sto lat kaliskich nazaretanek / Ruth Jadwiga Kawa. – Kalisz : Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, 2018. – 331 s. : fot., portr.

Historia działalności Zgromadzenia Sióstr Nazaretanek w Kaliszu

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(marzec–maj 2019)

W miesiącach wiosennych inspirację do działalności bibliotek stanowiły: nadejście wiosny, Wielkanoc, Dzień Kobiet, Dzień Matki oraz Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich. Tradycyjnie obchodzony jest Dzień Dziecka. Wiele pla-

cówek organizowało bloki imprez z okazji Tygodnia Bibliotek, połączone z akcją „Cała Polska czyta dzieciom”. Coraz częściej w księżnicach realizowana jest Noc Bibliotek. Kontynuowane są spotkania Dyskusyjnych Klubów Książek i Dyskusyjnych Klubów Filmowych. Nowością są działania organizowane pod hasłem „Mała książka – wielki człowiek”

Upowszechniono zajęcia w formie szkoleń komputerowych m.in. w ramach „Tygodnia z Internetem”. Coraz częściej biblioteki zapraszają do udziału w rajdach pod hasłem „Odjazdowy Bibliotekarz”. Wiele bibliotek przeprowadza konkursy pięknego czytania i ortograficzne.

Liczne formy popularyzatorskie poświęcone były obchodom rocznic pisarzy. Wiele imprez i spotkań związanych było ze Stanisławem Moniuszką i Gustawem Herlingem-Grudzińskim (Rok 2019 – ogłoszony przez Sejm RP).

Marzec

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Cykl historyczny dla klas V (także w kwietniu i maju)
- Kurs komputerowy dla seniorów (także w kwietniu i maju)
- Bojanowskie Planszówki (także w kwietniu i maju)
- Warsztaty dot. profilaktyki onkologicznej dla kobiet z inicjatywy Stowarzyszenia Rawicki Klub „Amazonka”

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Poniedziałkowe Gry Popołudniowe – spotkanie dla dzieci (także w kwietniu i maju)
- „Książka moim przyjacielem” – spotkanie dla przedszkolaków
- „Kobiece pudełko na skarby” – warsztaty artystyczne dla kobiet
- Gwarowe warsztaty teatralne dla młodzieży
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim

Czajków (pow. Ostrzeszów)

- „Chwała Powstańcom 1918-1919. Fotografie Pawła Andersa, Powstanie Wielkopolskie na ziemiach województwa wielkopolskiego” – wystawa wypożyczona z WBPiCAK w Poznaniu (także w kwietniu)

Czempiń (pow. Kościan)

- Spotkanie z Błażem Torzańskim – cenzura w PRL i przedstawienie książki „Knebel”
- „Jedna jaskółka wiosny nie czyni” – zajęcia literacko-plastyczne dla dzieci
- Spotkanie z poezją Juliana Tuwima „Stoń Trąbalski” – dla dzieci przedszkolnych i szkolnych: rysowanie Słonia Trąbalskiego, wystawa rysunków,

zabawy w kalambury, „głuchy telefon” i „stary niedźwiedź mocno śpi” (Filia Stary Gołębin)

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- „W magicznym świecie książki” – eliminacje miejsko-gminne Powiatowego Konkursu Pięknego Czytania
- „Magiczne słowa: proszę, dziękuję, przepraszam” – savoir vivre – zajęcia dla dzieci

Doruchów (pow. Ostrzeszów)

- „Poznajemy bohaterów naszych bajek” – zajęcia czytelnicze z przedszkolakami

Gizałki (pow. Pleszew)

- Eliminacje Gminne Powiatowego Konkursu Pięknego Czytania ph. „W magicznym świecie książki”
- Spotkanie młodzieży ze Szkoły Podstawowej w Gizałkach z żołnierzami z 16 Jarocińskiego Batalionu Remontu Lotnisk – w ramach cyklu spotkań „Ciekawe zawody”

Gniezno

- Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” – prezentacja książek
- Dzień Piegów – spotkanie czytelnicze dla dzieci
- „Czy pisarzom burczy w brzuchu?” – spotkanie czytelnicze dla dzieci
- „Pierwsze książki” – spotkanie dla dzieci 3-letnich w przedszkolu
- Dzień Kobiet:
 - ~ „Wielkie małe kobietki” – spotkanie dla dzieci
 - ~ „Kobiety na okładkach książek” – prezentacja pozycji z literatury pięknej
- „Poeci bawią dzieci” – zajęcia czytelnicze dla najmłodszych przygotowujące je do odbioru poezji
- III Ogólnopolskie Czytanie Jeżycjady:
 - ~ „Czytanie przy ciasteczku” – akcja czytelnicza dla młodzieży
 - ~ „Najlepszy tom Jeżycjady” – plebiscyt
 - ~ „Instalacja frontonu kamienicy przy ul. Roosevelta 5 na poznańskich Jeżycach
 - ~ „Borejkowie na papierze” – warsztaty plastyczne prowadzone przez artystę plastyka Kazimierza Muszyńskiego
 - ~ „Feblik do „Feblika” – czytanie fragmentów książki „Feblik” przez zaproszonych gości
- Światowy Dzień Poezji:
 - ~ „Wiosna poezją rozkwita” – zajęcia warsztatowe dla dzieci

- ~ „Miłosz nie dla dzieci?” – zajęcia czytelnicze dla najmłodszych pokazujące, że język poezji może być uniwersalny
- ~ „Poezja na dzień dobry!” – akcja czytelnicza polegająca na dołączeniu do ciasteczek fragmentów optymistycznych wierszy
- ~ „Trochę z Brzechwy, ciut z Tuwima” – zajęcia czytelnicze dla dzieci
- ~ Prezentacja twórczości poetów gnieźnieńskich
- Międzynarodowy Dzień Teatru:
 - ~ „Pan Kuleczka” – spektakl w wykonaniu Piotra Witonia, poznańskiego aktora
 - ~ Tworzenie instalacji „Kanapulek”, opartej na twórczości Emilii Waśniowskiej
 - ~ „Słowa poza książką” – akcja biblioteczna w Dniu Teatru – zapoznanie czytelników z twórczością Sławomira Kuczkowskiego
 - ~ Zrób sobie... teatr! – zajęcia dla uczniów szkoły podstawowej
 - ~ Historia teatru – prezentacja książek
- „Z bibliotecznej półki” – cotygodniowa audycja na antenie Radia Gniezno w czasie której literaturę polecają bibliotekarze
- „Jak napisać książkę?” – zajęcia dla dzieci szkół podstawowych w ramach Międzynarodowego Dnia Pisarza
- 9. Festiwal Literacki PRETEKSTY:
 - ~ VI edycja Konkursu Recytatorskiego „Niekórtzy lubią poezję”
 - ~ Spotkania autorskie dla dzieci i młodzieży w Bibliotece Publicznej Miasta Gniezna z Agnieszką Gadzińską, Jarosławem Gryguciem i Anną Łaciną
 - ~ Światło i Słowa vol. VI – wystawa fotograficzna. W obiektywie Anny Farman czytelnicy Biblioteki Publicznej Miasta Gniezna
 - ~ V Gnieźnieński Turniej Książkożerców
 - ~ Musical oparty o płytę SIKSY „Stabat Mater Dolorosa”
 - ~ Performans poetycki „Rudka robi rumor”
 - ~ „Społeczna historia Gniezna – kobiety” – spacer śladami wybitnych i nieobecnych już gnieźnianek
 - ~ Rakugo – japoński teatr jednego aktora – spektakl
 - ~ VI edycja Slamu Poetyckiego im. Franciszka Rabelais
 - ~ „Szpital Heleny Wolf” – spotkanie autorskie z Marcinem Prytem
 - ~ „Bracia Karamazow. Impresje” – spektakl Teatru Wszelki Wypadek
- „Z mową jak z oddychaniem” – zajęcia biblioteczne dla podopiecznych Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapeutycznego w ramach projektu edukacyjnego „Weź nie marudź, weź nie pytaj, chodź poczytaj!”

- „10 rzeczy, których nie wiedzieliście o Tolkienie” – spotkanie dla uczniów szkoły ponadgimnazjalnej z Wiktorem Kolińskim, prezesem Stowarzyszenia Fantasmagoria

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „15 lat Polski w Unii Europejskiej” – wykład dr Joanny Skrzypczyńskiej prezentujący bilans obecności Polski w Unii Europejskiej (współorganizacja)
- Warsztaty parateatralne i spektakl marionetkowy „Sklep z zabawkami” w wykonaniu teatru lalkowego „Scena Elfów” z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru

Gostyń

- Spotkania autorskie z Anną Sakowicz w przedszkolach i dla dorosłych z okazji Dnia Kobiet w Bibliotece
- Spotkanie Klubu Mam (także w kwietniu i maju)
- Spotkanie Pracowni Komiksowej z Witoldem Tkaczykiem (także w kwietniu i maju)
- Spotkanie Pracowni Literackiej prowadzone przez Małgorzatę Nawrocką-Żarneką (także w kwietniu i maju)
- Wernisaż wystawy prac malarskich Arkadiusza Cypriana – artysty malującego ustami
- Niedziela w Bibliotece: Warsztaty wielkanocne – prowadzone przez „Biskupianki w Podróż”
- „Specjalistyczna pielęgnacja stóp” – spotkanie z podologiem Natalią Marchewka-Bruscia – dla słuchaczy Gostyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- „Jesteśmy razem – mój przyjaciel i ja” – konkurs recytatorski (współpraca ze Szkołą Podstawową nr 1)
- Impreza promocyjna zbioru opowiadań „Siedem piór” i komiksu „Gost Town” jako pokłosia działań pracowni: literackiej i komiksowej działających przy BPMiG
- Warsztaty literackie do serii „Biuro detektywistyczne Lassego i Mai” prowadzone przez Beatę Witoń
- „Jesteśmy razem mój przyjaciel i ja” – wystawa prac pokonkursowych (współpraca ze Szkołą Podstawową nr 1)

Grabów nad Prosną (pow. Ostrzeszów)

- „Kuchenne rewolucje z Krysią” – spotkanie w Bibliotece z okazji Dnia Kobiet
- Akcja „Godzina kodowania dla każdego”
- „Lokalny Klub Kodowania” – cykl cotygodniowych spotkań dla dzieci (także w kwietniu i maju)

- Spotkanie z najmłodszymi czytelnikami, uczestnikami akcji „Mała książka – wielki człowiek”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Spotkanie dla dzieci – warsztaty plastyczne: wykonanie techniką origami przestrzennego łabędzia i kwiatka (Filia w Szkaradowie)
- „5 ważnych zawodów” – spotkania autorskie dla dzieci przedszkolnych z Romanem Pankiewiczem, który występował w strojach: strażaka, policjanta, listonosza, wojskowego i ratownika
- „Apoteoza człowieczeństwa w obozach zagłady” – zajęcia na podstawie książki Heather Morris „Tatuażysta z Auschwitz”, przygotowujące do II edycji Konkursu Czytelniczego – dla uczniów klas licealnych i branżowych

Kalisz

- „Bułat Okudźawa – najpiękniejsze pieśni i ballady” – koncert z okazji Dnia Kobiet, z udziałem Piotra Kajetana Matczuka, Artura Chyba i Tomasza Imienowskiego w Klubie Komoda
- „Kobiety mają głos” – spotkanie dla młodzieży z liceum
- „Muzyczna Wiosna” – pogadanka z udziałem Romany Mazurek dla dzieci z przedszkola (Filia nr 2)
- „Moja przyjaciółka książka” – zajęcia z przysposobienia czytelniczego dla dzieci (Filia nr 2; także w maju)
- „Porozmawiajmy o emocjach” – warsztaty z Katarzyną Pakułą-Sobczak, wicedyrektorem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – dla uczniów kl. V szkoły podstawowej
- „Wiosna w marcu – czyli o obyczajach i obrzędach polskich” – zajęcia dla uczniów klas pierwszych szkoły podstawowej (Filia nr 5)
- Głośne czytanie z Jackiem Kołatą, kierownikiem Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Kaliszu – w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” (Filia nr 7)
- Spotkanie miłośników kultury francuskiej (Filia nr 7)
- Teatrzyk kamishibai na gościnnych występach – spotkanie dla najmłodszych uczniów szkoły podstawowej (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy; także w kwietniu)
- „W kinie, teatrze i na estradzie. Książki o gwiazdach lat minionych” (w ramach projektu BibKA z czytaniem) – dyskusyjne spotkanie czytelnicze dla pań nieaktywnych zawodowo (Filia nr 9)
- Wystawy:
 - ~ „Kobiety mają głos” – wystawa w V Liceum Ogólnokształcącym im. Jana III Sobieskiego w Kaliszu
 - ~ „Biblioteka. Miejsce tajemnicy” (Filia nr 1)

~ „Chłopaki” – wystawa fotograficzna nawiązująca do powieści Adama Bahdaja, Edmunda Niziurskiego i Zbigniewa Nienackiego (Filia nr 7)

Kobyła Góra (pow. Ostrzeszów)

- Spotkanie z uczniami klas IV-VIII, laureatami bibliotecznego konkursu literackiego
- Spotkanie z klasami I-III szkoły podstawowej – wspólne czytanie, rozwiązywanie zagadek, zabawa w literackie kalambury
- Międzynarodowy Dzień Poezji: „Ciut poezji na drugie śniadanie”. Ponad sto różnych wierszy zostało wydrukowanych, zawiązanych wstążką jak prezent i zostawionych w miejscach, do których najczęściej przybywa mieszkańców (przystanek autobusowy, urząd gminy, bank)

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „5 ważnych zawodów” – spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem, dla dzieci przedszkolnych (Filia w Łagiewnikach)
- Objazdowa Biblioteka – wizyta w Szkole Podstawowej w Zalesiu Małym z księgozbiorem biblioteki publicznej i wypożyczanie przywiezionych pozycji uczniom oraz nauczycielom (Filia w Łagiewnikach; także w kwietniu i maju)
- Spotkanie z książką – zajęcia dla klas I-II szkoły podstawowej (Filia w Łagiewnikach)
- Spotkanie autorskie z Katarzyną Janus, lekarzem z zawodu, pisarką z zamiłowania, miłośniczką podróży, na kanwie których napisała swoje powieści

Koło

- III Dyktando dla Młodzieży i Dorosłych dla mieszkańców powiatu kolskiego – w Sali sesyjnej Ratusza (partnerzy medialni: Telewizja Kablowa Spółdzielni Mieszkaniowej w Kole, „Przegląd Kolski”, e-kolo.pl, okraglemiasto.pl oraz kurier-kolski.pl)
- Kurs komputerowy dla seniorów (także w kwietniu)
- Zajęcia z elementami biblioterapii – głośne czytanie, gry i zabawy czytelnice, zajęcia manualne, zabawy ruchowe (Filia dla Dzieci; także w kwietniu i maju)
- Akademia Plastyki – zajęcia rozwijające aktywność twórczą (Filia dla Dzieci; także w kwietniu i maju)
- „Wiosna” – warsztaty plastyczne dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kole (Filia dla Dzieci)
- „Wybieramy Mistrza Pięknego Czytania Powiatu Kolskiego 2019” – konkurs czytelniczy (Filia dla Dzieci)

- „Wpływ zanieczyszczenia powietrza na zdrowie” – warsztaty z Jackiem Nowaczykiem, naczelnikiem Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Kole (Filia dla Dzieci)
- III Ogólnopolskie czytanie Jeżycjady Małgorzaty Musierowicz (Filia dla Dzieci)
- „Moja przygoda z Koziołkiem Matołkiem” – finał konkursu dla uczniów szkół podstawowych z Koła i powiatu kolskiego (Filia dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- „Dobre obyczaje czyli w Lekkim Tonie o Bon Tonie” – zajęcia dla uczniów klas I-III na podstawie książki A. Frączek
- „Stare Drzewo” Ruth Brown – spotkanie z książką, dla grup przedszkolnych
- W cyklu „Z historią przy kawie”: „Buddyzm – filozofia, religia, sposób życia” – wykład dr. Emiliana Prałata
- Spotkania (dla młodzieży) z Krzysztofem Piersą – autorem książek „Komputerowy ćpun” i „Trener marzeń”
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej: „Bobry w Polsce” – wykład Ireneusza Krzysiaka i Zdzisława Witkowskiego
- Spotkanie z Błażem Torańskim, dziennikarzem i publicystą, autorem książki „Knebel. Cenzura w PRL-u”

Biblioteka Gminy Kościan z/s w Kielczewie

- „W naszym ogródeczku zrobimy porządki...” – spotkanie z dziećmi z grupy przedszkolnej
- „W książkowej krainie” – występ dla dzieci w przedszkolu w Starych Obozyskach
- Wiosenne zagadki – wspólne rozwiązywanie zagadek czytelniczych dla dzieci (Filia Racot)
- „Wiosna” – zajęcia plastyczne w bibliotece, m.in. wykonanie kwiatów z kolorowego papieru (Filia Widziszewo)
- Gry i zabawy stolikowe, układanie puzzli (Filia Widziszewo)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Witamy w bibliotece” – zajęcia dla wychowanków Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka w Borzęciczkach
- Wieczór Moniuszkowski „Znasz li ten kraj” – 2019 Rokiem Moniuszki
- „Geneza i przebieg Sejmu oraz udział w nim posłów powiatu koźmińskiego” – wykład profesora UAM Andrzeja Gulczyńskiego dla uczczenia 100. rocznicy Polskiego Sejmu Dzielnicowego

- Wystawa „Polski Sejm Dzielnicowy” – wypożyczona z UAM w Poznaniu
- „Piękne książki dla dzieci” – zajęcia dla 5-latków z przedszkola

Kraszewice (pow. Ostrzeszów)

- „Będziesz moją Panią – suknie ślubne z dawnych lat” – wernisaż wystawy podczas Gminnego Dnia Kobiet w Kraszewicach

Krobia (pow. Gostyń)

- Spotkanie z Markiem Jakubowskim, autorem książki „Krobskie nazwiska”
- Spotkania Koła Miłośników Historii Ziemi Krobskiej

Krotoszyn

- „Otwartość” – wystawa fotografii uczestników Uniwersytetu III Wieku
- „I Ty będziesz moją Panią” – koncert słowno-muzyczny z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet, przygotowany przez Tadeusza Karolczaka i Leszka Wolniaka
- Spotkanie autorskie z Dorotą Schrammek
- Warsztaty dla dzieci z Dorotą Schrammek – spotkania dla przedszkoli i szkół podstawowych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Spotkania Klubu Mam (Oddział dla Dzieci i Młodzieży; także w kwietniu i maju)
- „Witajcie w naszej bajce” – konkurs czytelniczy dla uczniów szkół podstawowych na podstawie książki Jana Brzechwy „Akademia Pana Kleksa” (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Światowy Dzień Poezji” – rozstrzygnięcie konkursu na napisanie wiersza lub opowiadania; Kącik twórczości własnej, wystawa prac (Filia)
- „Wiosna tuż, tuż” – wystawa dziecięcej literatury o wiosnie (Filia)
- „Dzień Teatru” – spotkanie w bibliotece; pogadanka (Filia)
- „Wielkanoc” – zajęcia plastyczne (Filia)
- „Zgaduj- zgadula”: „Wiosna” – zajęcia plastyczne (Filia)
- „W świecie baśni Andersena”; ilustracje do baśni Andersena – konkurs plastyczny (Filia)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Liga Gier Planszowych (także w kwietniu i maju)
- „Szybie ozdób wielkanocnych” – spotkania Koła Twórczych Czytelniczek (Filia w Pawłowicach)
- Spotkanie z kosmetyczką (Filia w Pawłowicach)
- „Dzień Kobiet w Bibliotece” – spotkanie w MDK (Filia w Pawłowicach)
- „Przysłowia i aforyzmy o kobietach” – spotkanie dla dorosłych (Filia w Garzynie)

Krzywiń (pow. Kościan)

- Koncert zespołu Sound'n'Grace – z okazji IX Gminnego Dnia Kobiet; w programie także przedstawienie kabaretowe z udziałem aktorów z Koła Teatralnego Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych im. Adama Mickiewicza w Lubiniu (współorganizacja)
- „Klub Książki” – spotkanie założycielskie dla miłośników literatury
- Zajęcia plastyczne – cotygodniowe zajęcia dydaktyczno-manualne (także w kwietniu i maju)
- Zajęcia taneczne – cotygodniowe zajęcia (także w kwietniu i maju)
- Matematyka EZO – cotygodniowe zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, podczas których najmłodszy mają możliwość rozwoju swoich umiejętności matematycznych (także w kwietniu i maju)
- Robotyka – zajęcia pozalekcyjne przeznaczone dla dzieci w wieku 4-12 lat, podczas których w trakcie zabawy klockami lego poznają one różnorodne aspekty robotyki oraz informatyki (także w kwietniu i maju)
- Nauka języka angielskiego – cotygodniowe zajęcia dla dzieci i dorosłych (także w kwietniu i maju)
- Nauka gry na instrumentach – cotygodniowe zajęcia nauki gry na pianinie i gitarze dla dzieci (także w kwietniu i maju)
- Zajęcia z Taekwondo – cotygodniowe zajęcia ruchowe z elementami sztuki walk dla dzieci (także w kwietniu i maju)
- „Historia Piśmiennictwa” – wystawa
- „Senior w sieci” – warsztaty informatyczne dla osób starszych z podstawowej obsługi komputera i korzystania z internetu (Filia w Jerce)
- „Radość koloru” – zajęcia plastyczne dla dzieci (Filia w Jerce)
- „Wszystkie książki mówią” – spotkanie z dorosłymi czytelnikami w celu popularyzacji literatury popularnonaukowej (Filia w Lubiniu; także w kwietniu i maju)
- „Zajęcia piątkowe” – cotygodniowe zajęcia dydaktyczno-manualne: „Wiosna, wiosna” (Filia w Lubiniu)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Żyj pełną piersią” – wystawa Fundacji Arena i Świat, będąca kampanią społeczną mającą przypomnieć kobietom o profilaktyce raka piersi (Galeria Dworcowa)
 - ~ „Twarze” – wystawa obrazów rawiczanki Heleny Szczytko. Zaprezentowany cykl „Twarze” zawierał sporo portretów manekinów (Galeria Dworcowa; także w kwietniu)

- ~ „Człowiek” – wystawa, podczas której członkowie Leszczyńskiego Klubu Fotograficznego działającego przy MBP zaprezentowali efekty swojej pracy nad warsztatem (Galeria za Regałami)
- ~ „W świecie wyobraźni” – grafiki i rysunki Lidii Przewoźnej, młodej leszczynianki, która tworzy zarówno w technikach tradycyjnych (ołówki, kredka, pisak, farby), jak i w programach komputerowych (Galeria za Regałami; także w kwietniu)
- „Żołnierze Wyklęci” – wykład prof. Waldemara Handke w ramach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych
- Koncert „Tandeta Blues Band” – zespołu znanego z udziału w wielu festiwalach i audycjach radiowych
- „Spotkanie przy kawie” dla członków Uniwersytetu III Wieku
- Finał XIV Miejskiego Konkursu Pięknego Czytania – dla uczniów szkół podstawowych w Lesznie
- Wieczór literacki oraz spotkanie z Katarzyną Janus – leszczynianką, lekarką z zawodu, autorką powieści z gatunku obyczajowej literatury kobiecej
- Dzień Kobiet Literacko-Muzyczny – spotkanie w ramach cyklu „Piątki w Ratuszowej”, współorganizowane przez Leszczyńską Radę Seniorów. Fragmenty utworów były czytane przez Dagmarę Poch i przeplatane muzyką graną przez Tomasza Biberstajna na pianinie
- Spotkanie z Marcinem Wichą, tegorocznym laureatem Nagrody Literackiej Nike za książkę „Rzeczy, których nie wyrzuciłem”
- Spotkanie z Bogusławem Janiczakiem – poetą, prozaikiem, marynistą, autorem tekstów piosenek i szantów
- „wykrzesać ogień. taki Stan” – wieczór poetycki z Łucją Dudzińską, poetką, wydawcą, animatorką kultury, pomysłodawczynią i organizatorką wielu ogólnopolskich akcji literackich, konkursów, wystaw, prezentacji oraz warsztatów; prowadzenie: Sabina Klak (współorganizacja: Stowarzyszenie Sztuka dla Wszystkich)
- Spotkanie z Romanem Chojnackim – pochodzącym z Leszna poetą, krytykiem literackim, autorem scenariuszy teatralnych; prowadzenie: Sergiusz Sterna-Wachowiak
- Spotkanie z cyklu „Poezja kawy”, które poprowadziła Bożena Łuczak (także w kwietniu i maju)
- „Komeda na żywo odkryty” – koncert oraz multimedialne spotkanie, które moderował Andrzej Winiszewski, dziennikarz radiowy i dokumentalista – w ramach cyklu „Biografie polskiego jazzu”
- „Wielka Brytania kontra Francja” – wieczorek kulturowy współorganizowany z Fundacją Centrum Aktywności Twórczej

- „Spotkanie Leszczyńskiego Klubu Fotograficznego – warsztaty prowadzone przez Andrzeja Przewoźnego, fotografa, pracownika MBP
- Koncert w wykonaniu uczniów Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Romana Maciejewskiego w Lesznie – uczniowie zaprezentowali repertuar będący podsumowaniem ich dotychczasowej edukacji muzycznej
- Otwarcie Muzeum Pułapek Czasu, po którym oprowadziła autorka książki Ewa Rosolska; w programie wydarzenia przygotowanego z okazji Dnia Wagarowicza znalazły się m.in. konkurs z nagrodami oraz miejski quiz
- Koncert Chóru „Dom Pieśni Kobiet” – w programie pieśni ludowe z różnych regionów Polski; koncert w ramach VIII Festiwalu Muzyki Kameralnej i Chóralnej Musica Charitativa – Maciejewski (współorganizacja: Ogólnopolskie Stowarzyszenie z Muzyką Do Ludzi, Miasto Leszno)
- Recital Rafała Ratajczaka – przeboje gitary klasycznej

Mikstat (pow. Ostrzeszów)

- Spotkanie autorskie z Dorotą Mularczyk – dla uczniów szkoły podstawowej
- „Chcę być kimś” – spotkanie autorskie z Michałem Zawadką – dla uczniów szkoły podstawowej

Nowy Tomyśl

- Z cyklu „Seniorzy w naturciu”: „Rodzinne archiwa seniora, czyli spotkanie ze starą fotografią”; gośćmi byli: Grażyna Matuszak – specjalista ds. edukacji regionalnej w bibliotece oraz Wojciech Teleszyński – pasjonat fotografii
- Z cyklu „Godziny dla rodziny”: „Spotkanie z Panem Kuleczką” – spotkanie młodych czytelników z bohaterem książek dla dzieci autorstwa Wojciecha Widłaka; w rolę literackiego bohatera wcielił się aktor Piotr Witoń
- „Moja pieśń o...” – spotkanie Nowotomyskiego Piętra Wyrazów Literackich, którego gościem była Teresa Tomsia
- W ramach Świąta Kobiecości:
 - ~ „Na poznańską mod(ł)ę. W XIX-wiecznej garderobie” – otwarcie wystawy; goście wieczoru: Karolina Tomczyk-Koziół i Agnieszka Urbańska z Działu Zbiorów Specjalnych poznańskiej Biblioteki Raczyńskich oraz Anna Stachowiak – twórczyni prezentowanych historycznych kreacji (Galeria na Piętrze)
 - ~ „Wiosenny look” – spotkanie w klubie: „Wyspa Kobiet” ze stylistką fryzur i specjalistką od makijażu – Olgą Denysko
 - ~ Z cyklu „Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne”: „Sam sobie zrób kanapkę” – występ poznańskiego kabaretu Klub Szyderców Bis, który zagrał w składzie: Dominika Dobrosielska (wokalistka), Krzysztof Dziu-

- ba (aktor, wokalista), Przemek Mazurek (autor scenariuszy, kompozytor, autor tekstów i wykonawca) oraz Michał Ruksza (pianino)
- „Od Ziemi Ognistej do Alaski” – spotkanie z Michałem Worochem, podróżnikiem i fotografem
 - „Językowa prasówka” – spotkanie Językowego Pogotowia, podczas którego czytane i omawiane były artykuły prasowe
 - „Wiosenne korale z tkaniny” – warsztaty prowadzone przez Agę Flow
 - „Marzec z Malwinką i lwem” – spotkania w Strefie Koloru dla dzieci z nowotomyskich przedszkoli z książką: „Jak schować lwa” autorstwa Helen Stephens
 - „Księżniczka i dobry smok” – przedstawienie w wykonaniu dzieci z grupy „Lolki” z Przedszkola nr 4 im. Bolka i Lolka (Strefa Koloru)
 - „Pierwsi Mistrzowie Kodowania” – nagrodzenie uczestników projektu: „Nauka przez zabawę, czyli Kodowanie na start z robotem Photon i grą Scotii Go!”
 - Rok działalności Pogotowia Informatycznego – świętowanie roku, czyli zajęć komputerowych prowadzonych przez młodzież Zespołu Szkół nr 2
 - „Kwiatowe ogrody na Dzień Kobiet” – zajęcia dla uczniów II klasy szkoły podstawowej (Filia w Jastrzębsku Starym)
 - Światowy Dzień Poezji – zapoznanie dzieci z twórczością lokalnej poetki Katarzyny Mrozik Stefańskiej (Filia w Sątopach)
 - „Wiosna w Jastrzębsku” – spotkania z książką zorganizowane dla przedszkolaków oraz uczniów I i II klasy szkoły podstawowej (Filia w Jastrzębsku Starym)
 - Międzynarodowy Dzień Misia Grizzly – zajęcia czytelnicze dla dzieci (Filia w Bukowcu)
 - „Z poezją na Ty” – konkurs recytatorski dla dzieci z klas I-III (Filia w Borui Kościelnej)

Osieczna (pow. Leszno)

- „Drukujemy z plasteliny” – warsztaty plastyczne
- „Wiosna na okrągło” – warsztaty plastyczne

Ostrowite (pow. Słupca)

- Warsztaty decoupage dla dzieci, młodzieży i dorosłych
- „Kartka wielkanocna” – konkurs plastyczny

Ostrzeszów

- Spotkanie z okazji Dnia Kobiet:
 - ~ Spotkanie autorskie z Jolantą Marią Kaletą i przedpremierowa promocja książki „Wojna i pokój”

- ~ „Zapach kobiety” – wernisaż wystawy fotografii
- Spotkanie autorskie z Michałem Zawadką dla młodzieży i dorosłych
- Międzynarodowy Dzień Teatru (Oddział Dziecięcy):
 - ~ „Opowieści z teczki Profesora Kuleczki” – spektakl w wykonaniu Teatru Maska z Krakowa
 - ~ Wizyta w Szkole Podstawowej w Kaliszkowicach Kaliskich i przedstawienie historii teatryku kamishibai oraz legend naszego regionu

Pakoślaw (pow. Rawicz)

- „Być kobietą, być kobietą” – warsztaty wykonywania kwiatów z bibuły
- „Polki idolki” – wystawa z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet

Pępowo (pow. Gostyń)

- Dzień lasu – spotkanie z leśnikiem w bibliotece

Piaski (pow. Gostyń)

- „Zajęczek w bibliotece” – konkurs plastyczny dla dzieci

Pleszew

- Spotkanie z podróżnikiem Piotrem Kowalczykiem
- „W magicznym świecie książki” – Powiatowy Konkurs Pięknego Czytania

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Spotkanie z Danielem Dylewskim z Grupy Badań Historycznych „Regiment” – dla dzieci
- „Pogorzelianie na ślubnym kobiercu” – program artystyczny oraz wystawa (we współpracy z Samorządowym Przedszkolem w Pogorzeli)
- „Czary-mary” – spotkania plastyczne dla dzieci (także w kwietniu)

Poniec (pow. Gostyń)

- Biblioteka pełna gier – zajęcia dla dzieci ze szkoły podstawowej
- Planszówkowy zawrót głowy

Powidz (pow. Sępca)

- „Spotkanie z bajką” – zajęcia dla przedszkolaków i uczniów klas „0” (także w kwietniu i maju)
- Filharmonia Pomysłów z Poznania: „Miasteczko Symfonia”, „Galeria ustrojstw muzycznych”, „Harfowisko”, „Ulica Sonika Saksofonika” – cykl spotkań przedszkolaków i uczniów klas „0” (także w kwietniu i maju)
- Warsztaty – wykonanie drzewka szczęścia oraz pogadanka na temat mowy nienawiści i bezpieczeństwa w ramach projektu „Dzielnicy bliżej nas”

Rawicz

- Strefa spotkań z...: spotkanie autorskie z Magdaleną Majcher

- Kreatywny Ty: Spotkanie z Porozumieniem bez Przemocy – warsztaty dla dorosłych
- Strefa spotkań z muzyką: Koncert Pieśni Żydowskiej
- Strefa spotkań z historykiem: spotkanie autorskie z Błażejem Torańskim
- Gry planszowe (także w kwietniu i maju)
- „Spotkanie w krainie bajek” – warsztaty literacko plastyczne dla przed-szkolaków
- „Wiosna tuż, tuż...” – warsztaty literacko-plastyczne dla uczniów kl. I
- „Ludzie różnych zawodów – marynarz” – zajęcia biblioteczne dla przed-szkolaków
- „Bibliorodzie-Bibliomaluch” – cykl spotkań: „Spacerkiem przez cztery pory roku” – warsztaty literacko-manualne

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- „Powstanie Wielkopolskie” – prelekcja Alicji Banaszek dla seniorów
- Spotkanie autorskie z Moniką A. Oleksa

Słupca

- „Moja ulubiona książka z dzieciństwa” – spotkanie z policjantką Joanną Wolińską, dla przedszkolaków
- „Biblioteka moich marzeń” – rozstrzygnięcie konkursu plastycznego
- Światowy Dzień Poezji. I Wieczór Poetycki – spotkanie z lokalnymi poeta-mi oraz występ Piotra Strumyka Stróżyka (wokale i gitara)

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Zajęcia Strzałkowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku: nauka języka an-gielskiego i niemieckiego, zajęcia informatyczne (także w kwietniu i maju)
- „Pięć języków miłości – wykład Teresy Niewiadomskiej i ks. dr. Franciszka Jabłońskiego
- „W bibliotece po drugiej stronie lustra” – zajęcia biblioterapeutyczne dla mieszkańców DPS w Strzałkowie (także w kwietniu i maju)
- „Posłuchajmy o ważnych zawodach” – spotkanie autorskie z pisarzem Romanem Pankiewiczem

Śmigiel (pow. Kościan)

- Zajęcia w Grupie Zabawowej „Śmigielaczek” – zajęcia dla dzieci w wieku 1-2 lat (także w kwietniu i maju)
- Zajęcia w „Klubie Maluszka”- grupa I i grupa II: zajęcia dla dzieci w wieku 2-3 lat i ich rodziców (także w kwietniu i maju)
- Zajęcia grupy zabawowej „Maluszki” – zajęcia zabawowo–ruchowe dla dzieci w wieku 1 3 lat i ich rodziców (Filia Czacz; także w kwietniu i maju)

- Zajęcia grupy zabawowej „Urwiski” – zajęcia dla dzieci w wieku 1-3 lat (Filia Stare Bojanowo; także w kwietniu i maju)

Święciechowa (pow. Leszno)

- „Dzień Kobiet w Bibliotece” – spotkanie dla pań

Turek

- „Józef Mehoffer w 150. rocznicę urodzin” – wystawa (także w kwietniu)
- Program 50+:
 - ~ „Cztery Damy” – koncert Moniki Janiszewskiej z okazji Dnia Kobiet
 - ~ Spotkanie z Elizą Cisse – właścicielką sklepu ekologicznego Niari Talli
 - ~ Warsztaty rękodzieła (także w kwietniu i maju)
- Piwnica Talentów:
 - ~ Ogólnopolski Festiwal Animacji O!PLA – projekcje animacji filmowych dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz wczesnoszkolnym
 - ~ Warsztaty z dziećmi dotyczące wiosny
 - ~ „Jaś i Małgosia” – teatrzyk dla dzieci z okazji Międzynarodowego Dnia Książki
 - ~ „Bibliosmyki – maluchy w Bibliotece” (także w kwietniu i maju)
 - ~ „Robotyka WeDo” z Centrum Kreatywnego Rozwoju (także w kwietniu i maju)
 - ~ „Przedszkolaki w Bibliotece” (także w kwietniu i maju)
 - ~ „Klubik szachowy” (także w kwietniu i maju)
 - ~ „Plastykoterapia” (także w kwietniu i maju)

Wijewo (pow. Leszno)

- „Wsie na pograniczu łódzko-wielkopolskim” – promocja książki M. Sprungali
- „Polska w twórczości poetów i nie tylko...” – konkurs recytatorski dla przedszkolaków

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Światowy Dzień Poezji” – wystawa literacka (Filia Krzycko Wielkie)

Zagórów (pow. Słupca)

- Ozobot „Ozi” zwiedza bibliotekę, czyli przedszkolaki na zajęciach z Ozobotami

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Proszę mnie przytulić” – zajęcia biblioterapeutyczne dla mieszkańców DPS w Zdunach
- „BiblioMALUCH” – zajęcia sensoryczne (także w kwietniu i maju)
- „Jak powstaje książka?” – spotkanie z cyklu „Z książką w plecaku”

- „Terapia mózgu” – zajęcia z gimnastyki mózgu (także Baszków)
- Wycieczka turystyczno-krajoznawcza do Poznania (także Baszków)
- „Nie daj się oszukać” – spotkanie z policjantem (Baszków)
- „Sjesta z książką” – głośne czytanie dla młodzieży ze SOSW w bibliotece (Konarzew; także w kwietniu i maju)
- Kartki okolicznościowe z okazji Dnia Kobiet – warsztaty plastyczne dla młodzieży ze SOSW w Konarzewie (Konarzew)
- Warsztaty rękodziela artystycznego klubu „BIBLIOnitki” (Konarzew; także w kwietniu)
- Kodowanie w bibliotece – zajęcia dla dzieci
- „Ostatki z przytupem” – koncert Zdunowskiego Zespołu Wokalnego
- „Ach te baby! Czyli o dniu kobiet” podczas „Spotkań nie tylko z pasjami”

K w i e c i e ń

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Spotkanie autorskie z Agnieszką Lingas-Łoniewską
- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego „Wielkanocny zajacek” oraz wystawa pokonkursowa

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Warsztaty radiowe z Romanem Czejarkiem, dziennikarzem z Programu I Polskiego Radia – dla młodzieży
- Spotkanie międzypokoleniowe dzieci i seniorów – występy dzieci z przedszkola, premiera książki „Ważne zebranie na polanie”
- „Z naszą gwarą pełną parą” – warsztaty pisania scenariusza kabaretu gwarowego

Czempiń (pow. Kościan)

- Międzynarodowy Dzień Książki dla dzieci: spotkanie autorskie ze Zbigniewem Kołbą, promujące książkę „Znajdź mnie kiedyś i odwiedź”
- „Wiosna w moim ogródku” – ogłoszenie konkursu plastycznego dla dzieci do lat 15
- Wielkanocne warsztaty: zwyczaj wielkanocny w Polsce (pokaz multimedialny), „Wielkanoc u Sąsiadów” z serii Pat i Mat, zajęcia plastyczne (kartki wielkanocne, malowanie pisanek, malowanie figurek gipsowych)
- „Wielkanoc tuż tuż ...” – wystawa świątecznych rysunków oraz dyskusja (Filia Stary Gołębin)

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Gminny Konkurs „Najpiękniejsza Palma Wielkanocna”

- Międzynarodowy Dzień Książki Dla Dzieci – zajęcia dla wszystkich grup przedszkolnych: gry, zabawy, zagadki literackie
- W cyklu „Mam Pasję”:
 - ~ Wystawa rękodzieła Marleny Gorzeńczyk
 - ~ Wystawa haftu richelieu Grażyny Kaczmarek
- „Stronice książki zaznacz zakładką wspianałą, aby się lepiej czytało” – konkurs na najładniejszą zakładkę

Doruchów (pow. Ostrzeszów)

- „Opowiem Ci bajkę...” edycja III „Legendsy śląskie” – Gminny Konkurs Krasomówczy dla uczniów klas IV szkoły podstawowej

Gizałki (pow. Pleszew)

- Spotkanie młodzieży szkolnej z terenu gminy Gizałki ze stewardesami i kierownikiem pokładu linii lotniczych – w ramach cyklu spotkań „Ciekawe zawody”

Gniezno

- Zakładka z bocianem w tle – gra biblioteczna
- „Bajki i baśnie” – jak dobrze je znasz? – quiz czytelniczy dla całych rodzin
- Międzynarodowy Dzień Książek dla Dzieci – tematyczne zajęcia do baśni H.Ch. Andersena; na falach Radia Gniezno czytamy baśń „Brzydkie Kaczątka”
- „Wyginam śmiało ciało, czyli o korzyściach płynących z aktywności fizycznej” – zabawa edukacyjna dla dzieci przedszkolnych
- „W bibliotece jest zabawa, kiedy pachnie czekolada” – zagadki z niespodzianką dla dzieci
- „A niech to czekolada” – zajęcia dla dzieci z okazji Dnia Czekolady
- „Dorysuj uśmiech Monie Lizie” – zabawa biblioteczna z okazji Światowego Dnia Sztuki
- „Ziemia – nasza planeta” – impreza czytelnicza dla dzieci z okazji Dnia Ziemi
- Warsztaty tworzenia ilustracji z Joanną Ryczkowską – zajęcia dla dzieci z okazji Dnia Książki i Praw Autorskich
- „Konstytucja 3 Maja” – impreza dla dzieci z inscenizacją uczniów SP3

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Warsztaty wykonywania wielkanocnych wianków i stroików (współpraca z Lokalną Grupą Działania Stowarzyszeniem „Wspólnie dla Przyszłości”)
- Prelekcja Moniki Sobczak-Waliś

Gostyń

- Warsztaty radiowe z Romanem Czejarkiem, dziennikarzem z Programu I Polskiego Radia – dla młodzieży
- Spotkanie autorskie z Andrzejem Markiem Grabowskim – dla dzieci
- Niedziela w Bibliotece – „Nowoczesny patriotyzm”
- Internetowy Gostyński Konkurs Urodzinowy i impreza podsumowująca (współpraca z Muzeum w Gostyniu i GOK-Hutnik)

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Zajęcia z dziećmi (Filia w Szkaradowie):
 - ~ Warsztaty plastyczne – wykonanie w formie przestrzennej ozdób wielkanocnych
 - ~ Czytanie książki „Wielkanocne zwyczaje”, omówienie ich oraz wykonanie z papieru pisanki i baranka
 - ~ Prace plastyczne – wykonanie zakładek do książek w formie zajęczka i kurczaczka, kolorowanie obrazków
 - ~ Czytanie z podziałem na role bajki „Barbie – tajne agentki” i rozwiązywanie zagadek
- II edycja Konkursu Czytelniczego „Magia Czytania”

Kalisz

- „Zostań Supermolem Bibliotecznym” – spotkania promujące czytelnictwo w kaliskich przedszkolach (także w maju)
- „Helena Szolc-Rogosińska. Kobieta – pisarka – podróżniczka” – spotkanie dla młodzieży licealnej w ramach obchodów XVI Dnia Polski
- „W świecie kaliskich baśni i legend” – spotkanie dla uczniów klas IV szkoły podstawowej w Kościelnej Wsi
- Spotkanie ze Słuchaczami Niepublicznej Placówki Doskonalenia Nauczycieli Interlis w Kaliszu
- „O Wielkanocnych zwyczajach” – pogadanka dla przedszkolaków (Filia nr 2)
- Głośne czytanie (w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”) z udziałem wiceprezydenta Kalisza Grzegorza Kulawinka – dla uczniów szkoły podstawowej (Filia nr 7)
- „W wielkanocnym nastroju” – warsztaty rękodzieła i tradycji wielkanocnych (Filia nr 7)
- Wokół tolerancji – „Inność nie dzieli” – konkurs plastyczny w ramach obchodów Światowego Dnia Świadomości Autyzmu (Filia nr 3)
- Wystawy:
 - ~ „Co nieśmiertelne, musi żyć!” – wystawa poświęcona Adamowi Asnykowi – ekspozycja na Dworcu PKP w Kaliszu

- ~ „Muzyk jest władcą: wszak rzesza go słucha” – wystawa poświęcona Stanisławowi Moniuszce – ekspozycja na Dworcu PKP w Kaliszu
- ~ „Stefan Szolc-Rogoziński (1861-1896) – podróżnik, odkrywca, etnograf” – wystawa w Szkole Podstawowej nr 17 im. Stefana Szolc-Rogozińskiego w Kaliszu
- ~ „W kaliskim atelier fotograficznym” (Filia nr 3)
- ~ „W wielkanocnym nastroju” (Filia nr 7)
- ~ „Architekt z Niecałej – Albert Nestrypke” (Filia nr 9)

Kobyła Góra (pow. Ostrzeszów)

- Spotkanie z dziećmi w oddziale przedszkolnym w Parzynowie oraz przedstawienie teatryku kamishibai

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Juliusz Słowacki – 170. rocznica śmierci, 210. rocznica urodzin – wystawa (Filia w Smolicach)
- „Wielkanocne jajka decoupage” – wielkanocne warsztaty prowadzone przez Danutę Pierunek i Magdalenę Kowalską (Filia w Smolicach)
- Rok Gustawa Herlinga Grudzińskiego – wystawa

Koło

- Warsztaty kaligrafii z Barbarą Wilińską dla młodzieży i dorosłych
- Spotkanie z Michałem Rusinkiem
- Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich – spotkanie, głośne czytanie przez: Burmistrza Miasta Koła, Starostę Kolskiego, Prezesa Stowarzyszenia Przyjaciół Miasta Koła nad Wartą (Filia dla Dzieci)
- Spotkanie z Andrzejem Markiem Grabowskim, pisarzem dla dzieci (Filia dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna Kościan

- „Magiczne bajki na dziecięce smutki” – wystawa książek dla dzieci
- „Przygody Łatka Wąchatka” – spektakl dla dzieci z elementami języka angielskiego
- „Radosne Święta – tradycje i zwyczaje wielkanocne” – zajęcia dla uczniów klas I-III
- W cyklu „Z historią przy kawie”: „Zygmunt Chłapowski – stulecie śmierci” – wykład dr. Emiliana Prałata
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej: „Kościaniana w zbiorach Biblioteki Kórnickiej” – wykład Grzegorza Kubackiego
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim, podróżnikiem, redaktorem, autorem książek, w których opisuje prawdziwe historie niezwykłych ludzi –

dla dzieci w wieku 6-12 lat, ciekawych przygód. Tym razem – za sprawą książki „Ocean to pikuś” autor zabrał uczestników w pasjonującą podróż kajakiem po Oceanie Atlantycznym od Afryki do Ameryki wraz z Aleksandrem Dobą

Biblioteka Gminy Kościan z/s w Kiełczewie

- Wesolych Świąt życzą Pszczółki – spotkanie z dziećmi z przedszkola
- Słów kilka o adaptacjach filmowych na przykładzie powieści Henryka Sienkiewicza „W pustyni i w puszczy” – zajęcia biblioteczne dla uczniów klas V (Filia Racot)
- „Konfrontacje z haftem” – spotkania kółka hafciarskiego w bibliotece (Filia Stary Lubosz; także w maju)
- Warsztaty wielkanocne Sówek z „zerówki” – wykonywanie koszyczków z papierowych talerzyków, zagadki o wiosnie oraz nauka wierszyka na pamięć „Cukrowy baranek” (Filia Turew)
- Warsztaty wielkanocne Motylków – „pięciolatek” – pogadanka o świątach wielkanocnych oraz dekorowanie jajek styropianowych cekinami (Filia Turew)
- Pisanki wielkanocne – z okazji zbliżających się świąt wielkanocnych przygotowanie pisanek ze styropianowych jajek, zdobienie cekinami i kwiatkami z kolorowego papieru (Filia Widziszewo)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Baśnie, bajki i opowiadania” – zajęcia dla klas III szkoły podstawowej z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci
- Zajęcia dla klas III gimnazjum w ramach projektu „Jedno miejsce – 3 pomniki”
- „Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich” – wystawa

Krotoszyn

- Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich – wystawa
- Zabawy z bajką – warsztaty plastyczno-ruchowe dla przedszkolaków (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Międzynarodowy Dzień Książek dla Dzieci – warsztaty dla przedszkolaków (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Warsztaty dla dzieci ze szkoły podstawowej (Oddział dla Dzieci i Młodzieży):
 - ~ Zabawy z książką
 - ~ Warsztaty o książce
- Warsztaty dekoracji wielkanocnych – dla dzieci przedszkolnych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Wielkanocna kartka” – gminny konkurs plastyczny dla dwóch grup wiekowych: klasy I-III i klasy IV-VI (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

- „Najładniejsza kartka wielkanocna” – wystawa pokonkursowa (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „210. rocznica urodzin Juliusza Słowackiego” – wystawa (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Otwarte Mistrzostwa w Szachach Powiatu Krotoszyńskiego (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Najpiękniejsza pisanka wielkanocna” – konkurs plastyczny oraz wystawa pokonkursowa (Filia)
- „Konkurs Pięknego Czytania” – konkurs czytelniczy dla uczniów klas IV (Filia)
- „Czytajmy – Tydzień bibliotek” – wystawa literatury dla dzieci i młodzieży (Filia)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Zajęczki z gipsu” – spotkanie Koła Twórczych Czytelniczek (Filia w Pawłowicach)
- „Tradycje wielkanocne w moim regionie” – spotkanie dla przedszkolaków (Izba Regionalna)

Krzywiń (pow. Kościan)

- Wieczór autorski z Agnieszką Olejnik – spotkanie pisarki z czytelnikami oraz wystawa poświęcona jej twórczości
- Konkurs „Pisanka Wielkanocna” – II Gminny Konkurs Plastyczny, wręczenie nagród i wyróżnień oraz prezentacja prac konkursowych – w czasie Wielkanocnego Jarmarku Pomysłów
- Wyjazd do WMB Leszno na bowling – dla dzieci uczestniczących w bibliotecznych zajęciach
- „Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej” – comiesięczne spotkania krzywińskiego oddziału TPPF (także w maju)
- „Zwyczaj wielkanocny” – wystawa o obrzędach i zwyczajach związanych ze świętami wielkanocnymi
- „Święta tuż tuż” – cotygodniowe zajęcia plastyczne dla dzieci (Filia w Jerce)
- „Wielkanoc w Stumilowym Lesie” – tworzenie dekoracji na świąteczny stół, quiz na temat zwierzątek mieszkających w Stumilowym Lesie, zagadki, rebusy oraz kolorowanie ulubionych postaci z „Kubusia Puchatka” (Filia w Jerce)
- „Wiosna zagląda przez okna”, „Wielkanocne zajęczki”, „Drzewa pachną wiosną” – cotygodniowe zajęcia plastyczne (Filia w Bieżyniu)
- „Książki mają swoje święto” – spotkanie z dziećmi z Przedszkola Samorządowego w Bieżyniu z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci (Filia w Bieżyniu)

- Zajęcia szachowe (Filia w Bieżyniu)
- „Zajęcia piątkowe” – cotygodniowe zajęcia dydaktyczno-manualne „Prace świąteczne” (Filia w Lubiniu)
- „Lokalni twórcy” – wystawa obrusów i serwetek szydełkowych (Filia w Lubiniu)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Emocje. Piękno Italii” – wystawa fotograficzna Fabio Bartocconiego (Galeria Dworcowa; także w maju)
 - ~ „Portret Wojska Polskiego” – wystawa prac, będąca pokłosiem konkursu plastycznego organizowanego przez Leszczyńskie Stowarzyszenie „Dzieciom Niepełnosprawnym” (Galeria Lochy; także w maju)
 - ~ „Wielkanoc na kartkach. Od Niepodległości do dziś” – ekspozycja z cyklu „Ze zbiorów leszczyńskich kolekcjonerów” przygotowana przez Józefa Szymenderę, Leszka Kowalskiego i Zbigniewa Gryczkę (Galeria za Regałami; także w maju)
- Spotkanie przy kawie – dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku (także w maju)
- „Węgry Victoria Orbana” – spotkanie z Adamem Szabelskim z Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Poznaniu
- Spotkanie dla dzieci i rodziców z Małgorzatą Parchetą-Kołoszuk, psychologiem wychowawczym, trenerem, coachem rodzicielskim, autorką zbioru bajek „Emocjonalki”
- „Jak Pismo Święte tłumaczy obecną sytuację gospodarczą i polityczną?” – prelekcja Świeckiego Ruchu Misyjnego Epifania
- Koncert Huberta Szczęsnego, wokalisty, gitarzysty, autora tekstów i muzyki, członka i założyciela grupy Nie Strzelać Do Pianisty oraz The Dharma Bums; z udziałem pianisty jazzowego Jacka Winkla
- Spotkanie z Wojciechem Sumlińskim, psychologiem, dziennikarzem, autorem książek, publikacji oraz magazynów śledczych emitowanych w TVP (współorganizacja: Instytut Leszczyński)
- „Indie” – wieczorek kulturowy z udziałem Soumya Ranjan Pattnaik, który opowiedział o swoim kraju (współorganizacja: Fundacja Centrum Aktywności Twórczej)
- „Bezglutenowa Wielkanoc” – w programie: warsztaty edukacyjne, degustacje bezglutenowych produktów, zajęcia plastyczne, gry planszowe, zwiedzanie muzeum Pułapek Czasu w bibliotecznych lochach
- „Warsztaty wielkanocne” dla dzieci i rodziców – wspólne wykonywanie ozdób świątecznych

- „Bajkowe postacie wychodzą z książek” – plener Leszczyńskiego Klubu Fotograficznego (także w maju)
- Laboratorium Sztuki i Ruchu – spotkanie prowadzone przez Bożenę Łuczak (także w maju)
- „Dotknij siebie” – promocja debiutanckiego tomiku wierszy leszczynianki Violetty Borowiak; prowadzenie: Beata Donaj, oprawa muzyczna: Bartek Fogt
- „Gen. Józef Haller, dowódca Błękitnej Armii” – wykład dr. Rafała Sierchuły, historyka, dr. nauk humanistycznych, autora publikacji dotyczących historii obozu narodowego
- „Inny początek. Adopcja – piękno powtórnych narodzin” – promocja książki Honoraty Wójcik-Tuliszki
- „Trupięgi” – koncert muzycznej interpretacji poezji Bolesława Leśmiana
- „Portret Wojska Polskiego” – podsumowanie konkursu plastycznego i otwarcie wystawy prac nagrodzonych i wyróżnionych (współorganizacja: Leszczyńskie Stowarzyszenie „Dzieciom Niepełnosprawnym”)
- Koncert muzyczny uczniów i nauczycieli Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Romana Maciejewskiego w Lesznie
- „Archeologiczne odkrycia w Lesznie” – spotkanie z Maciejem Urbanem, Miejskim Konserwatorem Zabytków w Lesznie, w ramach cyklu „Piątki w Ratuszowej”
- „Skicki-Skiuk” – koncert jazzowy muzyków związanych z Wrocławiem
- Spotkanie z prof. Zdzisławem Krasnodębskim, wiceprzewodniczącym Parlamentu Europejskiego
- „Emocje. Piękno Italii” – wernisaż wystawy fotograficznej Fabio Bartoccioniego. Po otwarciu wystawy goście udali się do Biblioteki Ratuszowej, gdzie Włoch zaśpiewał swoje piosenki. Spotkaniu towarzyszył koncert leszczyńskiego zespołu Sunday Morning

Lipno (pow. Leszno)

- „Dobrze się bawimy z językiem angielskim” – projekt szkolny realizowany w ramach programu English Teaching (Filia Wilkowiec)

Mikstat (pow. Ostrzeszów)

- „Świat bez granic” – objazdowa wystawa książek w różnych językach świata
- „Wiewiórek i bóbr” – warsztaty literackie z Magdaleną Podbylską, dla dzieci z przedszkola

Nowy Tomyśl

- „Mistrzowie ilustracji. Piotr Socha” – wystawa prac (Galeria na Piętrze)

- Z cyklu „Twórca i jego dzieło”: „Wokół arabskiej i azjatyckiej sagi” – spotkanie z Tanyą Valko, polską pisarką, poetką, arabistką i tłumaczką, autorką „Arabskiej” i „Azjatyckiej sagi”
- Z cyklu „Seniorzy w natarciu”: „Akcja-Reakcja, czyli lekcja pierwszej pomocy przedmedycznej dla seniorów” – warsztaty z ratownikiem medycznym Błażem Lipieckim, dla seniorów z Domu Dziennego Pobytu
- W ramach projektu „A to historia! Czyli sto POCIECH z KRÓLÓW POLSKICH”:
 - ~ „Piastowskie orły wg Kazimierza Szymeczki” – spotkanie inauguracyjne projektu, którego gościem był pisarz Kazimierz Szymeczko (Strefa Koloru; Filia w Jastrzębsku Starym; Filia w Sątopach)
 - ~ „A to historia! Grażyna Bąkiewicz o Jagiellonach” – spotkania autorskie z Grażyną Bąkiewicz, autorką książek dla młodych czytelników (Strefa Koloru)
- „Między nami człowiekami” – spektakl muzyczny z udziałem uczniów Zespołu Szkół nr 2 w reżyserii Rafała Putza
- „Językowe prima aprilis” – spotkanie Językowego Pogotowia na temat najweselszych żartów aprilisowych w Polsce, na Ukrainie i Białorusi
- „Zając, zając, pokaż uszy!” – warsztaty tworzenia wielkanocnych dekoracji z Agą Flow
- „Rowerami ku Stepom Akermańskim” – spotkanie z Joanną Gerstel i Mariuszem Wasiewskim, którzy opowiedzieli o swojej wyprawie
- „Jajko wielkanocne” – spotkanie dla najmłodszych czytelników na temat świątecznych obyczajów (Filia w Bukowcu)

Orchowo (pow. Słupca)

- Wielkanocne warsztaty plastyczne
- Warsztaty osikowe dla dzieci

Osieczna (pow. Leszno)

- Warsztaty plastyczne:
 - ~ „Pisanka wielkanocna” – prace na konkurs
 - ~ „Kolorowa wiosna”
 - ~ „Robimy kartkę”
 - ~ „Zgadnij co to?”
- Konkurs plastyczny na najładniejszą pisanekę

Ostrowite (pow. Słupca)

- Warsztaty wianków wielkanocnych
- Spotkania autorskie z Wiolettą Piasecką
- „Gmina Ostrowite na fotografii” – konkurs fotograficzny

Ostrzeszów

- Spotkanie autorskie z podróżnikami, autorami książki „Na nowej drodze życia”
- „CzytaMy wszędzie” – inauguracja projektu mobilnej czytelnicy dla społeczeństwa Ostrzeszowa (Oddział Dziecięcy)
- Spotkania autorskie z Katją Dembską (ostrzeszowską pisarką dla dzieci) – dla uczniów szkoły podstawowej oraz przedszkolaków (Oddział Dziecięcy)
- Spotkanie autorskie z Dawidem Piątkowskim dla młodzieży i dorosłych (Oddział Dziecięcy)
- „Poeci dzieciom, dzieci poetom” – XXII Powiatowy Konkurs Recytatorski dla uczniów klas I-IV szkół podstawowych (Oddział Dziecięcy)

Pakoślav (pow. Rawicz)

- „W bibliotece dzieje się” – wycieczka przedszkolaków do biblioteki z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci
- „Arcymistrz słowa – Juliusz Słowacki” – wystawa w 170. rocznicę śmierci
- „William Szekspir – życie i twórczość” – wystawa w 455. rocznicę urodzin

Pępowo (pow. Gostyń)

- Międzynarodowy Dzień Książki dla dzieci – zajęcia w przedszkolu
- Światowy Dzień Książki – zajęcia dla przedszkolaków w bibliotece

Piaski (pow. Gostyń)

- Międzynarodowy Dzień Teatru – spotkanie z Małgorzatą Żółtaszek, autorką książek dla dzieci
- „Dbamy o książkę” – konkurs dla dzieci
- Wystawa rękodzieła artystycznego oraz prac konkursowych
- Dzień Książki – zajęcia dla dzieci w przedszkolu (czytanie bajki, wykonywanie zakładki do książki)

Pleszew

- „Dancing” – spektakl poetycki z udziałem Mai Barełkowskiej i Piotra Cyrwusa
- „Słówko o fotografii w reportażu” – warsztaty fotograficzne z Magdaleną Sobczak
- Spotkanie autorskie z Michałem Rusinkiem

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Andrzejem Markiem Grabowskim – dla dzieci
- Promocja książki Damiana Płowego „Pogorzelianie na frontach I wojny światowej”

Poniec (pow. Gostyń)

- Salonik literacki dla seniorów
- „Wielkanoc 2019” – warsztaty kreatywne

Powidz (pow. Słupca)

- „Ozdabianie pisanek” – warsztaty wielkanocne dla dzieci i dorosłych
- Kiermasz ozdób wielkanocnych. Autorki prac: Hieronima Gazińska, Wiesława Gwizdała, Beata Górecka, Katarzyna Janiak

Rawicz

- Strefa spotkań z warsztatem literackim: wykład Agnieszki Wolny-Hamkało oraz warsztaty
- Spotkanie z podróżnikiem Krzysztofem Nowakowskim
- Klub Melomana: „Melodie operowe i operetkowe” – spotkanie studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- „Spacer po lesie” – spotkanie autorskie oraz warsztaty z Magdaleną Podbylską
- „Święta tuż, tuż...” – warsztaty literacko-plastyczne dla przedszkolaków
- „Wiosenne rozmowy o...” – warsztaty dla przedszkolaków
- „Ludzie różnych zawodów – maszynista” – zajęcia biblioteczne dla przedszkolaków
- Etno-Kreatywni: „Cztery Pory Roku – Święta” – warsztaty z Alicją Gniazdowską

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- „Bajeczna Wrażeń Moc”- wspólne czytanie bajek z przedszkolakami oraz gra w grę planszową „Pędzące żółwie”

Rydzyzna (pow. Leszno)

- „Książka w ciemno” – akcja czytelnicza dla użytkowników biblioteki
- Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich – spotkanie w bibliotece
- Dzień Świętego Patryka w bibliotece
- „Legends polskie” – spotkanie dla dzieci i młodzieży
- „Zakładka do mojej książki” – zajęcia plastyczne dla przedszkolaków

Słupca

- „W krainie baśni...” – warsztaty z przedszkolakami z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci
- „Moja ulubiona książka z dzieciństwa” – spotkanie z weterynarzem Agnieszką Grajek, dla przedszkolaków

Strzałkowo (pow. Słupca)

- „W ogrodzie ziemskich rozkoszy – Tajlandia” – wykład Marka Pindrala

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Zabawy kolorami” – spotkanie z przedszkolakami
- Zajęcia dla dzieci – zajęcia kreatywne, ruchowe, edukacyjne
- Kreatywne warsztaty wielkanocne – dla dzieci 6-11 lat
- Spotkanie z zajęczkiem – współorganizacja z radą sołecką

Turek

- Program 50+”
 - ~ „Spotkanie z historią dotyczące życia w czasach pierwszych Piastów” – Grupa Ptasznik
 - ~ „Nazwy sklepów w Turku” – spotkanie z Mariolą Maciaszek, nauczycielem
- Piwnica Talentów:
 - ~ Rozstrzygnięcie konkursu Mistrz Pięknego Czytania oraz spotkanie z Andrzejem Markiem Grabowskim
 - ~ Warsztaty wielkanocne
 - ~ Warsztaty z okazji Dnia Florysty

Wijewo (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z Magdaleną Witkiewicz
- „Zwierzęta w poezji... i kudłate i łaciate” – gminny konkurs recytatorski
- „Ocalić od zapomnienia” – spotkanie organizowane we współpracy ze Stowarzyszeniem Działajmy Razem, analiza starych map (także w maju)

Włoszakowice (pow. Leszno)

- Wystawy literackie (Filia Krzycko Wielkie):
 - ~ „Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci”
 - ~ „Ewa Szelburg-Zarembina – 120 rocznica urodzin”
 - ~ „Halina Snopkiewicz – 85 rocznica urodzin”
- „Kartka wielkanocna” – pokonkursowa wystawa plastyczna

Zagórow (pow. Słupca)

- Przedszkolaki kodują – kodowanie z aplikacją Bit by Bit i rzeczywistość rozszerzona z aplikacją Quiver
- Udział w ogólnopolskiej Akcji Żonkile – zajęcia wprowadzające i wspólne robienie żonkili, zorganizowanie przemarszu ulicami Zagórowa i wręczanie napotkanym przechodniom żonkili symbolizujących Powstanie w Getcie Warszawskim

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Jak powstaje książka?” – spotkanie z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci 2019
- „Oczekując nadejścia świąt wielkanocnych – symbole świąt” – zajęcia biblioterapeutyczne z mieszkańcami DPS w Zdunach
- „Mistrz Pięknego Czytania 2019” – konkurs (Baszków)
- „Wielkanocne czary mary” – robimy wianki wielkanocne (także Baszków)
- „Symbolika i zwyczaje świąt wielkanocnych” – przedstawienie w wykonaniu uczniów klasy II Szkoły Podstawowej w Baszkowie (Baszków)
- „Co i gdzie wyrzucić” – spotkanie z przedstawicielami EKOsiódemki (Baszków)
- „Kodowanie w bibliotece” – zajęcia dla dzieci
- „Wanilia, lemury i baobaby czyli Madagaskar w pigułce” – spotkanie z podróżniczką
- Spotkanie z fizjoterapeutką w ramach cyklu „Spotkania (nie tylko) z pasjami” (także Baszków)

M a j

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „O krzykliwym Skrzaciku i magicznej księdze” – spektakl bajkowy
- Spotkanie autorskie z leszczyńską pisarką Jolantą Bartoś
- IV Nocne zGRAnie
- Koncert piosenek animacyjnych Teatru TAK
- Prezentacja dorobku plastycznego uczestników koła plastycznego Przed-szkola I. „Miś Uszatek”

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- „Podstawy zdrowego odżywiania” – spotkanie z dietetyczką
- Tydzień Bibliotek '2019 ph. „#Biblioteka” – zajęcia dla czytelników, wystawy, bookcrossing, spotkanie z władzami samorządowymi gminy Borek Wlkp.

Czajków (pow. Ostrzeszów)

- Tydzień Bibliotek:
 - ~ Spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem dla dzieci z kl. I i zerówki
 - ~ „Czerwony Kapturek” – teatryk kamishibai dla grup przedszkolaków
 - ~ Spotkanie z Piotrem Witoniem, poznańskim aktorem, który wcielił się w rolę Kota Findusa i Pattsona – dla kl. I-III

Czempiń (pow. Kościan)

- Akcja „Wymień się książką”

- Spotkanie z pisarką Krystyną Januszewską
- „Ocean to pikus” – spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim
- „Książka za grosik” – akcja organizowana co roku dla mieszkańców i czytelników biblioteki
- Znani czempiniacy czytają dzieciom – zajęcia literacko-plastyczne z legendami Czempinia
- „Jesteśmy Polakami” – spotkanie literacko-plastyczne dla dzieci z okazji świąt majowych (Filia Stary Gołębin)

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- „Prastara księżnica – skarb i tajemnica...bo mądrość tkwi nie tylko w WiFi” – spektakl teatralny w wykonaniu aktorów krakowskiego Teatru Maska
- W cyklu „Mam Pasję”:
 - ~ Wystawa płaskorzeźby Sławomira Kasprzaka
 - ~ Wystawa rysunku Jagody Maćkowiak
- „Żołnierze Wyklęci Ziemi Dobrzyckiej” – XVII edycja Regionalnego Konkursu Wiedzy z cyklu „Ziemia Dobrzycka Moja Mała Ojczyzna”

Doruchów (pow. Ostrzeszów)

- Spotkanie małych czytelników ze szkoły podstawowej z Katją Dembską Płonką, autorką książek dla dzieci i młodzieży
- 70. urodziny Biblioteki Publicznej Gminy Doruchów – spotkanie jubileuszowe
- Spotkanie autorskie z pisarką Natalią Nowak-Lewandowską
- „Książka mojego dzieciństwa” – zajęcia czytelnicze dla przedszkolaków

Gizałki (pow. Pleszew)

- Spotkanie autorskie z Małgorzatą Swędrowską

Gniezno

- XVI Ogólnopolski Tydzień Czytania:
 - ~ „To co najbardziej lubię... w bibliotece” – wpisy czytelników – zabawa biblioteczna
 - ~ „Ja chcę czytać!!!” – impreza czytelnicza w przedszkolu
 - ~ „Czytamy z wnukami, czyli rozmowa o książkach z seniorami” – warsztaty dla słuchaczy GUTW
 - ~ „Bajka niezapominajka” – głośne czytanie z małą formą inscenizacyjną dla przedszkolaków
 - ~ „Tajemnicze słowa – kto tu się schował?” – zabawa detektywistyczna dla uczniów szkół podstawowych
 - ~ „Bazgranie po ścianie” – tworzenie mini muralu

- ~ „Baśniowe marzenia”; „Świat pełen książek”; „Czytajmy”; „Świat pełen książek”; „Biblioteka jest okej” – imprezy czytelnicze
- ~ „Blogi o książkach dla dzieci” – zajęcia biblioteczne
- ~ „Ojej co się stało? Książka jest smutna... Zapytaj ją: dlaczego?” – warsztaty i zabawy dla dzieci
- ~ „Apetyt na książkę” – inauguracja nowego Klubu dla Smakoszy Kulinarnych
- ~ „Zakamarki biblioteki” – gra biblioteczna
- ~ „Harcerze czytają...” – zaprasza drużynowa z 17. Drużyny Harcerek „Watra”
- ~ „Książki interaktywne” – impreza dla najmłodszych
- ~ „Harcerze czytają...” – zaprasza drużynowy z 17. Drużyny Harcerzy „KOH-I-NOOR”
- „Jest w muzeum obraz taki...” Elizy Piotrowskiej – edukacyjne warsztaty dla dzieci
- Spacer z przewodnikiem „Śladami Józefa Chociszewskiego” – w ramach Nocy Muzeów
- W ramach akcji Całe Gniezno Czyta Dzieciom:
 - ~ Spotkanie z Karoliną Koszelą
 - ~ „Biblioteka dla przedszkolaka” – impreza czytelnicza w przedszkolu
- „Tere fere kuku... wyliczanki, rymowanki dla wszystkich dzieciaków” – zabawy z okazji Dnia Dziecka

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Warsztaty ilustratorskie dla dzieci z Marianną Oklejak
- „Śpiewająca Biblioteka, czyli od bajki do piosenki” – spotkania autorskie z Edytą Zarębską
- Spotkanie autorskie z Katarzyną Bosacką

Gostyń

- „Rowerowy czytelnik” – majówka rowerowa
- Gostyńska „Noc z żywiołami” w ramach Nocy Muzeów: teatr kamishibai, kaligrafia japońska i malarstwo Suiboku-ga – warsztaty Barbary i Masa-katsu Yoshida, wystawa „Kawa jako żywioł”
- Wykład i spotkanie autorskie z dr. Jakubem Kasperskim, muzykologiem, autorem książki „Historia muzyki popularnej”
- Teatr kamishibai dla przedszkolaków oraz w Ośrodku Wychowawczym w Cerekwicy Nowej
- Wystawa malarsko-fotograficzna Zofii Wawrzynowicz i Jakuba Marciniaka
- Wycieczka na Dzień Darmowego Komiksu do Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu

Grabów nad Prosną (pow. Ostrzeszów)

- Tydzień Bibliotek:
 - ~ „Prastara księżnica – skarb i tajemnica... bo mądrość tkwi nie tylko w wi- fi” – opowieść w wykonaniu Teatru Maska – dla dzieci
 - ~ „Ciemność dnia, światłość nocy” – spotkanie z Karolem Wójcickim, pasjonatem nieba, popularyzatorem astronomii , dziennikarzem i prezydentem
 - ~ „Grabowianin w podróży” – wernisaż wystawy Grabowskich Podróżników
 - ~ „Pachnąca fabryka mydełek” – warsztaty artystyczno-edukacyjne dla grup przedszkolnych i szkolnych
 - ~ „Zaczarowany świat żelowych świec” – warsztaty dla uczniów szkoły podstawowej
 - ~ „Magia eksperymentów chemicznych” – warsztaty dla uczniów szkoły podstawowej

Jutrosin (pow. Rawicz)

- W ramach Tygodnia Bibliotek – zajęcia dla dzieci na temat książki i bibliotek

Kalisz

- Spotkanie z małymi molami bibliotecznymi – z okazji Dnia Dziecka w sali recepcyjnej kaliskiego magistratu
- „Szkoła Podstawowa nr 22 w Kaliszu im. Józefa Piłsudskiego” – spotkanie dla młodzieży w ramach obchodów „Dnia Patrona”
- „Odjazdowy Bibliotekarz” – rajd rowerowy bibliotekarzy i przyjaciół książki (Filia nr 3)
- Plenerowy festyn rodzinny na Majkowie – w ramach Święta Dzielnicy (Rada Osiedla Majków, Filia nr 7 – współorganizacja)
- Spotkanie z okazji Dnia Różnorodności Kulturowej – dla przedszkolaków (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
- „Muzyk jest władcą: wszak rzesza go słucha (Deotyma „Do Stanisława Moniuszki”)” – wystawa w ramach obchodów Roku Stanisława Moniuszki (Filia nr 5)

Kobyła Góra (pow. Ostrzeszów)

- Tydzień Bibliotek:
 - ~ Facebookowe konkursy, randka w ciemno z książką, czytanie dzieciom w przedszkolach na terenie naszej gminy
 - ~ Spotkanie z najmłodszymi w Kobylogórskim Ośrodku Kultury, podczas którego władze naszej gminy czytali wybrane wiersze Juliana Tuwima oraz zorganizowanie I konkursu literackiego

- ~ Odwiedziny dzieci z oddziału przedszkolnego z Mąkoszyc – zapoznanie z tajnikami pracy bibliotekarza, przedstawienie bajki „Czułość” w teatryku kamishibai

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Święto Flagi Rzeczypospolitej Polskiej – wystawa literatury patriotycznej
- Święto Konstytucji – wystawa książek o historii Polski (także Filia w Smolicach)
- Tydzień Bibliotek pod hasłem #Biblioteka:
- Dzień Bibliotekarza i Bibliotek – spotkanie z burmistrzem Kobylina oraz dyrektorem Gminnego Ośrodka Kultury
- „Wierny Czytelnik” – spotkanie bibliotekarek, emerytowanych pracowników oraz czytelników; wyróżnienie ośmiu czytelniczek
- „Detektyw Pozytywka na tropie” – Międzyszkolny Konkurs Czytelniczy klas I-II (współpraca ze Szkołą Podstawową w Smolicach)
- „Gustaw Herling-Grudziński – 100. rocznica urodzin” – wystawa (Filia w Smolicach)
- „Autor nad swoją ukochaną Rio Pecos” – spotkanie autorskie z Sławomirem Bednarkiem

Koło

- Wizyta bibliotekarek w Domu Pomocy Społecznej w Kole
- Kolski Dzień Bibliotekarza i Bibliotek – podsumowanie „III Dyktanda dla Dorosłych i Młodzieży”
- „Bieszczadzcy Mocarze” – wernisaż wystawy fotograficznej Mateusza Matysiaka
- Festyn majowy w Parku im. St. Moniuszki (Filia dla Dzieci; współorganizacja: Miejski Dom Kultury, Muzeum Techniki Ceramicznych, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji)
- Warsztaty ilustratorskie z Danielem de Latour (Filia dla Dzieci)
- „Prastara Książnica – skarb i tajemnica... bo mądrość tkwi nie tylko w Wi-Fi” – przedstawienie Teatru Maska z Krakowa dla dzieci z kolskich przedszkoli (Filia dla Dzieci)
- „Planszówka” – finał ogólnokrajowego konkursu plastycznego dla dzieci przedszkolnych i uczniów szkół podstawowych (Filia dla Dzieci)
- Lekcja „Super M” – dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kole (Filia dla Dzieci)
- Spotkanie autorskie ze Zbigniewem Kołbą – dla dzieci (Filia dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Spotkanie autorskie z Anną Dziewit-Meller, dziennikarką i autorką książek: „Damy, dziewuchy, dziewczyny. Podróże w spódnicy” i „Damy, dziewuchy, dziewczyny. Historia w spódnicy” – dla młodzieży w wieku 11-16 lat i ich rodziców
- „Cztery motylki” Wiery Badalskiej – spotkanie origami-baje dla uczniów klas I-III
- „Podróże do granic” – spotkanie autorskie z Robertem Czerniakiem
- „Opowiadki dla małych uszu” – spotkanie z książką dla dzieci, dla grup przedszkolnych
- Spotkanie autorskie z Agnieszką Frączek – dla dzieci w wieku 6-10 lat i ich rodziców
- W cyklu „Z historią przy kawie”: „Od łóżka do tajemnic alkowy” – wykład dr. Emiliana Prałata
- Spotkanie autorskie z Szymonem Hołownią
- Bookcrossing – lektura na wyciągnięcie ręki – akcja czytelnicza

Biblioteka Publiczna Gminy Kościan z/s w Kielczewie

- „#biblioteka” – Tydzień Bibliotek w Kielczewie – spotkania z grupami przedszkolnymi, zabawy literackie
- „Franklinie, dbaj o książki!” – wizyta bibliotekarki u przedszkolaków z grupy „Puchatków”
- Spacer Pszczółek po Gminie Kościan – spotkanie z grupą przedszkolną
- „Czy żabka zmieni się w księcia?” – spotkanie z dziećmi z grupy przedszkolnej
- „Papież z dalekiej Polski” – XVI Miejsko-Gminny Konkurs dla uczniów klas IV-VI – Stare Oborzyska
- „Znajomi z Bullerbyn” – konkurs czytelniczy dla klas III (Filia Racot)
- „Ignacy i Mela na tropie złodzieja” – tworzenie strony tytułowej do fragmentu powieści Zofii Staniszewskiej – zajęcia dla uczniów klas II
- O mocy przyjaźni na przykładzie historii małego wilczka z opowiadania Rachel Bright „O wilczku, który się zgubił” – zajęcia z bajkoterapii dla przedszkolaków z grupy Misie, Pszczółki, Biedronki, Krasnoludki i Kotki (Filia Biblioteczna Racot)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- XVI Ogólnopolski Tydzień Bibliotek „#BIBLIOTEKA”:
 - ~ „Magiczny świat wierszy” – zajęcia dla 5-latków z przedszkola
 - ~ „Prastara książnica – skarb i tajemnica... bo mądrość tkwi nie tylko w WiFi” – spektakl Teatru Edukacji i Profilaktyki „MASKA” – dla uczniów klas II szkół podstawowych

- ~ Spotkanie autorskie z Katarzyną Dembską – dla uczniów klas V szkół podstawowych
- ~ Spotkanie autorskie z Tomaszem Szwedem – dla uczniów klas I szkół podstawowych
- „Majowy Piknik z Biblioteką” – impreza plenerowa z udziałem: Koźmińskiej Orkiestry Dętej, zespołu wokalnego ze Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Strajku Dzieci Koźmińskich 1906/1907 w Koźminie Wlkp. oraz Teatru Seniora. Atrakcje dla dzieci m.in. gra terenowa „Szukanie Złotej Książki”, warsztaty plastyczne „Namaluj laurkę dla Mamy”, bańki mydlane, malowanie twarzy, nowalijki książkowe

Kraszewice (pow. Ostrzeszów)

- Międzyprzedszkolny Turniej Tańca – udział w komisji podczas konkursu tanecznego „Roztańczone przedszkolaki”
- Tydzień Bibliotek:
 - ~ „Co w trawie piszczy” – spektakl promujący czytelnictwo w wykonaniu teatru Edu-Artis z Krakowa – dla dzieci ze szkoły podstawowej
 - ~ „Czerwony Kapturek” – teatrzyk kamishibai dla dzieci z klasy „0”

Krobia (pow. Gostyń)

- Parada Żywych Książek – impreza dla czytelników

Krotoszyn

- Tydzień Bibliotek pod hasłem #Biblioteka:
 - ~ Wręczenie dyplomów „Honorowy Czytelnik KBP” i spotkanie autorskie z Karoliną Bednarz „Japonia oczami kobiet”
 - ~ Powiatowy Dzień Bibliotekarza – wyjazd studyjny bibliotekarzy i sympatyków bibliotek powiatu krotoszyńskiego na ziemię opolską
- „Poznaj Egipt” – wystawa fotografii (wypożyczona z WBPiCAK w Poznaniu)
- Teatr kamishibai – magiczny teatr obrazkowy – zajęcia dla dzieci ze szkół i przedszkoli (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Spotkanie autorskie z Beatą Andrzejczuk dla uczniów klas V-VIII, wręczenie dyplomów „Aktywnego Czytelnika KBP” Oddziału dla Dzieci i Młodzieży, oraz dyplomów w ramach ogólnopolskiej akcji „Mała książka – wielki człowiek” (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Wokół książki” – zajęcia plastyczno-literackie, wykonywanie zakładek, zajęcia dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „W świecie książki” – warsztaty plastyczno-literackie (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Bajkowa kraina” – spotkanie z postaciami z bajek dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

- „25 maja – Dzień Królowy” – wystawa literatury o księżniczkach i królownach. Kukielka przedstawiająca królownę (Filia)
- „Od papieru do książki” – spotkanie z uczniami klas II w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, zapoznanie z historią papieru (Filia)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Wystawa obrazów lokalnych artystek z Krzemieniewa
- „Biblioteka ciągle w grze” – gry planszowe
- Spotkanie Koła Emerytów i Rencistów z Krzemieniewa
- „Library Room” – spotkanie dla młodzieży
- „Na majowej łące” – spotkanie czytelnicze dla dzieci z przedszkola (Filia w Pawłowicach)
- „Book folding – nowe życie starej książki” – spotkanie dla uczniów szkoły podstawowej (Filia w Pawłowicach)
- „Z książką w plenerze i na rowerze” – rajd rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz” oraz prezentacja ulubionych książek (Filia w Pawłowicach)
- „Noc w Bibliotece #Biblioteka” – spacer „Historycznym szlakiem Pawłowic” – zagadki o Pawłowicach, zwiedzanie Izby Historycznej, test o książce i bibliotece, „book-folding – nowe życie starej książki”, gry planszowe (Filia w Pawłowicach)
- „Zakładka do książki” – zajęcia plastyczne dla przedszkolaków (Filia w Nowym Belęcinie)
- Spotkanie autorskie z Katarzyną Janus (Filia w Garzynie)
- Wycieczka uczestników „Nocy Bibliotek” (Izba Regionalna)
- „Wielkie pranie” – lekcja regionalna (Izba Regionalna)

Krzywiń (pow. Kościan)

- Tydzień bibliotek 8-15 maja 2019 r.
 - ~ „Co w trawie piszczy” – spektakl edukacyjny promujący czytelnictwo, dla dzieci w wieku 4-12 lat
 - ~ „Książka w podróży” – ogłoszenie konkursu czytelniczego na przesłanie fotografii książki wypożyczonej z krzywińskiej Biblioteki zabranej przez czytelnika na wakacje
 - ~ „Drzewko literackie” – konkurs czytelniczy
- „Seniorzy cool/turalni” – projekt dla seniorów mający na celu ułatwienie osobom w starszym wieku dostępu do instytucji kultury
- Cotygodniowe zajęcia plastyczne: „Co w trawie piszczy – czyli życie małych istot”, „Drzewo różane”, „Kochamy Mamy – czyli artystyczne wyrażanie emocji”, „Drugie życie podkładek śniadaniowych” (Filia w Bieżyniu)
- „Historia Książki dla najmłodszych” – zajęcia edukacyjne z grupami przedszkolnymi (Filia w Bieżyniu)

- „Kreatywnie z książką” – zajęcia z klasą II z Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Bieżyniu, przeprowadzone w oparciu o książki: „Śniadaniowe zgadywanki” i „Hej trzymaj formę” autorstwa A. Tabby oraz „Lokomotywa” J. Tuwima (Filia w Bieżyniu)
- „Patriotyzm w poezji polskiej” – Konkurs Recytatorski dla uczniów klas IV-V oraz VI-VIII SP, organizowany we współpracy z Zespołem Szkół i Placówek Oświatowych w Bieżyniu (Filia w Bieżyniu)
- „Zajęcia piątkowe” – zajęcia dydaktyczno-manualne: „Święto 1-3.05” – ukończenie i nagrodzenie prac „Laurka i zaproszenie dla Rodziców”, „Serce dla Rodziców”, „Przygotowania do Dnia Mamy i Taty” (Filia w Lubiniu)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Figury św. Jana Nepomucena w regionie leszczyńskim” – wernisaż wystawy Andrzeja Przewoźnego, fotografa, pracownika MBP, będącej efektem kilkuletnich poszukiwań leszczyńskich śladów św. Jana Nepomucena (Galeria za Regalami)
 - ~ „Od Buzułuku przez Monte Cassino do Bolonii: 17.01.-19.05.1944” – wystawa upamiętniająca jedną z najdłuższych i najkrwawszych walk II wojny światowej. Przygotowana została we współpracy ze Stowarzyszeniem Oficerów Rezerwy 69 Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego im. Gen. dyw. Stefana Roweckiego „GROTA”, z okazji 75. rocznicy bitwy (Galeria Lochy)
- Dzień Bibliotekarza i Bibliotek & Jubileusz 70-lecia Biblioteki – coroczne spotkanie bibliotekarzy w Ratuszu połączone z jubileuszem MBP. Nagrodę Liścia Miłorzębu otrzymała Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie jako wydawca książki Janiny Małgorzaty Halec „Pulsująca obecność. Biblioteki publiczne w dziejach Leszna 1920-2014”. Nagroda Specjalna przypadła Muzeum Okręgowemu w Lesznie za książkę „Stolice wielkopolskiego protestantyzmu. Leszno i Śmigiel – współistnienie wyznań. Dziedzictwo”. Przyznana została także nagroda dyrektora MBP dla Krzysztofa Kaźmierczaka, autora książki „Rozstrzelani za uratowanie kobiety. Wojsko Polskie kontra Armia Sowiecka”.
- Nagrodę im. Heleny Śmigielskiej odebrała kierownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego MBP w Lesznie Ewa Bartkowiak-Nabzdyjak. Podczas uroczystości odbyło się uroczyste przekazanie kolekcji materiałów jazzowych przez Jerzego Reicha i Adama Jagodzińskiego na rzecz MBP w Lesznie.

- Koncert Rudiego Schuberta, piosenkarza, autora tekstów, kompozytora, satyryka, znanego z takich przebojów jak „Córka Rybaka”, „Monika dziewczyna Ratownika”, „Wars wita”
- Debata Europejska w Bibliotece Ratuszowej – w dyskusji wzięli udział kandydaci z wielkopolskiej listy do Parlamentu Europejskiego. Na pytania Piotra Andrzejewskiego z Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Poznaniu odpowiadali: Marek Jurek (Kukiz'15), prof. Zdzisław Krasnodębski (PiS), Adam Mikołaj Pancewicz (Wiosna) oraz Michał Wawryniewicz (KE)
- „Muzyka filmowa i nie tylko...” – koncert Ryszarda Gościniaka, który zagrał utwory nawiązujące do hitów kinowych takich jak „Love story”, czy „Ojciec Chrzestny”; fragmenty „Pana Tadeusza” recytowała Irena Radziszewska; spotkanie w ramach cyklu „Piątki w Ratuszowej”
- „Obietnica Raju – czy nadal aktualna?” – prelekcja Świeckiego Ruchu Miśjnego Epifania
- Wykład dr Janiny Małgorzaty Halec dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- „Tunezja” – wieczorek kulturowy dla pasjonatów podróży (współorganizacja: Fundacja Centrum Aktywności Twórczej)
- „Spotkajmy się w Ratuszowej” – wieczór literacko-muzyczny przygotowany przez członków Stowarzyszenia Sztuka Dla Wszystkich. W programie: muzyczna podróż przez siedem dekad, fraszki i limeryki, wywiad niespodzianka, przywoływanie duchów przeszłości, coś dla Grochowiaka i nie tylko... Prowadzenie: Aldona Szymanowska i Gabriel Roszak. Oprawa muzyczna: Basia Stencel i Przemysław Maćkowiak. Organizator: Stowarzyszenie Sztuka Dla Wszystkich
- „Władysław Anders – generał, dowódca II Korpusu Polskiego w 75. rocznicę bitwy o Monte Cassino” – okolicznościowa prelekcja Zdzisława Pocha, leszczyńskiego historyka
- „Jest na końcu mapy taka wieś” – premiera filmu Filia T.A.K.a opowiadającego o zespole Semplicze z Lubinia
- ProjectA oraz Jam Session – koncert zielonogórskiej grupy i Jam w Bibliotece Ratuszowej
- Stoisko MBP na Rynkach Śniadaniowych – tradycyjnie pod namiotem MBP można było wypożyczyć książki, przeczytać świeżą prasę, dowiedzieć się jakie wydarzenia pojawią się w najbliższym czasie w bibliotece
- „Podróże z dzieckiem.... Pomiędzy Azją a Europą” – spotkanie w ramach cyklu „Wokół Globusa” z Agatą Majorek, lektorem języka angielskiego, pilotem wycieczek, pedagogiem, pasjonatką podróży
- „Seniorzy dla seniorów” – spotkanie z poetką Krystyną Grys w ramach cyklu „Piątki w Ratuszowej”

- „FRAGMENT KURZU” – koncert obejmujący dwa solowe występy debiutujących lokalnych artystów: Wojciecha Sierackiego oraz Filipa Rozyńka
- „Władza i majątek poewangelicki w okresie PRL w Osiecznej” – wykład historyka Adriana Gendery
- „Meksyk” – wieczorek kulturowy organizowany wspólnie z Fundacją Centrum Aktywności Twórczej
- „Pokocham ją siłą woli” – wieczór zainspirowany twórczością Edwarda Stachury. Tekst poety ze zbioru „Się” przedstawił Tomasz Biberstajn, któremu partnerowała Dagmara Poch; spotkanie w ramach cyklu „Piątki w Ratuszowej”

Mikstat (pow. Ostrzeszów)

- Tydzień Bibliotek:
 - ~ „A u nas powstanie” – spotkanie z Magdaleną Podbylską
 - ~ „Łamańce językowe i brykanie ze słowami, czyli jakie niespodzianki kryją się w książkach?” – warsztaty literackie z Małgorzatą Śwędrowską, dla grupy przedszkolnej „0”
 - ~ „Calineczka” – spektakl teatralny dla przedszkolaków

Nowy Tomyśl

- Tydzień Bibliotek 2019:
 - ~ „Kwadry Księżycy” – spotkanie Nowotomyskiego Piętra Wyrzów Literackich, podczas którego wiersze Łucji Dudzińskiej, Doroty Nowak i Bogusławy Malety, do muzyki Lecha Nawrockiego i w aranżacjach Romualda Andrzejewskiego wyśpiewała Jolanta Ciecharowska
 - ~ „Majówka w Smerfowym lesie” – impreza plenerowa dla dzieci; w programie: spektakl Teatru Edu-Artis „Z wizytą w Smerfowym lesie”, prezentacja kolorowych kostiumów super bohaterów, księżniczek i wielu innych postaci z bajek, występ grupy tanecznej z Nowotomyskiego Ośrodka Kultury, zadania plastyczne przygotowane przez uczniów Zespołu Szkół Zawodowych i Licealnych
 - ~ Z cyklu „Twórca i jego dzieło”: „10 zwykłych pytań do 100 niezwykłych ludzi” – spotkanie z Emilią Jakubas, piszącą pod pseudonimem Emi Jakk, autorką książki, napisanej w formie złotych myśli
 - ~ „Namibia. Przez pustynię i busz” – spotkanie z podróżnikami Anną i Krzysztofem Kobusami oraz prezentacja ich książki
 - ~ Malarstwo Ryszarda Pozdrowicza – wystawa (Galeria na Piętrze)
 - ~ „Bez kochania trudno” – koncert zespołu Good Staff utrzymany w folkowym klimacie; zespół tworzą: Anna Winiarska (śpiew), Joanna Skowrońska (flety proste, śpiew), Paweł Głowacki – (bas, mandolina),

- Robert Rekiel (instrumenty perkusyjne), Jacek Skowroński (trubadur ensemble) i Wojciech Winiarski (gitary, lutnia)
- Z cyklu „Seniorzy w natarciu”: „Nowy Tomyśl – miasto przyjazne seniorom” – spotkanie z Ryszardem Ratajczakiem, pracownikiem Urzędu Miejskiego z Wydziału Organizacyjnego i Komunikacji Społecznej, dla seniorów z Domu Dziennego Pobytu
 - Z cyklu „Godziny dla rodziny”: „Polska jest super!” – spotkanie z podróżnikami Anną i Krzysztofem Kobusami na temat wyjątkowo atrakcyjnych miejsc w Polsce (Strefa Koloru)
 - W ramach projektu „Poezja i rap z ulicy Witosa 8”:
 - ~ „Piknik majowy na bibliotecznej scenie” – odwiedziny młodzieży programu „Równać Szanse” ze Zbąszynią wraz z koordynatorką projektu „Sza-gówki i pływki – kuchnia regionalna all inclusive” Magdaleną Rożek
 - ~ „Szlifowanie wokalu” – spotkania młodych raperów w ramach programu grantowego „Równać szanse” na lekcjach śpiewu z Cecylią Ślusarz, nauczycielką z Prywatnego Ogniska Muzycznego
 - ~ „Odwiedziny Gryzliego” – spotkanie z Mateuszem „Gryzli” Kamińskim, raperem z Piły: mini koncert i prezentacja jego utworów
 - W ramach projektu „A to historia! Czyli sto POCIECH z KRÓLÓW POLSKICH”: „Poczet królów polskich wg Pawła Wakuły” – spotkanie autorskie
 - Podsumowanie II edycji Pogotowia Informatycznego, podziękowanie dla grupy wolontariuszy z Zespołu Szkół nr 2, którzy działali w Pogotowiu
 - „O najpiękniejszych miejscach w Polsce” – spotkanie z językiem polskim dla obcokrajowców
 - Tydzień Bibliotek ze strażakami – spotkanie ze strażakami w plenerze i zapoznanie dzieci z książką „Strażak Wacek” (Filia w Sątópach)
 - „Książka, to najlepszy przyjaciel” – zakończenie cyklu czterolecznych spotkań z książką dla młodzieży (Filia w Bukowcu)
 - „Sleeveface w bibliotece, czyli ubierz się w książkę” – spotkanie, którego tematem były Sleeveface, czyli zdjęcia przedstawiające osoby z zasłoniętą przez okładkę książki częścią ciała (Filia w Bukowcu)

Orchowo (pow. Słupca)

- „Przygody księcia Husajna i pięknej księżniczki Nur ar Nachar” – warsztaty plastyczno-czytelnicze
- „Kwiaty dla mamy” – warsztaty plastyczne
- Kosmiczne opowieści – warsztaty czytelniczo-plastyczne

Osieczna (pow. Leszno)

- Warsztaty plastyczne:
 - ~ „Zaprojektuj swój pokój”

- ~ „Zabawy z bibułą”
- ~ „Tworzymy kukielki”
- ~ „Wycinamy serwetki”

Ostrowite (pow. Słupca)

- „Biżuteria z filcu” – warsztaty
- „Na krańcach Europy” oraz „Normandia. Piękno wiosek i miasteczek nadmorskich” – spotkania z kpt. Jackiem Podgórskim

Ostrzeszów

- Tydzień Bibliotek:
 - ~ Bookcafe
 - ~ Kawiarenka internetowa za darmo
 - ~ Odjazdowy Bibliotekarz – rajd bibliotekarek i czytelników
 - ~ Spotkanie autorskie z Ają Iskrą, propagatorką zdrowego stylu życia
 - ~ Spotkanie z podróżnikiem Bolesławem Grabowskim
 - ~ Wieczór poetycki „Animus – serce moje” – poezja autorska lokalnego poety Piotra Pilarczyka
 - ~ Wernisaż wystawy exlibrisów zorganizowanej z okazji 40. rocznicy pierwszej pielgrzymki św. Jana Pawła II do ojczyzny; ze zbiorów dr. Józefa Zdunka z Krotoszyna
 - ~ „O poszukiwaniu własnych korzeni” – spotkanie autorskie z Marią Latajką, autorką książki „Bobrowniki nad Prosną. Nasi...”
- „Państwo Słowikowie dawniej i dziś” – minispektakl teatralny dla dzieci w wykonaniu bibliotekarek (Oddział Dziecięcy)

Pakośław (pow. Rawicz)

- Rok 2019 rokiem Stanisław Moniuszki – wystawa
- „Folklor w życiu dziecka – zabawy ludowe” – zajęcia dla grup dzieci przedszkolnych prowadzone przez Alicję Gniazdowską
- „Literacki Misz-Masz”: Turniej wiedzy o literaturze
- „Ananasy z naszej klasy” – inscenizacja
- Zmagania z quizami – dla uczniów klasy VIII
- „Namaluję Tobie Mamo” – warsztaty plastyczne
- „Co to znaczy... czyli... mądra głowa zna przysłowia” – zajęcia dla uczniów klasy III
- „Savoir-vivre na wesoło” – zajęcia dla uczniów klas VII
- „SIECI@KI.PL – Bądź bezpieczny w sieci” – pogadanka z policjantem
- „Stop hejtowi” – spotkanie z policjantem, dla uczniów klasy VIII
- Zagadkowy zawrót głowy – krzyżówki ,quizy, rebusy
- Trening pamięci

- „Znaczenie czytania w poznawaniu otoczenia na podstawie książki Znajdź mnie i kiedyś odwiedź” – spotkanie autorskie ze Zbigniewem Kolbą, dla uczniów klas V (także Filia Chojno)
- „Poznajemy wzory chazackie” – zajęcia plastyczne dla uczniów klasy IV, prowadzone przez Alicję Gniazdowską
- Teatralnie w Bibliotece: „Bajka do zjedzenia” – przedstawienie (sfinansowane przez Rawicką Bibliotekę Publiczną)
- „Świat Gustawa Herlinga-Grudzińskiego” – wystawa w 100. rocznicę urodzin (Filia Chojno)
- Wspomnienie o Gustawie Herlingu-Grudzińskim oraz wystawa z okazji 100. rocznicy urodzin pisarza

Piaski (pow. Gostyń)

- „O krzykliwym skrzaciku i magicznej księdze” – teatryk dla dzieci
- Popołudniowe x-boxowanie dla dzieci (gry na x-box)
- „Tyjater Jednygó Szplina” – spotkanie gwarowe Waldemara Wierzby

Pleszew

- Warsztaty dziennikarskie dla młodzieży z Ireną Kuczyńską
- Maraton teatryku kamishibai (Filia w Taczanowie Drugim)
- Spotkanie z krytykiem filmowym Stanisławem Janickim
- Rajd rowerowy „Odjazdowy bibliotekarz”

Poniec (pow. Gostyń)

- „Zakładka do książek” – warsztaty rękodzielnicze
- „Tyjater Jednygó Szplina” – spotkanie gwarowe Waldemara Wierzby

Powidz (pow. Słupca)

- Warsztaty decoupage – drewniane skrzynki

Rawicz

- Warsztaty literackie z kryminalistą... Krzysztofem Koziółkiem:
 - ~ „Detektyw na tropie informacji” – dla uczniów kl. IV szkół podstawowych
 - ~ „Jak jednym słowem uzbroidź językową bombę” – dla uczniów kl. II szkół podstawowych
- Strefa spotkań z pisarzem: spotkanie autorskie z Jakubem Żulczykiem
- „Good Books” – warsztat tworzenia mobilnych gier miejskich „Biblioteczny Game Jam”
- Strefa spotkań z komiksem: spotkanie autorskie oraz warsztaty z Danielem Odiją i Wojciechem Stefańcem
- Strefa spotkań z...:

- ~ „Pan poeta shaw... Michał”
- ~ Spotkanie z Michałem Poznańskim
- ~ „La Sorpresa” – spotkanie autorskie z Sylwią Chutnik
- Klub Melomana: „Dla każdego coś miłego” – spotkanie studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- Strefa spotkań z Gwiazdą: spotkanie autorskie ze Stanisławem Janickim
- „Poznajemy Bibliotekę z teatrykiem kamishibai: – spotkanie dla przedszkolaków
- „Ludzie różnych zawodów – zawody związane z powstaniem książki” – zajęcia biblioteczne dla przedszkolaków
- „Bibliorodzie-Bibliomaluch” – cykl spotkań: „Międzynarodowy Dzień Rodziny” – warsztaty literacko-manualne
- Galeria Jednego Obrazu:
 - ~ „Kot” – Daniel Wiatrowski
 - ~ „Krokusy” – Halina Murkowska

Słupca

- „Kto mieszka w książkach” – warsztaty dla przedszkolaków
- Spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem
- „Moja ulubiona książka z dzieciństwa” – spotkanie ze Jackiem Bartkowiakiem, starostą słupeckim – dla przedszkolaków
- „Nasze lektury – książki, które nas uczą i bawią” – rozstrzygnięcie powiatowego konkursu literackiego dla klas VII-VIII i gimnazjalistów

Strzałkowo (pow. Słupca)

- „Życie z pasją” – wykład i spotkanie autorskie z Jackiem Pałkiewiczem

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Nasze marzenia” – warsztaty na podstawie bajki „O rybaku i złotej rybce”
- XV Ogólnopolski Tydzień Bibliotek:
 - ~ Gminny Konkurs Pięknego Czytania – „Afryka Kazika”, „Gabi. A właśnie, że jest pięknie”
 - ~ Gminny Konkurs Opowiadania Legend „Baju, baju w Wielkopolskim Kraju”
 - ~ „W krainie baśni i bajek”: „Tropem bajek, baśni i legend” – baśniowy korowód, konkurs plastyczny „Wielkopolska nasza mała ojczyzna w podaniach i legendach”
 - ~ „Kolorowe zawieszki z filcu wyczarowane” – warsztaty kreatywne dla seniorów
- Kreatywne warsztaty dla dzieci 6-11 lat – zajęcia plastyczne, gry i zabawy edukacyjne i ruchowe (Filia w Starym Bojanowie)

- Integracyjny Piknik Rodzinny – dla grup zabawowych i dzieci niezrzeszonych – z Nietążkowa, Czacza, Starego Bojanowa (Filia w Starym Bojanowie)
- Warsztaty biblioteczne dla przedszkolaków „Żyj zdrowo” – spotkanie z dietetykiem (Filia w Czaczu)
- Konkurs Pięknego Czytania dla kl. II – w ramach cyklu „Poranki z ciekawą książką” (Filia w Czaczu)
- Wiosną inspirowane – warsztaty kreatywne dla dorosłych (Filia w Nietążkowie)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z Edytą Zarębą

Turek

- „Gustaw Herling-Grudziński w 100. rocznicę urodzin” – wystawa
- Promocja książki Jarosława Kłonowskiego „Zimna fala” – w ramach Tygodnia Bibliotek
- Spotkanie autorskie z Arnoldem Cytrowskim, połączone z promocją książki „Przez czas i przestrzeń” – w ramach Tygodnia Bibliotek
- Program 50+:
 - ~ Spotkanie autorskie z Michałem Ogórkim
 - ~ Spotkanie autorskie z Michałem Sobczakiem, połączone z promocją książki „Z Bogiem na Ty”
- Piwnica Talentów:
 - ~ Warsztaty ilustratorskie z Danielem de Latour
 - ~ Cykl spotkań ze Złym Kocurkiem
 - ~ Spotkanie autorskie z Justyną Bednarek
 - ~ Spotkanie autorskie z Arnoldem Cytrowskim
 - ~ Warsztaty ilustratorskie z Elizą Piotrowską
 - ~ Realizacja projektu „Z książką można wiele” – cykl spotkań w przedszkolach samorządowych

Zagórów (pow. Słupca)

- „Co w trawie piszczy” – przedstawienie teatryku Edu-Artis z Krakowa
- Z okazji Tygodnia Bibliotek zorganizowanie wycieczki dla najaktywniejszych czytelników, członków DKK i przedstawicieli władz samorządowych po ciekawych obiektach bibliotecznych w niedalekim sąsiedztwie. Zwiedzanie siedziby BPMiG w Pleszewie, Jarocińskiego Ośrodka Kultury (wchodzącego w strukturę biblioteki) oraz nowo otwartej Filii BPG Jaraczewo mieszczącej się w Górze
- Spotkanie autorskie z pisarką Wiolettą Piasecką – dla najmłodszych
- Przedszkolaki poznają Scottiego – zajęcia z grą Scottie Go

- „Cztery Pory Roku” – odsłona wystawy pokonkursowej, przygotowanej przez Słupecką Organizację Turystyczną
- „Zostań magicznym bohaterem” – warsztaty z biblioterapii na bazie książek: „Mały Książę” oraz „Harry Potter” prowadzone przez Iwonę Cichocką (grupa „Kreatywni” z Konina) dla młodzieży z klasy VII i VIII szkoły podstawowej (Filia w Trąbczynie)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Uczciwość – mówienie i poznawanie prawdy” – zajęcia biblioterapeutyczne z podopiecznymi DPS-u w Zdunach
- „Jak powstaje książka” – warsztaty (także Baszków)
- Konkurs Pięknego Czytania utworów Kornela Makuszyńskiego – dla uczniów klas IV-V szkół podstawowych w gminie Zduny
- „Apetyczne wiersze Wandy Chotomskiej” – konkurs recytatorski dla uczniów klas I-III szkół podstawowych w gminie Zduny
- Spotkanie z leśnikiem w ramach cyklu „Spotkania (nie tylko) z pasjami”
- „Wanilia, lemury i baobaby ,czyli Madagaskar w pigułce” – spotkanie w ramach cyklu „Moje podróże” (Baszków)
- „Na tropie życia książki” – spotkanie z uczniami klasy I (Baszków)
- „Madagaskar dla najmłodszych” – spotkanie dla uczniów klas I-III z podróźniczką Zofią Markiewicz (Baszków)
- Warsztaty makatonu – języka symboli i gestów – dla młodzieży ze SOSW w Konarzewie

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

CHOJNACKI / Piotr Śliwiński. W: I K S . – 2019, nr 4, s. 90

Twórczość i biografia Romana Chojnackiego, którego wiersze wydawane są przez Wydawnictwo WBPiCAK.

DO następnej apokalipsy / Karol Płatek. W: T w ó r c z o ś ć . – 2019, nr 5, s. 111-112

Omówienie tomiku poezji wydanego przez WBPiCAK: Rafał Rutkowski „Wywołuję siebie z ruin”.

DWA dni dudziarzy / Marek Zaradniak. W: *Głos Wielkop.* – 2019, nr 112, s. 13

Ogólnopolskie Konfrontacje Kapel Dudziarskich organizowane przez WBPiCAK.

INNA prywatność / Jakub Beczek. W: *Nowe Książki.* – 2019, nr 4, s. 64-65
Omówienie wyboru wierszy Romana Chojnackiego „Dla tego życia” wydanego przez WBPiCAK.

LITANIA i inne wiersze przeciwko państwu. W: *IKS.* – 2019, nr 6, s. 95
Nowość wydawnicza WBPiCAK: Jacek Podsiadło – „Litania i inne wiersze przeciwko państwu”.

MIŁOŚĆ i kapitalizm / Marcin Jaworski. W: *Tyg. Powszechny.* – 2019, nr 19, s. 95
Omówienie tomiku poezji Tomasza Bąka „Utylizacja. Pęta miast” wydanego przez WBPiCAK. Nominacja do nagrody im. Stanisława Barańczaka.

NIE przepadam za długimi wierszami / Joanna Żabnicka ; rozm. Weronika Najmowicz. W: *IKS.* – 2019, nr 5, s. 42-43
Wywiad z autorką tomiku „Koniec lata” wydanego przez WBPiCAK.

NIECH ta muzyka trwa! / Piotr Kulka, Paweł Zawadzki ; rozm. Sebastian Gabryel. W: *Głos Wielkop.* – 2019, nr 127, dod. Kultura u podstaw s. 12
Kuznia Tradycji przy Zespole Folklorystycznym „Wielkopole” i jej oferta dla dzieci.

NIECHCIANE / Marek Olszewski. W: *Nowe Książki.* – 2019, nr 1, s. 91-92
Omówienie tomiku poetyckiego Urszuli Honek „Pod wezwaniem” wydanego przez WBPiCAK.

NOC muzeów pełna atrakcji, czyli od medytacji do Komedy. W: *Głos Wielkop.* – 2019, nr 115, s. 4
M.in. występ Zespołu Folklorystycznego „Wielkopole”, działającego przy WBPiCAK.

NOMINACJE do Nagrody Literackiej Gdynia 2019 / Michał Sowiński. W: *Tyg. Powszechny.* – 2019, nr 22, s. 76-77
M.in. tomiki poezji Wydawnictwa WBPiCAK: Tomasz Bąk „Utylizacja. Pęta miast”, Adam Kaczanowski „Cele”, Małgorzata Lebda „Sny uckermarkerów”.

NOMINOWANI do Nagrody im. Wisławy Szymborskiej. W: *Gaz. Wyborcza*. – Poznań. – 2019, nr 92, s. 14

Wśród nominowanych – tomik Kamili Janiak „Wiersze przeciwko ludzkości”, Wydawnictwo WBPICAK.

NOWY Tkaczyszyn! W: *IKS*. – 2019, nr 5, s. 90

Nowość Wydawnictwa WBPICAK: Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki, „Dwie główne rzeki” – rekomendacja IKS.

O WIELE częściej czuję się chłopakiem niż mężczyzną / Szczepan Kopyt ; rozm. Krzysztof Hoffman, Waldemar Kuligowski. W: *Czas Kultury*. – 2019, nr 1, s. 116-123

M.in. wzmianka o publikacjach Wydawnictwa WBPICAK.

POETYCKA książka roku / Sebastian Gabryel. W: *Głos Wielkop.* – 2019, nr 117, s. 17

Adam Kaczanowski za tomik „Cele” – Wydawnictwo WBPICAK, zdobył Nagrodę Literacką Silesius.

POEZJA / Marek Radziwon. W: *Gaz. Wyborcza*. – Poznań. – 2019, nr 120, s. 22

Omówienie pastiszu Anety Kamińskiej „Autoportret z martwą naturą. Ostatnie wiersze Nazara Honczara” wydanego przez WBPICAK.

POZNAŃSKA Nagroda Literacka wręczona. W: *Głos Wielkop.* – 2019, nr 113, s. 17

Poznańską Nagrodę Literacką – Stypendium im. Stanisława Barańczaka otrzymał Tomasz Bąk za tomik „Utylizacja. Pęta miast” wydany przez WBPICAK.

RUSZA remont wojewódzkiej biblioteki / RAK. W: *Monitor Wielkop.* – 2019, nr 5, s. 12

Remont siedziby WBPICAK przy ul. Prusa 3.

SPOTKANIE z Jakubem Kornhauserem / vis. W: *Gaz. Wyborcza*. – Poznań. – 2019, nr 78, s. 4

Spotkanie z cyklu „Seryjni poeci” z autorem książki „Dziewięć dni w ścianie” wydanej przez WBPICAK.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2019, nr 4, s. 93

Nowości Wydawnictwa WBPiCAK: Charles Reznikoff, „Co robisz na naszej ulicy?”

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2019, nr 5, s. 91

Nowości Wydawnictwa WBPiCAK: Charles Reznikoff, „Co robisz na naszej ulicy?”

WYDAWNICTWO WBPiCAK poleca nowości serii. W: C z a s K u l t u r y . – 2019, nr 1, s. [185]

Reklama

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Fundacji im. Kościelskich** w 2019 roku otrzymała *Aldona Kopkiewicz* za tom poezji „Szczodra”.
- **Nagrodę im. Jerzego Turowicza** za 2018 rok otrzymała *Ewa Lipska* za tomik „Pamięć operacyjna” i całokształt twórczości.
- **Nagrodę im. Kazimierza Wyki** 2019 otrzymał *Jacek Leociak*, literaturoznawca, historyk literatury, profesor nauk humanistycznych, pracownik Instytutu Badań Literackich PAN oraz Centrum Badań nad Zagładą Żydów.
- **Nagrodę im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego Orfeusz** za najlepszy tom poetycki roku 2018 otrzymał *Jarosław Mikołajewski* za tom „Basso continuo”. **Orfeusza Mazurskiego** za najlepszy tom wydany w Polsce północno-wschodniej (Warmia, Mazury, Podlasie) otrzymała *Marzanna Bogumiła Kielar* za tomik „Nawigacje”.
- **Nagrodę im. Wisławy Szymborskiej** w 2019 roku otrzymała *Marta Podgórnik* za tom „Mordercze ballady”.
- **Nagrodę Poetycką Silesius** w 2019 roku otrzymali: *Ewa Lipska* za całokształt twórczości; *Adam Kaczanowski* za tomik „Cele” (kategoria książka roku) i *Maciej Bobuła* za tomik „Wsie, animalia, miscellanea” (debiut roku).
- **Poznańską Nagrodę Literacką im. Adama Mickiewicza** w 2019 roku otrzymał pisarz *Wiesław Myśliwski*. **Nagrodę im. Stanisława Barańczaka** (stypendium) otrzymał *Tomasz Bąk* za tom wierszy „Utylizacja. Pęta miast”.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Man Booker International Prize** 2019 otrzymała *Jokha Al Harthi*, pisarka arabska, za powieść „Celestial Bodies”.

C. Zmarli

- W.E.B. Griffin (właśc. William Edmund Butterworth III Griffin) (12.02.2019), amerykański pisarz, autor powieści sensacyjnych i wojennych.
- MIECZYŚLAW Tomaszewski (14.01.2019), muzykolog, autor prac poświęconych Fryderykowi Chopinowi.

- JAKUB Malukow Danecki (7.04.2019), poeta i prozaik emigracyjny, związany z Poznaniem
- RYSZARD Kaja (17.04.2019), malarz i grafik, scenograf, plakacista, urodzony w Poznaniu i związany z rodzinnym miastem
- EWA Najwer (13.05.2019), poznańska poetka, pisarka i pedagog związana z nurtem kultury niezależnej
- HERMAN Wouk (17.05.2019), amerykański pisarz, autor bestsellerów: „Bunt na okręcie”, „Wichry wojny” oraz „Wojna i pamięć”
- ROSLAW Szaybo (21.05.2019), polski plakacista, fotograf i projektant okładek płyt i książek, przedstawiciel tzw. polskiej szkoły plakatu